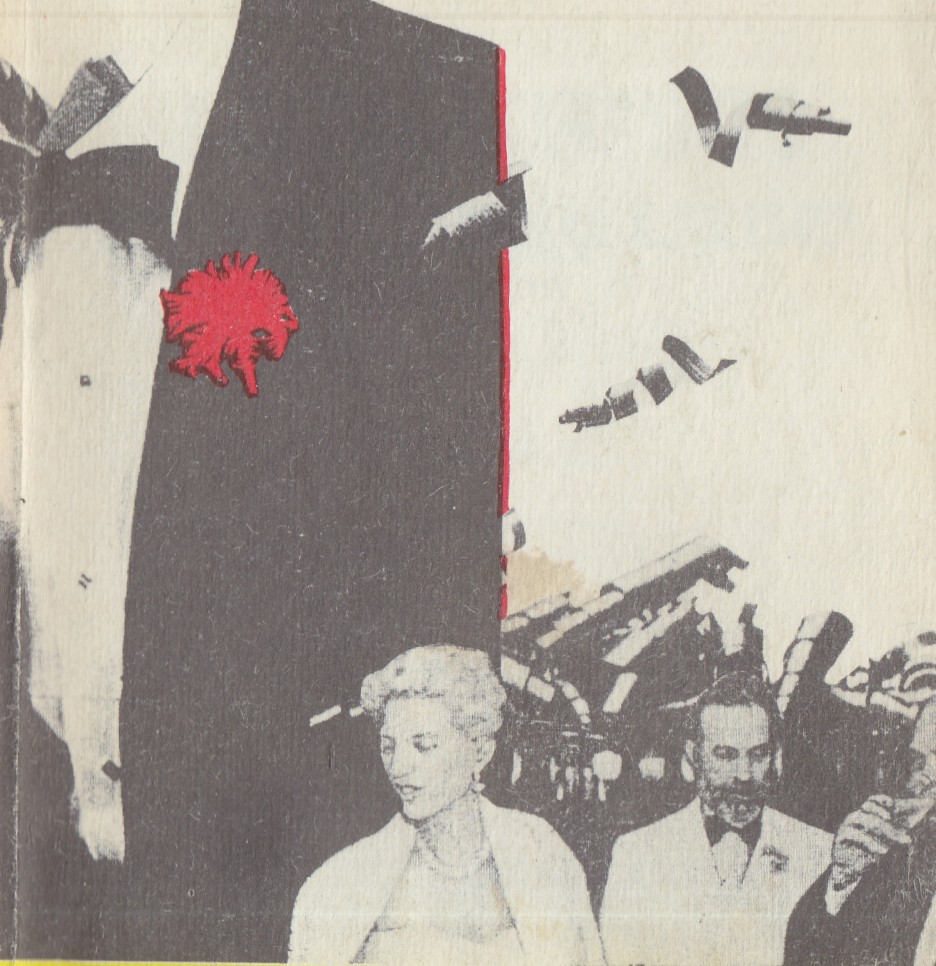

AGATA KRISTI

MIRTIS "VARNŲ LIZDE"

AGATA KRISTI

MIRTIS "VARNŲ LIZDE"

(Trijų veiksmų drama)

Romanas

Vertė Kazys Pečiulis

Kaunas **EUROPA** 1992

UDK 820-31
Kr 267

PIRMAS VEIKSMAS - ĮTARIMAS

1 skyrius

Misteris Satersueitas, sėdėdamas "Varnų lizdo" terasoje, stebėjo, kaip kotedžo savininkas, seras Čarlzas Kartraitas, ropštėsi takeliu nuo jūros. "Varnų lizdas" - šiuolaikinis bungalas - puošnus, baltas, išvaizdus pastatas, buvo kur kas didesnis negu atrodė iš išorės. "Varnų lizdu", matyt, jį pavadino todėl, kad bungalas kėpsojo ant uolos, aukštai virš Lumauzo uosto. Viena terasa, apjuosta stipria baliustrada, riogsojo ant stataus skardžio, tiesiai virš jūros. Iš miesto iki "Varnų lizdo" - viso labo viena mylia. Vingiuotu žvejų taku pėsčiomis čionai buvo galima ateiti per kokias septynias minutes. Kaip tik tuo keliu dabar ir rabaždinosi seras Čarlzas Kartraitas.

Tai buvo tvirtai suręstas, saulėje įdegęs vidutinio amžiaus vyras pilkomis flanelinėmis kelnėmis ir balsvu nertiniu. Ėjo pamažu krypuodamas, ir devyni žmonės iš dešimties būtų pasakę: "Buvęs jūrininkas, iš karto regėti". Tačiau dešimtasis, akylesnis, pajutęs kažkokį, vos pastebimą dirbtinumą, suabejotų ir pajustų apgaulę, nes jam, kaip dabar misteriui Satersueitui prieš akis nejučia iškiltų toks pa-

veikslas: laivo denyje, nutviekstas ryškios šviesos, stovi žmogus. Tai Čarlzas Kartraitas. Tačiau spigina ne saulė, o prožektoriai, ir laivas viso labo - dekoracija. Ir nors tas "jūrų vilkas" stengiasi kalbėti, kaip anglų jūrininkas džentelmenas, bet aiškiai jauti - tai stipriai teatralizuota šneka.

- Ne, sere, - sako Čarlzas Kartraitas, - turbūt negalėsiu atsakyti į jūsų klausimą.

Leidžiasi sunki uždanga, užsiplieskia šviesos, orkestras groja paskutines bravūriškas natas, o merginos su didžiuliais kaspinais plaukuose šaukia: "Bravo!" Taip baigiasi pirmasis "Jūros šauksmo" veiksmas, kuriame Čarlzas Kartraitas vaidino 3-ojo rango kapitoną Viunstoną.

Žiūrėdamas į apačioje vinguriuojantį takelį, misteris Satersueitas nusišypsojo. Šis mažutis sudžiūvęs žmogelis, meno ir scenos globėjas, žinomas snobas, visuomet dalyvaudavo pačiuose prašmatniausiuose priėmimuose - kviečiamųjų sąrašai, kaip taisyklė, baigdavosi tokiais žodžiais: "Ir misteris Satersueitas". Be to, jis garsėjo guviu protu ir dideliu pastabumu.

Dabar, reikšmingai šypsodamasis, jis lingavo galva ir burbėjo: "Niekad nebūčiau pamanęs! Iš tikrųjų - niekad!"

Terasoje subildėjo žingsniai, ir jis pasuko galvą. Diktas žilas žmogus, nesivaržydamas prisėdęs prie Satersueito, visa savo išvaizda, rodos, bylojo turįs kažkokį ryšį su medicina. Jo veide tarsi buvo parašyta: "Daktaras iš Harlėjo gatvės". Ir iš tikrųjų, seras Bartolomju Strendžas buvo savo profesijos garsenybė. Retas kas galėjo su juo lygintis nervų ligų srityje, o neseniai jam suteikė riterio titulą.

- Na, na, ir man pasakykite, apie ką gi jūs niekada nebūtumėte pamanęs? - tuoj prikibo prie misterio Satersueito.

Misteris Satersueitas galvos mostu parodė vikriai takeliu kopiantį žmogų.

- Niekad nebūčiau pamanęs, kad seras Čarlzas taip ilgai galėtų mėgautis gyvenimu... tremtyje.

- Prisiekiu, aš irgi! - nusijuokė daktaras. - Čarlzą pažįstu nuo vaikystės. Mes kartu mokėmės Oksforde. Jis visuomet gyvenime buvo kur kas geresnis aktorius, nei scenoje. Nors vaidyba - jo antrasis

prigimimas. Tik reikia pripažinti - jis mėgsta keisti vaidmenis. Prieš dvejus metus, išeidamas iš teatro, Čarlzas pareiškė, kad jį traukiąs nepaprastas kaimo gyvenimas ir kad noręs gyventi be jupiterių, mėgautis jūra, kuri seniai traukianti. Atvažiavęs čionai, pasistatė būstą. Toks štai, jo manymu ir turįs būti "paprastas" kaimo kotedžas. Su trimis vonios kambariais ir visokiais kitokiais dabarties patogumais! Aš, kaip ir jūs, Satersueitai, nemaniau, kad jis čia ilgai tvers. Juk pažįstu Čarlzą - jam reikia gerbėjų. Du trys atsargos kapitonai, kelios senutės ir ateinantis kunigas - štai ir visa čionykštė publika. Argi tokiems įdomu vaidinti? Man atrodė, šiuo, "paprasto, jūrą įsimylėjusio vaikino", vaidmeniu jis žavėsis kokį pusmetį, ne ilgiau. O tada jau imsis kito - arba nuo pasaulio paikybių pavargusio žmogaus, kokio nuolatinio Monte Karlo lankytojo, arba kalnų dvaro savininko - juk Čarlzas labai nepastovus žmogus.

Daktaras nutilo, tarsi pavargęs nuo tokio ilgo pasakojimo. Tačiau jo akys, žiūrinčios į kalnan kopiantį žmogų, spindėjo pašaipiai ir linksmai. Dar pora minučių, ir namo šeimininkas jau bus čia.

- Ir vis dėlto, atrodo, mes apsirikome, - baigė savo kalbą seras Bartolomju. - Misterį Kartraitą dar vilioja čionykštis gyvenimas.

- Apie žmogų, kuris gyvenime elgiasi kaip scenoje, dažnai susidaroma klaidinga nuomonė, - pastebėjo misteris Satersueitas. - Įtariamas net nuoširdumas.

- Taip, tai tiesa, - kažko užsisvajojęs, sutiko daktaras.

Tuo metu Čarlzas Kartraitas užbėgo terasos laipteliais ir pasisveikindamas kilstelėjo dešinę ranką.

- "Mirabelė" skrieja lyg paukštis, - tarė jis. - Be reikalo neplaukėte, Satersueitai.

Misteris papurtė galvą. Jau plaukiant per Kanalą, jį dažnai užsupdavo taip, kad imdavo bloguoti, todėl neberizikavo leistis į jūrą. Rytą, pro miegamojo langą akimis palydėdamas "Mirabelę" ir regėdamas, kaip stiprus vėjas plėšo bures, misteris Satersueitas mintyse dėkojo dangui už tai, kad apšvietė protą ir jis pasiliko krante.

Seras Čarlzas paliepė atnešti gėrimų.

- Ir jums vertėtų paplaukioti, Toli, - tarė jis savo bičiuliui daktarui. - Argi kiekviena proga netauškiate savo pacientams, kad

vandenyno banga puikiausiai atstoja gydomąjį baseiną?

- Daktaras turi vieną didelį pranašumą - jis neprivalo vykdyti savo patarimų, - ironiškai nusišypsojo seras Bartolomju.

Seras Čarlzas nusijuokė. Jis vis dar, matyt, pats šito nejausdamas, vaidino geraširdžio jūreivio vaidmenį.

Seras Čarlzas buvo patrauklus kaip reta: proporcingo kūno, liesoką veidą puošė vos pastebimas šypsnys, o pradėję sidabruoti smilkiniai teikė elegantiškumo. Jo išvaizda bylojo - pirmiausia jis džentelmenas, o paskui - aktorius.

- Tai jūs plaukėte vienas? - pasidomėjo daktaras.

- Ne, - daili kambarinė atnešė padėklą, ir Čarlzas paėmė stiklą. - Aš turėjau pagalbininkę, jaunąją Egę.

Jo balsas skambėjo jau visai kitaip - gal tai buvo savimeilės šešėlis? - misteris Satersueitas atidžiai į jį pažiūrėjo.

- Mis Liton Gor? Nejaugi ji ką nors nutuokia apie buriavimą?

Seras Čarlzas kažkaip nenatūraliai nusijuokė.

- Jos akimis žiūrint, aš tik jūron išmestas viščiukas, o jai padedant šio bei to išmokstu.

Misteris Satersueitas nejučia susimąstė: “Štai kas... Egė Liton Gor... Gal todėl jam dar čia nenusibodo... Mergina gana patraukli”.

O seras Čarlzas kiek egzaltuotai tarškė:

- Jūra - kas šiame pasaulyje gali su ja lygintis? Saulė, vėjas ir jūra! Ir dar - maža trobelytė, į kurią gali sugrįžti kaip į namus.

Ir jis patenkintas akimis apmetė savo būstą, tą elegantišką statinį, kuriame buvo trys vonios kambariai, karštas ir šaltas vanduo visuose miegamuosiuose, naujausia centrinio šildymo sistema, madingiausi elektros prietaisai ir tiek tarnų, kiek turi būti - kambarinė, valytoja, vyriausioji virėja ir jos pagalbininkė. Taigi, seras Čarlzas turėjo susidaręs iškreiptą kuklaus kaimo gyvenimo vaizdą.

Aukšta, kaip reta bjauri moteris išėjo iš namo ir patraukė į terasą.

- Labas rytas, mis Milrei.

- Labas rytas, sere Čarlzai. Labas rytas, - linktelėjo šeimininko bičiuliams. - Pažiūrėkite pietų meniu, gal pageidausite ką pakeisti.

Seras Čarlzas paėmė popierių ir garsiai perskaitė:

- Kantalupos melionas, barščiai, šviežia skumbrė, škotų kurapka, suflė siurprizas... Ką gi, man atrodo, puiku, mis Milrei. Svečiai atvažiuos traukiniu 4.30...

- Aš jau įspėjau vairuotoją Holgeitą. Beje, sere Čarlzai, atleiskite už nekuklumą, bet aš turėčiau pietauti kartu su visais.

Seras Čarlzas truputį sutriko.

- Labai džiaugiuosi. Žinoma, mis Milrei, bet...

Mis Milrei ramiai paaiškino:

- Kitaip, sere Čarlzai, prie stalo būsite trylika... o dauguma tokie prietaringi...

Tačiau iš Milrei balso galėjai nujausti, kad ji pati visą likusį gyvenimą be mažiausios abejonės mielai sutiktų būti tryliktąja prie pietų stalo...

- Aš paliepiau Holgeitui, kad užsuktų pas ledi Merę ir Babingtonus. Ar gerai padariau?

- Labai gerai. Kaip tik šito aš ir ketinau jūsų paprašyti.

Jausdama savo pranašumą, mis Milrei nusišypsojo ir nuėjo.

- O, tai nuostabi moteris, - tarė seras Čarlzas. - Dažnai su baime pagalvoju, ar tik vieną gražią dieną ji neprikibs, geisdama išvalyti man dantis.

- Iš visko sprendžiant, šita mis padorumo įsikūnijimas, - tarstelėjo Strendžas.

- Ji pas mane tarnauja jau šeštus metus, - paaiškino seras Čarlzas. - Londone buvo sekretore, o čia - nepakeičiame ekonomė. Dirba tiksliai kaip laikrodis. O dabar nei iš šio, nei iš to sugalvojo išeiti.

- Kodėl?

- Ji sakosi, - pats abejodamas paaiškino seras Čarlzas ir pasitrynė nosį, - sakosi dėl sergančios motinos. Bet man atrodo, kad tokios prigimties moteris apskritai negali turėti motinos. Paprasčiausiai netyčia buvo pagimdyta kokios dinamo mašinos. Matyt, čia kitur šuo pakastas.

- Galimas daiktas, mis išsigando piktų liežuvių, - svarstė seras Bartolomju.

- Liežuvių? - aktorius įsmeigė į daktarą nustebusias akis. -

Kokių liežuvių?

- Brangusis Čarlzai, juk puikiai žinote, ką reiškia žodis "liežuvavimas".

Manote, kad gali pasklisti apkalbos apie ją ir mane? Apie ją? Apie šitą gražuolę? Ir dar tokio amžiaus?

- Jai, ko gero, dar nėra nė penkiasdešimties?

- Manau, tiek yra, - seras Čarlzas susimąstė. - Bet, Toli, ar jūs atkreipėte dėmesį į jos veidą? Žinoma, ji turi dvi akis, nosį, burną, bet ar tai galima vadinti veidu? Ir dar - moters veidu? Geriausias skandalingų istorijų rašytojas tokios išvaizdos moters nesugebės paversti heroje.

- Jūs neįvertinate senos panos vaizduotės.

Seras Čarlzas papurtė galvą.

- Netikiu! Mis Milrei skiriasi nuo kitų šlykščiu respektabilumu. Ji dorovingumo įsikūnijimas, sąžininga ir uoli, bet...

Seras Čarlzas paskendo savo mintyse. Norėdamas jį išblaškyti, seras Bartolomju paklausė:

- Kas šiandien ateis?

- Pirmiausia - Endžė.

- Endžela Satklif? Tai puiku!

Misteris Satersueitas pažvalėjo, jis net palinko į priekį, norėdamas geriau išgirsti, kas tie kviestieji svečiai. Endžela Satklif buvo garsi aktorė, nebejauna, bet vis dar publikos mylima.

- Taip pat bus Deikrai.

Misteris Satersueitas, tai išgirdęs, prisimerkė. Misis Deikr turėjo madų ateljė "Embrozain Limited". Teatrų programose būdavo rašoma: "Pirmame veiksme mis Blenk vilkėjo "Embrozain Limited", kuri yra Bruko gatvėje, siūtą suknelę". Šios damos vyras, kapitonas Deikras, jo paties, azartiško lošėjo, žodžiais tariant, buvo bėglus arkliukas. Daug laiko praleisdavo hipodromuose, o kitados net pats dalyvavo Didžiosiose Nacionalinėse Lenktynėse. Ne visada jo gyvenime švietė skaisti saulė, bet niekas gerai nežinojo, kokie tie jo tamsūs darbeliai, nors sklido pikti gandai. Po teismus jo netampė, viešumon niekas neišplaukė, bet kai tik būdavo pasakoma Fredžio Deikro pavardė, dauguma reikšmingai palinguodavo galvomis.

- Ateis ir Entonė Astor, dramaturgė.

- Ją pažįstu, - tarė misteris Satersueitas, - parašė “Vienpusį eismą”. Du kartus žiūrėjau šitą didelį pasisekimą turėjusį spektaklį.

Jam buvo malonu pasirodyti, kad žino, kas per moteris ta Entonė Astor.

- Teisybė, - tarė seras Čarlzas. - Aš pamiršau jos tikrąją pavardę, rodos, Vils. Mes buvome susitikę tik vieną kartą. Pakviečiau ją, norėdamas padaryti malonumą Endželai. Štai ir visi kviestiniai.

- O kas ateis iš vietinių?

- Ak, vietiniai! Bus Babingtonai, jis kunigas, puikus žmogus, nei kiek nesivaržantis, nors ir dvasininko rango, o jo žmona - labai miela moteris. Moko mane sodininkystės. Ateis ledi Merė su Ege. O, beveik pamiršau, bus dar vienas jaunuolis - Mendersas, žurnalistas ar kažkas panašaus. Gražus vaikinas. Tiek tų svečių.

Misteris Satersueitas, apsigimęs pedantas, ėmė skaičiuoti:

- Mis Satklif ir Deikrai - trys, Entonė Astor - ketvirta; ledi Merė su dukra - jau šeši, kunigas su žmona - aštuoni, jaunasis džentelmenas - devintas; dar mes - tai dvylika. Arba jūs, arba mis Milrei blogai suskaičiavote, sere Čarlzai.

- Tik jau ne mis Milrei, - tvirtai atsakė seras Čarlzas, - ta moteris niekada neapsirinka. Leiskite pagalvoti. Taip, iš tikrųjų tiesą sakote! Aš kažkaip visai pamiršau vieną svečią, - jis nusijuokė. - Jei sužinotų, tai amžinai užpyktų. Tas vyriokas - didžiausias tuščiagarbis, kokį teko pažinti.

Misterio Satersueito akys pašaipiai sublizgo. Jis visuomet manė, kad didžiausi garbėtroškos - aktoriai. Žinoma, ir Čarlzas Kartraitas. Misterį Satersueitą pralinksmino, kad tasai mato krislą kito aky.

- Kas tas egoistas?

- Keistas žmogelis, nors ir labai žymus. Manau, girdėjote apie jį. Tai toks Erkiulis Puaro. Belgas.

- A, detektyvas! - sušuko misteris Satersueitas. - Teko su juo pabendrauti. Gana žymi persona.

- Taip, tai - figūra, - pridūrė seras Čarlzas.

- Niekad akyse neregėjau, - apgailestaudamas tarė seras Bartolomju, - nors daug apie jį teko girdėti. Gal didžioji dalis to, ką man

pasakojo, paprasčiausia - legendos? Rodos, jis neseniai išėjo į pensiją, ar ne? Na, ką gi, Čarlzai, belieka viltis, kad šitam vikende niekas nesiryš padaryti kokį piktą darbą.

- Bet kodėl... jūs apie tai užsiminėte? Ar tik dėl to, kad dalyvaus detektyvas? O gal, Toli, norite tiesiog perspėti?

- Paprasčiausiai, aš laikausi vienos teorijos.

- Kokia ta teorija, daktare? - susidomėjo ir misteris Satersueitas.

- Esu įsitikinęs, kad įvykiai išprovokuoja žmones, o ne žmonės - įvykius. Kodėl kai kurie gyvena įdomų, kvapą gniaužiantį gyvenimą, o kiti miršta iš nuobodulio? Todėl, kad pakliuvo į tokią aplinką? Nieko panašaus. Vienas žmogus gali skersai išilgai išmaišyti visą pasaulį, ir nieko jam neatsitiks. Žmogžudystė įvyks savaite anksčiau negu jis atvyks į tą vietą, žemė ims drebėti jam jau išvykus, o laivas, kuriuo jis turėjo plaukti, bet neišplaukė, nuskęs. Kitas gi žmogus gyvena Londone, Belhemo rajone, tenuvažiuoja tik į Sitį, ir jam vis kas nors atsitinka. Čia, žiūrėk, šantažuotojai įpainioja į savo gaują, čia susideda su gražuolėmis arba padeda grobikams vogti moteris. Kai kuriuos žmones tiesiog traukte traukia nelaimė - net plaukiojant valtimi užtvenktame ežerėlyje, jiems kas nors atsitinka. Taip būna ir tokiems, kaip Erkiulis Puaro, - jiems nereikia ieškoti nusikaltimų, nusikaltimai patys prie jo prisėlina.

- Jeigu tai tiesa, - tarė misteris Satersueitas, - tai mis Milrei iš tikrųjų turi sėdėti kartu su mumis. Nes trylika žmonių prie stalo, tai...

- Ką gi, Toli, - prabilo seras Čarlzas, - jeigu taip norite, tegu įvyksta žmogžudystė, bet... su viena sąlyga - kad auka būčiau ne aš!

Ir visi trys, smagiai nusijuokę, patraukė į vidų.

2 skyrius

Labiau už viską gyvenime misterį Satersueitą domino žmonės. Ir ypač dailioji lytis. Jis nuostabiai puikiai, kur kas geriau už kitus vyrus, susivokė moterų pasaulyje. Misterio Satersueito charakteris turėjo kažkokį paslaptingą bruoželį perprasti moterų psichologiją. Jos noriai patikėdavo misteriui Satersueitui savo paslaptis. Galbūt

todėl, kad manė - čia tik žaidimas. Misteris Satersueitas tai jautė ir kartais dėl to sielodavosi. Jam dažnai atrodydavo, kad jis visuomet yra tik salėje sėdintis žiūrovas ir niekad dramos nevaidina scenoje, nors, tiesą sakant, stebėtojo vaidmuo jam puikiausiai tiko.

Tą vakarą, sėdėdamas didžiajame kambaryje, sujungtame su terasa, kurią sumanus dekoruotojas padarė panašią į laivo kajutę,jis ypač susidomėjo Sinti Deikr plaukų spalva: jie buvo malonaus, bet keisto, turbūt Paryžiuje nužiūrėto, žalsvos bronzos atspalvio, sušukuoti pagal naują stilių, o tai, žinoma, prieinama tik geriausių Londono kirpėjų klientėms. Sunku pasakyti, kokios spalvos misis Deikr, tos aukštos, šiuolaikinių standartų figūros moters, plaukai buvo iš tikrųjų. O kaklas ir rankos - švelniai įdegusios, tik nežinia, ar tas įdegimas - natūralus, ar dirbtinis. Išpešioti antakiai, padažytos blakstienos, švelnus veido grimas, pomada paryškintų lūpų linkis labai tiko prie puikios vakarinės suknelės, pasiūtos iš nematyto melsvos spalvos švelniai kibirkščiuojančio audinio.

"Rodos, protinga moteris, - patenkintas konstatavo misteris Satersueitas. - Įdomu, kokia ji iš tikrųjų?"

Kaip tik tuo metu jis nugirdo jos žodžius:

Mano brangioji, tai buvo neįsivaizduojama. Mane tiesiog nukrėtė žvarbis...

Misis Deikr pavartojo madingą žodį - "žvarbis".

Seras Čarlzas, energingai maišydamas kokteilius, kalbėjosi su Endžela Satklif - aukšta, žilstelėjusia, šypsančios burnos, gražių akių moterimi.

Deikras skubėdamas aiškino Bartolomju Strendžui:

- Visi tai žino - nesiseka seniui Ledisbornui, ir viskas. Visose arklidėse tai žino. - Tas mažasis rudaplaukis lapino veido ir truputį žvairų akių žmogelis kalbėjo veriančiu balsu.

Šalia misterio Satersueito sėdėjo mis Vils, kurios pjesė "Vienpusis eismas" Londone garsėjo kaip viena sąmojingiausių ir drąsiausių kūrinių pastaraisiais metais. Mis Vils, aukšta, liesoka, pavargusio liūdno balso, prastai sušukuotais šviesiais plaukais, nešiojo pensnė. Žalio šifono suknelė atrodė senamadiška.

- Aš buvau Pietų Prancūzijoje, - pasakojo mis Vils, bet, tiesą

sakant, man ten nepatiko. Labai nejauku. Nors, suprantama, buvo naudinga pamatyti visą tą bruzdesį - pravers kūrybai.

Misteris Satersueitas pamanė: "Vargšelė! Jai tik ir gyventi kokiame tyliame pensione". Jį stebino didelis autoriaus ir jo sukurtų personažų skirtumas. Mis Vils! Iš tikrųjų, ir labai stengdamasis, rodos, joje nerastum nei intelektualumo, nei elegantiškumo, kurių kupinos Entonės Astor pjesės. Misteris Satersueitas nebaigė narplioti savo minčių - pajuto į save įsmeigtą veriantį žvilgsnį. Už pensnė stiklų švietė nuostabiai protingos, šviesiai mėlynos Vils akys. Tų akių žvilgsnis misterį Satersueitą trikdė. Jam pasirodė, kad žymioji dramaturgė jį tyrinėja, tarsi kokį būsimos pjesės herojų.

Seras Čarlzas ėmė pilstyti kokteilius. Satersueitas pašoko:

- Leiskite pasiūlyti kokteilio, - kreipėsi jis į mis Vils.

- Mielai paragausiu, - truputį pašaipiu tonu atsakė Entonė Astor.

Atsidarė durys, ir Templ pranešė - atvažiavo ledi Merė, mis Liton Gor, o taip pat misteris ir misis Babingtonai.

Misteris Satersueitas padavė mis Vils kokteilį ir nuėjo pasitikti Merės Liton Gor. Jis jautė silpnybę titulams. Ne vien dėl snobizmo. Jam visada patiko kilmingos moterys, o ledi Merė neabejotinai tokia buvo.

Likusi našle ir sunkiai versdamasi, ji atvažiavo į Lumauzą su trijų metų dukra, išsinuomavo mažą kotedžą ir ten gyveno, globojama ištikimos tarnaitės. Ledi Merė buvo aukšta padžiūvėlė, ir atrodė gerokai vyresnė, nors iš tikrųjų turėjo penkiasdešimt metų. Jos veido išraiška buvo romi ir drovi. Ledi dievino savo dukrą ir baiminosi dėl jos ateities.

Ermiona Liton Gor, kurią kažkodėl paprastai vadino Eg arba Ege, mažai kuo priminė motiną. Ji buvo kur kas energingesnė. Misterio Satersueito nuomone, mergina - ne didelė gražuolė, bet gana patraukli. O to patrauklumo priežastis, manė jis, - per kraštus trykštantis gyvenimo džiaugsmas. Egė atrodė pati guviausia iš visų sero Kartraito svečių. Ant kaklo garbanėlėmis krentą plaukai, didelės pilkos akys, švelnus veido ovalas, užkrečiantis juokas - viskas bylojo apie kunkuliuojančią jaunystę ir per kraštus besiliejantį džiaugs-

mą.

Ji šnekučiavosi su ką tik atėjusiu Oliveriu Mendersu.

- Nesuprantu, kodėl staiga jums pasidarė neįdomu buriuoti. Juk taip mėgote...

- Brangioji Ege, žmonės keičiasi, - jaunasis džentelmenas kalbėjo nutęsdamas ir raukydamas kaktą.

"Gražus vaikinas, turbūt kokių dvidešimt penkerių. Tiesa, jam truputį kenkia tas išsičiustijimas ir dar kažkas, ko negaliu suvokti... Gal jis užsienietis. Taip, taip, nepanašus į anglą", - pamanė misteris Satersueitas.

Dar vienas žmogus stebėjo Oliverį Mendersą. Nedidukas vyriokas pailga, kiaušinį primenančia galva ir vešliais ūsais, aiškiai buvo užsienietis. Misteris Satersueitas linktelėjo mesjė Erkiuliui Puaro ir mandagiai priminė apie save. Tai buvo be galo malonus žmogus, bet misteriui Satersueitui pasirodė, kad mesjė Puaro demonstratyviai pabrėžė savo užsienietišką kilmę. Jo šelmiškos akys tarsi bylojo: "Jūs mane laikote juokdariu? Norite, kad vaidinčiau komediją? Ką gi, tegul būna, kaip norite!"

Kunigas Stefanas Babingtonas priėjo prie ledi Merės ir misterio Satersueito. Tai buvo per šešiasdešimtmetį perkopęs žmogus geromis išblukusiomis akimis. Atrodė geros širdies ir pernelyg kuklus.

- Mums labai pasisekė, kad seras Čarlzas apsigyveno Lumauze, - tarė misteriui Satersueitui. - Jis nepaprastai mielas ir doras žmogus. Labai geras kaimynas. Manau, kad ir ledi Merė yra tokios pat nuomonės.

Ledi Merė nusišypsojo.

- Taip, ir man jis patinka. Populiarumas Čarlzo nesugadino. Daugeliu atžvilgiu jis vis dar vaikas.

Tuo metu, kai misteris Satersueitas pagalvojo: o vis dėlto moterys yra apdovanotos nenykstančiu motiniškumo jausmu, - priėjo tarnaitė, nešina padėklu.

- Išgerk ir tu, mama, - tarė Egė pribėgusi prie jų su taure rankose. - Bet tik vieną!

- Ačiū, brangioji, - tarstelėjo ledi Merė.

- Manau, ir man žmona leis taurę išlenkti, - misteris Babingtonas tyliai, kaip pratę dvasininkai, nusijuokė.

Misteris Satersueitas pažvelgė į misis Babington su seru Čarlzu ji rimtai aptarinėjo sodo tręšimo problemas.

"Kunigo žmonos nuostabios akys", - pamanė.

Misis Babington buvo stambi, atsainiai apsirengusi moteris. Ji atrodė labai energinga ir, matyt, nekvaršindavo galvos visokiomis smulkmenomis. "Tai miela moteris", - prisiminė Čarlzo Kartraito apibūdinimą.

- Sakykite, kas toji žalia suknele? - pasidomėjo ledi Merė.

- Tai - dramaturgė, garsioji Entonė Astor... - atsakė Satersueitas.

- Entonė Astor! Tokia anemiška būtybė! - ledi Merė susizgribo: - O, kaip negerai aš pasakiau! Bet... taip netikėtai ją čia pamačiau! Ji nepanaši... Aš noriu pasakyti, ji man labiau primena kuklią vaikelių auklėtoją.

Mis Vils charakteristika buvo tokia taikli, kad misterį Satersueitą net juokas suėmė.

Trumparegis misteris Babingtonas markstydamasis gurktelėjo kokteilio ir tuoj užsikosėjo. "Šis žmogus nepratęs prie tokių gėrimų, - pamanė Satersueitas ir vėl susijuokė. - Turbūt jam atrodo, kad gerti kokteilį - nors ir neskanu, ir gerklėje springsta! - labai šiuolaikiška". Kiek susiraukęs, Babingtonas ryžtingai nurijo dar vieną gurkšnį ir staiga stvėrėsi už gerklės. "O, Dieve!" - jis susverdėjo. Kunigo veidas persikreipė.

- Žiūrėkite, žiūrėkite, - nuskambėjo skardus Egės balsas, ir visi sužiuro ton pusėn. - Misteriui Babingtonui bloga!

Seras Bartolomju Strendžas kunigą nuvedė ir paguldė ant kušetės. Svečiai susispietė aplinkui, trokšdami padėti nelaimingajam, nors neišmanė kaip.

Po kelių minučių Strendžas atsitiesė nuo kušetės ir palingavo galva. Suprasdamas, kad jau nebėra prasmės slėpti, daktaras rūsčiai tarė:

- Labai gaila, bet jis mirė.

3 skyrius

- Užeikite pas mus, Satersueitai, - kyštelėjęs galvą pro pravertas duris, pašaukė seras Čarlzas.

Praėjo pusantros valandos. Ledi Merė išvežė namo verkiančią misis Babington. Mis Milrei paskambino miestelio gydytojui, ir tas tuoj pribuvo. Paskubom užkandę, visi išsiskirstė po savo kambarius. Misteris Satersueitas irgi jau rengėsi eiti, bet tuo metu seras Čarlzas jį pašaukė į "laivo" kambarį, kuriame atsitiko nelaimė.

Misterį Satersueitą krėtė šaltis. Jis buvo tokio amžiaus, kada sunkiai pakeli akistatą su mirtimi. Gal ir jis jau greitai... Bet kam apie tai galvoti!

Kambaryje buvo ir Bartolomju Strendžas. Išvydęs misterį Satersueitą, jis pritardamas linktelėjo galva:

- Taip, žinoma, misterio Satersueito žodis gali būti labai svarbus. Jis pažįsta gyvenimą.

Truputį suglumęs, misteris Satersueitas atsisėdo krėslan prie daktaro. Seras Čarlzas nervuodamasis vaikščiojo po kambarį. Jis pamiršo, kad turi vaizduoti jūreivį.

- Čarlzui šitai nepatinka, - rūsčiai tarė seras Bartolomju. - Aš turiu galvoje vargšo Babingtono mirtį.

Misteriui Satersueitui dingtelėjo - Bartolomju pasakė nei šį, nei tą: kam gali "patikti" tai, kas atsitiko? Bet turbūt Strendžas galvoje turėjo kažką kitą.

- Atsitiko nelaimė, labai didelė nelaimė, - tarė misteris Satersueitas ir vėl pajuto kūnu perbėgantį virpulį.

- Hm, taip... Jam labai skaudėjo, - profesionaliai ramiai padarė išvadą daktaras.

Kartraitas liovėsi vaikščiojęs.

- Ar jums jau kada teko susidurti su panašia mirtimi, Toli?

- Ne, - atsakė seras Bartolomju ir tuoj pridūrė: - Man apskritai ne taip jau dažnai tenka susidurti su mirtimi. Nervų ligų specialistui naudingiau gydyti, o ne žudyti savo pacientus: palaikai jų gyvybę, ir gauni už tai į kišenę. Neabejoju, Makui Duglui kur kas daugiau teko regėti ligonių, iškeliaujančių pas Abraomą, negu man.

Makas Duglas buvo vyriausias Lumauzo gydytojas - jį ir iškvietė mis Milrei.

- Bet Makas Duglas nematė, kaip mirė šitas žmogus. Jis rado kunigą jau negyvą. Duglo žodžiais, tai panašu į apopleksiją. Iš tikrųjų. Babingtonas jau buvo pagarbaus amžiaus ir negalėjo pasigirti gera sveikata. O vis dėlto Duglo išvada manęs nepatenkina, - ryžtingai pareiškė seras Čarlzas.

Turbūt savo išvada ir jis pats nepatenkintas, - burbtelėjo daktaras. Bet gydytojas privalo ką nors pasakyti. "Priepuolis" patogus žodis: nors nieko nereiškia, bet nuramina. Juk Babingtonas buvo senas ir, galimas daiktas, sirgo kokia latentine liga.

- Negi šitas atvejis panašus į priepuolį, ar kaip ten?

- Jeigu būtumėte studijavęs mediciną, žinotumėte, kad apskritai nebūna tipiškų situacijų, - tarė seras Bartolomju.

- O ką manote jūs, sere Čarlzai? - paklausė misteris Satersueitas.

Kartraitas neatsakė, tik sumojavo rankomis. Strendžas susijuokė:

- Čarlzas pratęs dramatizuoti įvykius...

Seras Čarlzas piktai pažvelgė. Aktoriaus veidas buvo niūrus, susimąstęs. "Ką jis man primena?" - pagalvojo misteris Satersueitas. Ir staiga prisiminė: slaptosios tarnybos vadovą Aristidą Diuvalį, kuris stengėsi išnarplioti painią požeminių laidų istoriją... Savaime aišku, seras Čarlzas vaidino naują vaidmenį, žingsniuodamas po kambarį, nejučia ėmė net šlubuoti. Jis - Aristidas Diuvalis iš spektaklio "Šlubas žmogus".

- Taigi jūs abejojate, kad tai buvo priepuolis, - seras Bartolomju pabandė tiksliau suformuluoti sero Čarlzo įtarimą.

- Kas galėjo trokšti romaus dvasininko mirties? Sunku įsivaizduoti. O gal tai savižudybė? Dėl šitos versijos verta pamąstyti. Galbūt iš tikrųjų buvo kažkokia priežastis, dėl kurios Babingtonas nutarė savanoriškai atsisveikinti su šiuo pasauliu?

- Kokia galėjo būti priežastis?

Seras Bartolomju lėtai kalbėjo:

- Ar mes galime įspėti žmogaus psichologijos paslaptis? Na,

sakykim, Babingtonui pasakė,kad jis sergąs nepagydoma liga. Tai jau motyvas. Jis nutarė: bus geriau, jei žmona nematys ilgo mano karšimo, ir pasiskubino išvaduoti ją nuo rūpesčių. Tai, žinoma, tik spėlionės. Kol kas mes neturime nė mažiausio įrodymo, kad Babingtonas nusižudė.

- Savižudybė... Tokia mintis man net galvon nešovė, - įsiterpė seras Čarlzas.

Bartolomju Strendžas ir vėl šyptelėjo.

- Čarlzai, jūs trokštate sensacijos! Kad ir tokios: kokteilio taurėje buvo nauji, visiškai nežinomi nuodai!

Sero Čarlzo veidą iškreipė išraiškinga grimasa.

- Ne, tai man visai neparanku. Neužmirškite, Toli, kokteilius maišiau aš.

- O jeigu tai - nejučia kažkam užėjusios žudymo manijos rezultatas, a? Tikiuosi, recedyvo nebus, kitaip iki aušros mes visi būsime negyvi.

- Eikite jūs po velnių su tais savo juokeliais, - supyko seras Čarlzas.

- Tačiau...

- Aš juokauju, - tarė gydytojas. Jo balsas tapo rimtas ir atjautus. - Vargšo Babingtono mirtis - visai nejuokinga. Aš tik išjuokiu tavo prielaidas, Čarlzai, nes... na, todėl, jog nenoriu, kad per savo karštakošiškumą pridarytum žalos.

- Žalos? - perklausė seras Čarlzas.

- Misteri Satersueitai, jūs turbūt suprantate, ką aš turiu galvoje?

- Manau, taip, - atsakė tas.

- Kaip jūs, Čarlzai, nepagalvojate apie tai, kad nepagrįstos spėlionės kažkam gali būti pragaištingos? toliau kalbėjo seras Bartolomju. - Gandai pasklis akimoju. Net miglotos užuominos apie piktadarybę misis Babington sukels visokiausių įtarimų. Man teko būti panašių atsitikimų liudytoju. Netikėta mirtis, tuščias dykūnų tauškėjimas, ir gandai pasklinda. Jie apnarpliojami vis naujais išgalvojimais, ir jų nebegalima sustabdyti. O kaip tokios kalbos drasko širdį! Jūs, Čarlzai, žadindamas savo gyvą vaizduotę, galite nuklysti

toli į šunkelius.

Aktorius suglumo.

- Apie tai aš nepagalvojau, - sutrikęs prisipažino jis.

- Jūs nepaprastai doras vyras, Čarlzai, bet kartais per didelę laisvę duodate vaizduotei. Nejaugi iš tikrųjų manote, kad kam nors atėjo į galvą nužudyti absoliučiai nekaltą senuką?

- Ne, ko gero, ne, - atsakė seras Čarlzas, - tai paika, teisingai sakote. Bet čia kalta ne vien sudirginta vaizduotė. Iš tikrųjų aš pajutau kažką negara.

- Ar galiu iškloti savo samprotavimus? - įsikišo misteris Satersueitas. - Misteris Babingtonas pasijuto nekaip, kai tik paragavo kokteilio. Jo veide aš pastebėjau keistą pasidygėjimo grimasą. Tada dingtelėjo - jam nemalonus gėrimo skonis. Bet vis dėlto sero Bartolomju spėjinys, matyt, yra teisingas, gal dėl kažkokios priežasties misteris Babingtonas iš tikrųjų buvo nutaręs geruoju išsiskirti su šiuo pasauliu? Ši prielaida atrodo visai reali, nes manyti, kad čia žmogžudystė, - tikras absurdas. Negalime atmesti fakto, nors jis atrodytų ir mažai įtikinamas, kad misteris Babingtonas mums nepastebint kažką įbėrė į savo taurę. Šiame kambaryje viskas likę, kaip buvo. Štai misterio Babingtono taurė - tai nekelia jokių abejonių, juk aš stovėjau šalia jo. Tegul seras Bartolomju padaro analizę. Tik viską darykite nepastebimai. Nesukeldami nė menkiausių kalbų.

Seras Bartolomju atsistojo ir paėmė taurę.

- Teisingai, - tarė jis, - aš tai padarysiu dėl jūsų, Čarlzai, nors galėčiau eiti lažybų iš dešimties svarų, kad nieko kito neaptiksime, tik džiną ir vermutą.

- Tai jau žinoma, - sutiko Čarlzas, o paskui niūriai šyptelėjo ir pridūrė: Žinote, Toli, iš dalies jūs esate kaltas dėl visų mano fantazijų.

- Aš?

- Taip, jūs pažadinote mano vaizduotę dar rytą, pasakydami, kad Erkiulis Puaro yra savotiškas audrošauklys - kur tik jis, ten ir nusikaltimas. Ir štai - nespėjo jis čia pribūti, kai atsėlino... pasalūnė mirtis. Va kodėl man iš karto dingtelėjo - tai žmogžudystė.

- Man rodosi, reikia... - pradėjo misteris Satersueitas ir vėl

nutilo.

- Taip, taip, - pagavo jo mintį seras Čarlzas, - ir aš taip manau... Kaip jums atrodo, Toli, ar mums nevertėtų pasitarti su mesjė Puaro? Ar nenusižengtumėte etiketui?

- Galiu pasakyti tik apie gydytojų etiketą, bet tegu mane trenkia perkūnas, jeigu ką nors nutuokiu apie seklių etiketą.

- Negalima prašyti profesionalaus dainininko, kad jis dainuotų, - subambėjo misteris Satersueitas. O ar galima prašyti profesionalaus detektyvo, kad imtųsi bylos? Taip, klausimas gana keblus.

- Mums svarbu sužinoti tik jo nuomonę, - tarė seras Čarlzas.

Į duris kažkas tyliai pasibeldė, ir tuoj jose pasirodė Erkiulio Puaro galva. Jo veidas buvo sumišęs. Puaro tarsi norėjo atsiprašyti už sutrukdymą.

- Prašom, užeikite! - sušuko seras Čarlzas. - Mes ką tik apie jus šnekėjome.

- Gal sutrukdžiau?

- Ne, ką jūs! Ar norite išgerti?

- Ne, ačiū. Aš retai geriu viskį. Nebent gurkšnelį sulčių...

Pasisodinęs svečią į krėslą, aktorius tuoj pradėjo kalbėti apie reikalą.

Neslėpsiu, mes ką tik kalbėjome ir apie jus, ir apie tai, kas įvyko. Ar jums neatrodo, kad čia kažkas ne taip?

Mesjė Puaro antakiai pašoko į viršų.

- Patikslinkite, ką jūs turite galvoje?

Bartolomju Strendžas skubėjo paaiškinti:

Mano draugui šovė galvon mintis, kad senis Babingtonas nužudytas.

- O jūs šitaip nemanote, ar ne?

- Mes norėtume išgirsti jūsų nuomonę.

Puaro mįslingai tarė:

- Žinoma, senis sunegalavo netikėtai... tikrai netikėtai.

- Būtent! - jį nutraukė misteris Satersueitas ir tuoj pat išklojo versiją apie savižudybę, nepamiršęs savo pasiūlymo - padaryti kokteilio, kurį gėrė kunigas, analizę.

Puaro pritariamai linktelėjo.

- Šiaip ar taip, analizė nepakenks. Man, žmonių natūros žinovui, irgi sunku patikėti, kad kas nors būtų norėjęs atsikratyti tokiu mielu ir niekam blogo nelinkinčiu senu džentelmenu.

Tačiau dar sunkiau patikėti, kad tai savižudybė. Bet... palaukime analizės rezultatų - kad ir kokie jie būtų, padės susivokti.

- O kokie, jūsų manymu, gali būti tie rezultatai?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

- Galiu tik spėti. Jūs norite, kad pabandyčiau?

- Taip.

Tad štai, aš manau, kad taurėje aptiks tik puikaus sauso martinio likučius. - Jis palinko prie sero Čarlzo. - Nunuodyti kokteiliu, kai taures nuo padėklo kiekvienas ėmė savo nuožiūra, techniškai labai sunku. O jeigu tas mielas senas kunigas būtų manęs nusižudyti, vargu ar būtų pasirinkęs šitą vietą. Juk tai bylotų apie visišką kitų negerbimą, o misteris Babingtonas man padarė labai malonaus žmogaus įspūdį. - Puaro patylėjo ir taip baigė savo išvedžiojimus: - Štai tokia mano nuomonė, jeigu jums tai įdomu.

Seras Čarlzas giliai atsiduso. Jis atidarė langą ir pažvelgė į lauką.

- Vėjas pakeitė kryptį, - tarė.

Vėl išėjo į sceną jūrininkas, o slaptosios tarnybos detektyvas dingo be pėdsakų. Bet pastabiajam misteriui Satersueitui pasirodė, kad serui Čarlzui buvo gaila skirtis su seklio vaidmeniu.

4 skyrius

- Tai ką vis dėlto jūs apie tai manote, misteri Satersueitai?

Misteris Satersueitas ėmė viltingai žvalgytis, bet žvejų priepGraukoje jie buvo vieni, ir Liton Gor nė nemanė jo taip lengvai paleisti. Ak, tos dabartinės merginos baisiai aktyvios, o, be to, dar ir negailestingos.

- Tai seras Čarlzas jums įkalė į galvą, kad...

- Visai ne, ši mintis man jau seniai neduoda ramybės. Nuo pat pradžių. Viskas atsitiko taip netikėtai...

- Babingtonas buvo senas ir silpnos sveikatos...

Egė griežtai jį nutraukė:

- Niekai! Jis sirgo nevritu, o reumatinio artrito buvo tik užuomazgos. Tai ne mirties priežastis. Kunigo niekad nebuvo ištikęs joks priepuolis. Jis priminė girgždantį medį ir galėjo gyventi iki devynesdešimties. Ką jūs manote apie tyrimą?

- Apskritai, tyrimas vyko... e-e... normaliai.

- O daktaro Mako Duglo parodymai? Labai jau techniški, ar ne? Smulki organų charakteristika ir panašiai. Bet ar jums nepasirodė, kad jis norėjo pasislėpti už žodžių srauto? Viskas, ką sakė, piršo vieną išvadą: žmogus miręs natūraliai ir kokių nors kitų priežasčių nebuvę.

- Ar jūs ne per didelė pedantė, mano brangoji?

- Taip, iš tikrųjų aš tokia esu. Makas Duglas buvo sutrikęs, o neturėdamas duomenų ir negalėdamas padaryti išvadų, dėl atsargumo troško pasislėpti už medicininių terminų skydo. O ką mano seras Bartolomju Strendžas?

Misteris Satersueitas persakė kai kuriuos daktaro pasakymus.

- Viską atmetė kaip nesąmones, ar ne? - susimąsčiusi tarė Egė. - Jis, žinoma, atsargus žmogus, turbūt toks ir turi būti Harlėjo gatvės daktaras.

Taurėse tebuvo tik džinas ir vermutas, priminė misteris Satersueitas.

- Tai, matyt, viską ir lemia. O tai, kas įvyko po tyrimo, atvirai šnekant, privertė mane susimąstyti...

- Jis ką nors jums pasakė? - paklausė Satersueitas, nepajėgdamas nuslėpti, kad tai labai jį domina.

- Ne man, o Oliveriui... Oliveris Mandersas irgi buvo tuose kviestiniuose pietuose, bet jūs turbūt jo neatsimenate.

- Aš kuo puikiausiai atsimenu jaunąjį džentelmeną. Jūs, rodos su juo bičiuliaujatės?

- Anksčiau bičiuliavomės, dabar dažniausiai pykstamės. Oliveris su savo dėde Sityje ėmėsi biznio ir pradėjo...na, kaip čia pasakius, riesti nosį, ar ką. Visą laiką prisiekinėja - pabėgsiu nuo dėdės ir imsiuos žurnalistikos - jis gana neblogai rašo. Bet turbūt tai tik tuščios kalbos. Oliveris trokšta būti turtingas. Man atrodo, siekti

turto - tai taip bjauru, misteri Satersueitai!

Jį jaudino Egės jaunumas, tyras, karštuoliškas vaikiškumas.

- Mano geroji, - švelniai tarė jis, - pasaulyje yra daugybė dalykų, dėl kurių žmonės šlykščiai elgiasi.

- Nesiginčiju, dauguma žmonių - kiaulės, - linksmai pritarė Egė. - Štai kodėl man taip trūksta senojo Babingtono. Koks nuostabus tai buvo žmogus! Jis ruošė mane konfirmacijai. Babingtonas buvo tikras krikščionis - nekišdavo savo nosies, kur nereikia, nė vieno neteisė, visuomet padoriai elgėsi. Babingtonai - nuostabūs žmonės, o, nepaisant šito, Robiną...

- Kas tas Robinas?

- Jų sūnus. Jis buvo Indijoje, ir ten jį nužudė. Aš... ko gero... žavėjausi Robinu.

Egė susigūžė ir sužiuro į jūrą. Po kurio laiko vėl prabilo. - Kaip matote, viską imu į širdį, tuo labiau, kad tai - velnioniškai keista!

- Bet jūs pati sakėte, kad Babingtonai neturi priešų.

- Štai todėl ir keista. Nesuprantu motyvų.

- Fantastiška! Juk kokteilyje nieko nebuvo.

- Gal kas nors jam suleido vaistus?

- Turbūt tokiuose nuoduose savo strėles mirko Pietų Amerikos indėnai, - pasišaipė misteris Satersueitas.

Taip, nuodai senas, išbandytas būdas, nepalieką̨s jokių pėdsakų. O, jūs visi, žinoma, juokiatės iš mano svaičiojimų. Bet galbūt kada nors pamatysite, kad mes teisūs.

- Kas tie - mes?

- Seras Čarlzas ir aš. - Ji truputį išraudo.

Iš gyvenimo patirties misteris Satersueitas žinojo, kad jaunas merginas visuomet traukia įdomios biografijos pagyvenę vyrai. Egė, kaip regėti, nebuvo jokia išimtis.

- Kodėl vis dėlto seras Čarlzas neveda? - staiga paklausė ji.

- Kaip čia jums pasakius... - Satersueitas neskubėjo atsakyti, nes visų pirma galvon lindo žodis “atsargus”, bet suprato, kad tokio žodžio Egė Liton Gor nesuprastų.

Seras Čarlzas turėjo daug romanų su moterimis, aktorėmis ir kitokiomis, bet jam visuomet pavykdavo išvengti vedybų. Egė, žino-

ma, laukė kur kas romantiškesnio paaiškinimo.

- Ta mergina, kuri mirė nuo tuberkuliozės, aktorė, ar kas, jos vardas prasidėjo "R" raide, - argi ji nebuvo jo didelė meilė?

Misteris Satersueitas suprato, apie ką ji kalba. Sklido visokie gandai apie tą moterį ir Čarlzą Kartraitą, bet misteriui Satersueitui nė į galvą neatėjo, kad seras Čarlzas liko ištikimas jos atminimui.

- Jis tikriausiai turėjo daugybę romanų, - spyrė Egė.

- Hm... galbūt, - Satersueitui aiškiai kliudė prasižioti geras išsiauklėjimas.

- Man patinka vyrai, patyrę įvairiausių nuotykių, - tarė Egė. Tokie žmonės be skrupulų.

Tai buvo dar vienas smūgis Viktorijos laikų dvasia išauklėtam misteriui Satersueitui; jis nebežinojo, ką ir atsakyti. Tačiau Egė nė nepastebėjo jo sumišimo. Mergina ir toliau garsiai svarstė:

- Ar žinote, seras Čarlzas yra kur kas protingesnis negu daugeliui atrodo. Jis, žinoma, dažnai pozuoja, žaidžia, bet tuščia galva šito nepadarysi. Jis daug geriau valdo burlaivį negu sugeba apie tai papasakoti. Gali pasirodyti, kad jis vaidina, bet tai netiesa. Ir šiuo atveju taip. Jums dingojos, kad jis nori efekto, nori suvaidinti garsaus detektyvo vaidmenį? Aš manau, jei norėtų, tokį vaidmenį suvaidinti, jis puikiai suvaidintų.

Galbūt, - pritarė misteris Satersueitas.

balso intonacija gana aiškiai išdavė ir nuomonę. Egė tai suprato ir ėmė dar atviriau dėstyti savo mintis.

Jums, žinoma, kunigo mirtis - ne detektyvinis romanas.

Ko gero, šią istoriją derėtų pavadinti ne "kunigo mirtimi", bet kitaip "Liūdnas atsitikimas" arba "Kviestiniai pietūs". Grynai nelaimingas atsitikimas... O ką mano mesjė Puaro? Jis tai turi žinoti.

- Mesjė Puaro patarė padaryti kokteilio analizę, bet iš anksto įspėjo, kad iš to nebus naudos.

- Ko norėti, Puaro sensta, - tarė Egė. - Atstatydintas iš darbo. - Išgirdus tuos žodžius, misterį Satersueitą supurtė drebulys. O Egė, nė nesuvokusi savo žiauraus nuosprendžio, kalbėjo toliau:

- Kviečiu pas mus arbatos. Jūs labai patinkate mano mamai. Pati man sakė.

Kiek padvejojęs, misteris Satersueitas priėmė kvietimą.

Vos įžengusi pro duris, Egė tuoj puolė skambinti serui Čarlzui. Ji stengėsi paaiškinti, kur buvo nuviliojusi jo svečią...

Misteris Satersueitas sėdėjo mažytėje svetainėje, apstatytoje seniai poliruotais, bet dar gerai atrodančiais baldais.

Išblukusiu kartūnu muštas kambarys priminė Viktorijos laikų svetainę. Misterio Satersueito akimis žiūrint, tai buvo tikros ledi vertas kambarys, ir jis iš karto pasijuto jaukiai.

Pokalbį su ledi Mere jokiu būdu nepavadinsi gyvu, bet misteriui Satersueitui pašnekesys teikė malonumą. Jie kalbėjo apie Čarlzą. Ar misteris Satersueitas jį gerai pažįstąs? Misteris Satersueitas atsakė, kad jie nesą labai artimi bičiuliai. Prieš keletą metų jis domėjęsis vienos pjesės, kurioje vaidinęs seras Čarlzas, finansiniais reikalais. Nuo tada jiedu susitikinėją.

- Misteris Kartraitas gana patrauklus, - šypsodamasi tarė ledi Merė. - Čia mano ir Egės nuomonės sutampa. Jūs turbūt jau pastebėjote - Egei jis tarsi dievaitis.

Misteriui Satersueitui parūpo, ar tai jaudina ledi Merę kaip motiną?

- Egė taip mažai būna viešumoj, - atsidūsėdama kalbėjo ledi. - Mat mus varžo lėšos. Viena mano pusseserė buvo ją išsivežusi į miestą, o po to duktė jau beveik niekur iš čia kojos nebeiškėlė. Man atrodo, jaunimas turi pažinti pasaulį ir žmones, ypač žmones. Kitaip... Žodžiu, negerai visą laiką būti tik su tėvais.

Misteris Satersueitas pritarė, manydamas, kad kalba eina apie serą Čarlzą ir buriavimo sportą, bet ledi Merė galvoje turėjo ką kitą, ir tai bematant paaiškėjo.

- Sero Čarlzo atvykimas Egei išėjo į naudą - užmezgė naują pažintį. Juk čia pas mus mažai vyrų, ypač jaunų. Aš visuomet baiminaus, kad Egė neištekėtų už pirmo pasitaikiusio tik todėl, kad nieko daugiau gyvenime nepatyrė.

Misteris Satersueitas iš karto suprato, ką ji nori pasakyti.

- Jūs turite galvoje jaunąjį Oliverį Mendersą?

Ledi Merė nuoširdžiai nustebo ir išraudo.

- O, misteri Satersueitai, koks jūs nuovokus! Aš iš tikrųjų apie

jį galvojau. Vienu tarpu jis su Ege gana dažnai susitikdavo. Galbūt esu senamadiška, bet man nepatinka kai kurios jo idėjos.

- Jauni žmonės dažnai mėgsta kraštutinumus... - filosofiškai paaiškino misteris Satersueitas.

- Aš taip išsigandau. Žinoma, jis iš geros aplinkos - viską žinau apie jį ir jo dėdę, labai turtingą žmogų. Bet ne tai svarbiausia. Gal elgiuosi kvailai, bet... - Ji nutilo, nebeišmanydama, pasakoti ar ne.

- Ir vis dėlto, ledi Mere, jūs turbūt nenorėtumėte, kad duktė ištekėtų už vyro, kuris dukart už ją vyresnis?

Jos atsakymas misterį Satersueitą nustebino:

- O gal taip būtų ir geriau? Bent jau būtų kažkoks tikrumas. Tokiame amžiuje - visos kvailystės ir nuodėmės praeity, ir jos jau nebepasikartos...

Misteris Satersueitas nebespėjo nieko pasakyti. Įėjo Egė.

- Ko taip ilgai užgaišai, brangioji? - paklausė motina.

- Juk žinai, kalbėjausi su seru Čarlzu. Vargšelis liko visiškai vienas su savo šlove. - Ir tuoj ėmė priekaištauti misteriui Satersueitui: - Kodėl nepasakėte, kad jo svečiai jau išsiskirstė?

- Visi išvažiavo vakar, liko nakvoti tik seras Bartolomju Strendžas. Bet ir jis šįryt netikėtai gavo iš Londono telegramą - kritiška paciento būsena, ir turėjo išvykti.

- Gaila, - tarė Egė. - Aš norėjau pasižiūrėti į kviestuosius. Gal būčiau aptikusi raktą.

- Kokį raktą, brangioji?

- Misteris Satersueitas žino. Tiek to! Oliveris dar čia. Mes jį talkon pasikviesime. Kartais Oliveris būna labai nuovokus.

* * *

Grįžęs į "Varnų lizdą", misteris Satersueitas šeimininką rado terasoje, iš kurios atsivėrė nuostabus vaizdas į jūrą.

- Sveikas, Satersueitai. Pas Liton Gor arbata vaišinotės?

- Taip. Neužpykote?

- Nė kiek. Egė paskambino ir viską apsakė. Nuostabi mergina.

- Patraukli, - nusišypsojo misteris Satersueitas.

- Ko gero, tiesą sakote, - sutiko seras Čarlzas.

Jis atsistojo ir žengė keletą netvirtų žingsnių.

Viską atiduočiau, - staiga karčiai tarė, kad tik daugiau nebereikėtų važiuoti į šitą prakeiktą vietą.

5 skyrius

Misteris Satersueitas pamanė: "Vyriokas stipriai išgėrė".

Jam net pagailo jo. Penkiasdešimt dvejų metų Čarlzas Kartraitas - linksmas, gyvenimo džiaugsmo kupinas širdžių ėdikas - įsimylėjo, nors pats supranta, kad teks nusivilti. Jaunai reikia jauno žmogaus.

"Merginos ne taip jau lengvai atveria širdį, - mąstė misteris Satersueitas. - O Egė pernelyg atvirai demonstruoja savo jausmus serui Čarlzui. Šitaip nedarytų, jeigu patirtų tikrą meilę. Kas kita - jaunasis Mendersas". Misteris Satersueitas visuomet garsėjo gera nuovoka.

Ir vis dėlto jis, ko gero, neįvertino vieno faktoriaus (todėl, kad pats šito nepatyrė - stiprią įtaką, kurią vyresnieji daro jauniems. Būdamas solidaus amžiaus, misteris Satersueitas niekaip negalėjo įsivaizduoti, kad Egė atiduotų pirmenybę vidutinio amžiaus vyrui, o ne jaunam džentelmenui. Jaunystė jam visuomet atrodė esanti pati magiškiausia dovana.

Jis dar labiau įtikėjo savo tiesa, kai Egė po pietų paskambinusi paklausė, ar galinti atsivesti Oliverį "į konsultaciją".

Oliveris pasirodė esąs gražus, gracingų judesių jaunikaitis didelėmis juodomis akimis. Jis, matyt, atėjo, neturėdamas jėgų atsispirti energingajai Egei, bet jos užmačias vertino gana skeptiškai.

- Ar negalėtumėte ją sutramdyti, sere? - kreipėsi jis į Čarlzą Kartraitą. - Tik sveikas kaimo gyvenimas gali teikti tiek energijos... Ar žinote, Ege, jūsų žvitrumas tiesiog nepakeliamas, o polinkis į sensacijas ir visokius kitokius panašius niekus byloja, kad dar gyvenate vaikystės pasaulyje.

- Jūs skeptikas, Mendersai? - nusišypsojo seras Čarlzas.

- Ko gero, taip, sere. Bet jeigu kalbėsime apie tą seną mielą

ištižėlį, tą numirėlį, turbūt negalime manyti, kad jis - smurto auka.

- Gal jūs ir teisus, - pritarė seras Čarlzas.

Misteris Satersueitas nustebęs išplėtė akis. Kokį vaidmenį ėmė vaidinti Čarlzas Kartraitas? Nei buvusio jūreivio, nei tarptautinio detektyvo neliko nė pėdsako. Tai buvo kažkoks naujas, nepažįstamas vaidmuo.

O pagaliau supratęs, ką ėmė vaidinti seras Čarlzas, apstulbo. Jis atliko antrojo smuiko vaidmenį. Taip, jis vaidino antrąjį smuiką, o pirmąjį - Oliveris Mendersas!

Seras Čarlzas atsisėdo šešėlyje, stebėjo Egę su Oliveriu ir sekė jų kivirčą. Egė ginčijosi užsidegusi, o Oliveris apatiškai.

Kartraitas atrodė senesnis nei paprastai - tai buvo solidaus amžiaus pavargęs žmogus. Egė ne vieną kartą karštai, kupina vilčių kreipėsi į jį, bet Čarlzas nepravėrė burnos.

Jaunieji pakilo vienuoliktą valandą. Seras Čarlzas išlydėjo juos į terasą, bet šviesti nereikėjo - tvieskė mėnulio pilnatis. Vaikinas su mergina ėjo susiglaudę, jų balsai tolo nutolo.

Misteris Satersueitas bauginosi peršalti ir įėjo į kambarį. Seras Čarlzas dar kiek pabuvo terasoje, gėrėdamasis nuostabia mėnulio šviesa. Paskui ir jis įėjo vidun, uždarė stiklines duris ir patraukė prie staliuko, ketindamas įsipilti viskio su soda.

- Satersueitai, - tarė dusliu balsu. - Rytoj aš išvažiuoju.

- Ką? - nustebęs šūktelėjo misteris Satersueitas.

Čarlzo Kartraito veidas atrodė ir melancholiškas, ir patenkintas - jam patiko, kad sukėlė efektą.

- O kas man daugiau belieka? - kalbėjo pabrėždamas kiekvieną žodį. - Viską parduosiu. Niekas nesužinos, kokia man brangi ši vieta, - jo balsas buvo niūrus.

Rodos, jam pabodo antrojo smuiko vaidmuo, kurį buvo priverstas vaidinti visą vakarą, ir dabar norėjo atsirevanšuoti. Panašios pasiaukojimo scenos jam buvo ne naujiena - spektakliuose atsisakydavo svetimos žmonos arba mylimos merginos. Atžariai ir lengvabūdiškai seras Čarlzas kalbėjo:

- Vienu kartu drąsiai viską nutraukti - vienintelė išeitis. Jauni skirti jauniems. Jie sutverti vienas kitam, šitie du. O aš išvykstu.

- Kur? - paklausė misteris Satersueitas.

Sumojavęs rankomis, aktorius pasakė:

- Kur nors. Koks skirtumas? - Ir nerūpestingu balsu pridūrė: - Turbūt patrauksiu į Monte Karlą. - Bet pajutęs, kad šmaikštauti nesiseka, vėl rimtai prabilo: - Šiame pasaulyje žmogus yra vienišas. Ir mano siela visada vieniša.

Tai aiškiai buvo geriausiai suvaidintas vaidmuo.

Seras Čarlzas nusilenkė misteriui Satersueitui ir išėjo.

Misteris Satersueitas atsistojo. Nutarė pasekti šeimininko pavyzdžiu ir eiti miegoti. "Ne jam atsiskyrėlio gyvenimas", - dar pamanė ir pats sau nusišypsojo.

Kitą rytą seras Čarlzas atsiprašė, kad ketinąs palikti jį vieną - važiuojąs į miestą.

- Jūs norėjote čia pabūti iki rytojaus ir paskui vykti pas Harbertonus į Tavistoką. Vairuotojas pavežės. O aš, kartą apsisprendęs, nebeturiu kada trypčioti ir delsti, ne, gana!

Seras Čarlzas stipriai paspaudė misterio Satersueito ranką ir paliko jį mis Milrei globai.

Kad ir kas atsitiktų, mis Milrei - ne ta moteris, kurią galima išmušti iš vėžių. Išgirdusi netikėtą sero Čarlzo sprendimą, ji nei nustebo, nei rodė kokių emócijų. Mis Milrei nesujaudino nei nelaukta mirtis, nei staiga pasikeitę šeimininko planai. Ji kaip neišvengiamybę pasitikdavo gyvenimo išdaigas ir, atsižvelgdama į aplinkybes, efektyviai veikdavo. Mis Milrei paskambino namų nuomos agentams, išsiuntė į užsienį telegramas ir kažką susikaupusi rašė mašinėle. Misteris Satersueitas nutarė pabėgti iš to slogaus spektaklio ir pasivaikščioti pakrante. Ėjo be jokio tikslo. Staiga kažkas stvėrė jį už rankos. Atsigręžęs išvydo susijaudinusią Egę.

- Ką visa tai reiškia? - griežtai paklausė mergina.

- Kas? - atsargiai pasiteiravo misteris Satersueitas.

- Visi tik ir kalba, kad seras Čarlzas išvažiuojąs, kad jis ketinąs parduoti "Varnų lizdą".

- Tai teisybė, jis jau išvažiavo.

- O! - Egė paleido jo ranką. Ji staiga tapo panaši į žiauriai nuskriaustą vaiką.

Misteris Satersueitas nebesumojo, ką sakyti.

- Kur jis išdūmė?

- Į Pietų Prancūziją.

- O! - Egė išblyško ir sudejavo.

Ir misteris Satersueitas aiškiai suprato, kad tarp jų buvo šis tas daugiau. Ne, tai ne paprastas scenos dievuko garbinimas. Jam pasidarė gaila Egės, ir mintyse jis ėmė rikiuoti įvairius paguodos žodžius, bet mergina vėl prabilo, eilinį kartą įvarydama jį į kampą:

- Kuri iš tų prakeiktų moterų čia įmaišyta? - niršiai paklausė.

Misteris Satersueitas nustebęs išpūtė akis. Egė ir vėl nutvėrė jo ranką ir ėmė stipriai purtyti.

- Jūs turite žinoti! - šaukė ji. - Kuri iš jų? Ta žiloji ar kita?

- Mano brangioji, aš nesuprantu...

- Jūs suprantate! Jūs turite pasakyti! Savaime aišku, čia įpainiota moteris. Aš jam patikau. Bet viena iš tų dviejų moterų po ano vakaro susigundė jį prisivilioti. Neapkenčiu moterų! Šlykščios katės! Ar jūs atkreipėte dėmesį į jos rūbus, na tos, žaliasuknės? Aš griežiau dantimis iš pavydo. Moteris, galinti šitaip puoštis, - turtinga, tai jau aišku. Tiesa, ji sena ir bjauri kaip giltinė, bet kas? Šalia jos bet kuri atrodo nieko apie madas nenutuokianti kvaiša. Tai ji? Ar ta kita, žilais plaukais? Ana turi jumoro jausmą - aš pastebėjau. Jis vadino ją Endži. Tai kuri - puošniai apsirėdžiusioji ar toji Endži?

- Mano brangioji, jūs visai be reikalo kvaršinate sau galvą. Jis... e... Čarlzas Kartraitas nė trupučio nesidomi nei viena, nei kita.

- Aš netiku. Šiaip ar taip, jos domisi juo.

- Ne, ne, klystate. Tai tik jūsų vaizduotės padarinys. Užtikrinu jus, visai be reikalo taip pergyvenate.

- Tai kodėl jis išvažiavo?

Misteris Satersueitas kostelėjo.

- Jam atrodė, kad taip bus geriau.

- Jūs manote - dėl manęs?

- Galbūt...

- Tai jis nutarė manimi atsikratyti! Turbūt aš buvau per daug atvira. Vyrams nepatinka, kai paskui juos bėgioji, ar ne? Vadinasi, mama buvo teisi. Negalite įsivaizduoti, kokia miela mano mama, kai

kalba apie vyrus. Visuomet trečiuoju asmeniu, taip mandagiai, viktoriškai. “Vyrai nemėgsta, kai paskui juos bėgioja”, “mergina turi priversti bėgioti vyrą”. Kaip jums patinka tokie protingi patarimai? Juk šiuos pamokymus galima ir kitaip suprasti. Čarlzas taip ir padarė - pabėgo. Jis pabėgo nuo manęs. Išsigando. Ir, velniai rautų, aš negaliu bėgti iš paskos! Jeigu tik pabandyčiau pasigauti, jis šoktų į laivą ir išplauktų, kur akys veda, arba dumtų į Afrikos dykumas, ar dar kur.

- Ermiona, ar jūs visuomet rimtai elgėtės su seru Čarlzu? - paklausė misteris Satersueitas.

Mergina žvilgtelėjo į jį.

- Na, žinoma.

- O kaip gi Oliveris Mendersas?

Oliveris Mendersas dabar Egei buvo kaip nieko vertas daiktas. Ji vėl narpliojo savo mintis.

- Kaip manote, ar galiu jam parašyti? Negąsdindama, tiesiog, mergiškai pataukšiu, ir viskas. Nuraminčiau jį, ir jis įveiktų baimę.

Ji paniuro.

- Kokia aš vis dėlto kvailė! Mama tokioje situacijoje pasielgtų protingiau. Viktorijos laikų moterys žino, kaip elgtis - jos raudonuoja ir atsitraukia. O aš viską darau atvirkščiai. Aš maniau - turiu jį paguosti, kažkaip jam padėti. Sakykite, - Egė atsistojo priešais misterį Satersueitą, - ar praėjusią naktį jis matė, kaip aš tyčia pasibučiavau su Oliveriu?

- Nežinau. Kada?

- Mėnuliui šviečiant. Kai mudu leidomės takeliu. Aš maniau, seras Čarlzas stovi terasoje ir žiūri. Įsivaizdavau - pamatys mane su Oliveriu, ir jį jau traukte trauks prie manęs. Nes aš jam patinku. Galiu prisiekti.

- Ar ne per daug žiauriai elgiatės su Oliveriu?

Egė ryžtingai papurtė galvą.

- Nė kiek. Oliveris mano darąs merginai didžiausią garbę, jei ją bučiuoja. O aš... tenorėjau tik padirginti Čarlzą. Pastaruoju metu jis pasidarė kažkoks keistas, ir elgėsi ne kaip pirma.

- Brangus vaikeli, - tarė misteris Satersueitas, - nemanau, kad

suprasite, kodėl seras Čarlzas taip staiga išvažiavo. Jis manė, kad jums mielesnis Oliveris. Todėl išdūmė, norėdamas išvengti dar didesnių kančių.

Egė uždėjo misteriui Satersueitui ant pečių rankas ir varstė jį akimis.

- Tai tiesa? Na, jei taip... Idiotas! Mulkis! O!

Paleidusi misterį Satersueitą, žingsniavo greta nervinga, kažkokia šokuojančia eisena.

- Jis sugrįš, - staiga viltingai tarė ji. - Būtinai sugrįš. O jeigu ne...

- Kas tada?

Egė dirgliai nusijuokė.

- Aš priversiu jį grįžti. Pamatysite!

ANTRAS VEIKSMAS - RYŽTAS

6 skyrius

Misteris Satersueitas kelioms dienoms atvažiavo į Monte Karlą. Rugsėjyje jį be galo traukdavo Rivjera.

Misteris Satersueitas sėdėjo parke, mėgavosi saule ir skaitė dviejų dienų senumo "Deili meil".

Nejučia jo dėmesį patraukė antraštė "Sero Bartolomju Strendžo mirtis". Jis tuoj perskaitė žinutę.

Labai susisielojęPranešame apie sero Bartolomju Strendžo, garsaus nervų ligų specialisto, mirtį. Seras Bartolomju savo namuose Jorkšyre surengė draugų vakaronę. Seras Bartolomju atrodė visiškai sveikas ir guvus. Laikydamas rankoje portveino taurę, jis šnekučiavosi su bičiuliais. Daktaras nespėjo nuryti nė kelių gurkšnių, ir jį ištiko priepuolis. Seras Bartolomju krito negyvas. Medicinos pagalbos jau nebereikėjo. Žinia apie sero Bartolomju mirtį visus labai nuliūdino... Jis...

Toliau buvo aprašomas sero Strendžo gyvenimas ir darbai.

Laikraštis iškrito iš rankų misteriui Satersueitui. Žinia jį neapsakomai sukrėtė. Prieš akis regėjo daktarą tokį, kokį matė paskutinį kartą, - sveiką, linksmą. Ir štai - jau mirė.

"Nespėjo nuryti nė kelių gurkšnių..."

Portveinas, ne kokteilis, o šiaip viskas lygiai taip, kaip ir "Varnų lizde". Misteris Satersueitas kuo puikiausiai prisiminė senojo kunigo veidą...

"Sakykim, kad vis dėlto..."

Jis pakėlė galvą ir išvydo pievute ateinantį serą Čarlzą.

- Satersueitas! Kaip puiku! - draugiškai sušuko Kartraitas. - Esate kaip tik tas žmogus, kurį norėjau sutikti. Ar jau skaitėte apie vargšelį Tolį?

- Taip, ką tik.

Seras Čarlzas prisėdo šalia. Jis jau vilkėjo ne pilkas flanelines kelnes ir nudyžtą nertinį, kaip visi seni jūrininkai, o madingą jachtininko kostiumą. Dabar Čarlzas vaizdavo šaunų Pietų Prancūzijos jachtininką.

- Klausykite, Satersueitai, Tolis buvo sveikas kaip jautis. Niekada nesirgo. Gal aš ir asilas, bet argi tai jums neprimena...

- Atsitikimą Lumauze? Taip, primena. Bet gal mes apsirinkame. Čia tik išoriškas panašumas... Juk staiga žmonės miršta visą laiką, o priežastys būna įvairios.

Seras Čarlzas nekantriai pertraukė:

- Aš ką tik gavau Egės Liton Gor laišką.

Misteris Satersueitas susivaldė nešyptelėjęs.

- Ar tai pirmasis jos laiškas?

- Ne, pirmą gavau vos atvažiavęs. Buvo prirašiusi visokių niekų. Neatsakiau... Velniai rautų, Satersueitai, aš neišdrįsau atsakyti. Merginai, žinoma, kas, o aš nenoriu likti kvailiu.

Misteris Satersueitas ir vėl sunkiai susivaldė nenusišypsojęs.

- O ką gi ji dabar rašo? - paklausė.

- Prašo pagalbos.

- Pagalbos? Misterio Satersueito antakiai pašoko ant kaktos - jis nieko nebesuprato.

- Matote, ji buvo ten, pas jį, kai tai atsitiko.

- Egė buvo pas serą Bartolomju?

- Taip.

- Tai kaip ji aprašo tą įvykį?

Seras Čarlzas ištraukė iš kišenės laišką. Kiek padvejojęs padavė misteriui Satersueitui.

- Verčiau jau pats perskaitykite.

Misteris Satersueitas labai susidomėjęs išskleidė lapelį.

Brangusis sere Čarlzai! Nažinau, kada jūs gausite šitą laišką. Tikiuosi, greitai. Jūs, žinoma, iš laikraščių jau sužinojote apie sero Bartolomju Strendžo mirtį. Tad štai - jis mirė lygiai taip, kaip misteris Babingtonas. Tai negali būti sutapimas, negali būti, negali... Aš netenku proto iš baimės. Ir nežinau, ką daryti. Gal jums vertėtų grįžti namo ir ko nors imtis? Aš taip rašau, gerai visko neapmąsčiusi, bet jūs ir pirma įtarėte piktą ranką, o dabar - nužudytas jūsų draugas, ir aš manau, kad tik jūs ir tiktai jūs galite išsiaiškinti, kas čia dedasi. Esu įsitikinusi ir jaučiu visa širdimi - jūs šitą padarysite.

Ir dar - aš būgštauju dėl vieno žmogaus likimo. Jis, žinoma, dėl viso šito niekuo dėtas, bet aplinkybės klostosi kažkaip keistai. O, aš negaliu aprašyti. Viena viltis - kad jūs sugrįšite. Jūs galite atskleisti tiesą, aš šitą žinau.

Nuoširdžiai sveikinu Jus.

Egė

- Ną, kaip? - nekantraudamas paklausė seras Čarlzas. - Ne labai rišlu, matyt, rašė skubėdama.

Misteris Satersueitas kruopščiai lankstė laišką ir suko galvą, ką atsakyti. Žinoma, laiškas padrikas, bet netikėjo, kad rašytas paskubomis. Atvirkščiai, jam pasirodė, kad Egė viską kuo puikiausiai apsvarstė. Kiekviena eilutė kurstė sero Čarlzo puikybę, jo riteriškus jausmus, pagaliau - sportininko instinktą.

- Apie kokį "vieną žmogų" ji čia užsimena? - atsargiai paklausė serą Čarlzą.

- Turbūt apie Mendersą, - skubiai atsakė tas.

- Vadinasi, ir Mendersas tenai buvo?

- Matyt. Nors labai keista... Tolis su juo buvo susitikęs tik vieną kartą, pas mane. Sunku įsivaizduoti, kodėl Oliveris Mendersas atsidūrė kviestinių būryje.

- Ar daktaras dažnai rengdavo aukštuomenės pobūvius?

- Tris, kartais keturis kartus per metus.

- O ar daug laiko praleisdavo Jorkšyre?

- Turi tenai sanatoriją ir ligoninę. Nusipirko Melforto abatiją su valdomis, restauravo vienuolyną ir dar pastatė sanatoriją.

- Aišku. - Misteris Satersueitas kiek patylėjo. - Įdomu, kas kiti svečiai?

Seras Čarlzas manė, kad tai galima sužinoti iš aukštuomenės kronikos, ir jie nutarė pavartyti laikraščius.

- Va, kaip tik tai, ko mums reikia! - tarė seras Čarlzas ir garsiai perskaitė:

Seras Bartolomju suruošia savo eilinį pobūvį. Tarp svečių - lordas ir ledi Idenai, ledi Merė Liton Gor, seras Džoselinas ir ledi Kembel, kapitonas ir misis Deikrai bei mis Endžela Satklif, žinoma aktorė.

Seras Čarlzas ir misteris Satersueitas tylėdami pažiūrėjo vienas į kitą.

- Deikrai ir Endžela Satklif, - pro lūpas išspaudė Kartraitas, - bet Oliveris Mendersas napaminėtas.

- Pažiūrėkime šiandieninį "Kontinental Deili meil" numerį, - pasiūlė misteris Satersueitas. - Gal ten ką aptiksime.

Seras Čarlzas ėmė vartyti laikraštį ir staiga sušuko:

- Klausykite, Satersueitai: "Sero Bartolomju Strendžo mirtis. Šiandien sero Bartolomju Strendžo mirties aplinkybių tyrimo metu buvo nustatyta, kad seras mirė nuo nikotino; nėra jokių duomenų, paaiškinančių, kas ir kaip panaudojo nuodus".

Kartraitas paniuro.

- Nunuodytas nikotinu. Keista, tai visai ne tie nuodai, nuo kurių žmogus akimoju miršta. Nesuprantu...

- Ką ketinate daryti, Čarlzai?

- Daryti? Užsisakysiu kupė vakariniame "Žydrajame eksprese".

- Ną, ką gi, jei taip, tai aš - su jumis, ryžtingai tarė misteris Satersueitas.

Seras Čarlzas nustebęs pažvelgė į jį.

- Tai, ko gero, mano veiklos sritis, - kukliai paaiškino misteris Satersueitas. - Matote, aš turiu... šiokią tokią patirtį. Be to, gerai pažįstu tenykštį konsteblį pulkininką Džonsoną. Tai gali praversti.

- Jūs - šaunuolis! - sušuko seras Čarlzas.

O misteris Satersueitas šypsodamasis pamanė: "Mergina savo pasiekė. Juk pažadėjo susigrąžinti jį bet kokia kaina. Įdomu, kokie jos laiško žodžiai iš tikrųjų yra nuoširdūs?"

Seras Čarlzas nuėjo užsakyti bilietų, o misteris Satersueitas neskubėdamas vaikštinėjo po parką. Iš galvos neišėjo Egė Liton Gor. Žavėjo jos išradingumas ir atkaklumas. Misteris Satersueitas buvo linkęs net pateisinti tą energiją ir užsispyrimą, su kuriuo mergina tvarkė savo širdies reikalus.

Nepaisant to, kad misteris Satersueitas buvo giliai paniręs savo apmąstymuose, staiga už gyvatvorės jis išvydo nepaprastos formos galvą ir apmirė vietoje.

Žmogus, kurio galva patraukė misterio dėmesį, sėdėjo ant suolelio ir užsisvajojęs žiūrėjo į tolį. Tai buvo mažas žmogelis, ir jo ūsai aiškiai buvo per dideli tokiam veidui.

Žmogus pasisuko, ir misteris Satersueitas jį atpažino.

- Mesjė Puaro, koks malonus siurprizas! - sušuko nudžiugęs.

- Labai malonu, mesjė, - Puaro atsistojo ir ceremoningai nusilenkė.

Jie paspaudė rankas, ir misteris Satersueitas, atsisėdęs greta, tarė:

- Atrodo, visi susirinko į Monte Karlą. Prieš pusvalandį susitikau serą Čarlzą, o dabar jus.

- Argi ir seras Čarlzas čia? - nustebo Erkiulis Puaro.

- Taip, jis, matyt, ištisas dienas plaukiojo jachta. Tiesa, ar žinote, kad misteris Kartraitas išsikraustė iš Lumauzo?

- Pirmą kartą girdžiu ir, prisipažinsiu, esu nustebintas.

- Seras Čarlzas labai daug jėgų atidavė savo profesijai. Pervargo ir teko palikti teatrą. Bet Kartraitas ne tas žmogus, kuris ilgai tveria šešėlyje.

- Visiškai jums pritariu. Aš nustebau dėl kitko. Man atrodė, kad seras Čarlzas turėjo ypatingą priežastį pasilikti Lumauze, ir ta priežastis gana žavi. Argi ne? Mažoji panelė, kuri taip juokingai save vadina - "kiaušiniu"*.

Jo akyse švietė vylingos ugnelės.

- Vadinasi, jūs tai pastebėjote, mesjė Puaro?

- Žinoma, pastebėjau. Mano širdis jaučia tuos, kurie myli, manau, jūsų - taip pat. Be to, jaunystė visuomet tokia jaudinanti. - Jis atsiduso.

- Ir vis dėlto jis išvažiavo, o teisingiau sakant... pabėgo.

- Pabėgo nuo madmuazelės Egės? Bet juk absoliučiai visiems aišku, kad Egė jį dievina!

- Ak, jūs nepažįstate mūsų anglosaksiškąjį kompleksą, - dūstelėjęs tarė misteris Satersueitas.

O mesjė Puaro kiek naiviai spėliojo:

- Žinoma, neblogas metodas - bėgti nuo moters, kad ji tuoj pat dumtų iš paskos. Neabejoju, seras Čarlzas, didelę patirtį turįs vyras, tai puikiai žino.

Misterį Satersueitą suėmė juokas.

- Nemanau, kad viskas kaip tik taip, kaip jūs įsivaizduojate, - pastebėjo jis. - Bet, sakykite, ką čia veikiate? Sumanėte Rivjeroje praleisti atostogas?

- Dabar man visą laiką atostogos... Aš išgarsėjau. Esu turtingas. Išėjau pensijon, keliauju, norėdamas pamatyti pasaulį.

- Puiku.

Iš tikrųjų. Štai ir dabar pramogauju. - Erkiulis Puaro tai pasakė prancūziškai, ir jo veido išraiška pasidarė keistoka.

Sugavęs tiriamą Satersueito žvilgsnį, mesjė Puaro nusijuokė.

- Taip, taip, jūs teisingai supratote, ir jūsų prielaidos teisingos.

Kiek patylėjęs, jis kalbėjo toliau:

- Matote, jaunystėje aš buvau vargš[illegible] savo jėgomis turėjau

*Egg - angliškai kiaušinis.

prasimušti į žmones. Stojau policijon. Dirbau daug ir nuoširdžiai. Pamažu mane ėmė vertinti. Pagaliau tapau garsus. Ir štai mano reputacija jau žinoma pasaulyje. Kai kurios priežastys privertė išeiti į atsargą. Paskui kilo karas. Buvau sužeistas. Aš, prislėgtas ir nusikamavęs bėglys, atsidūriau Anglijoje. Priglaudė miela ledi. Ji mirė - ne savo mirtimi, ją nužudė. Ir tada aš priverčiau dirbti savo smegenis, mažas pilkąsias ląsteles. Radau žudiką. Ir supratau, kad mano jėgos neišsekusios, o stiprios kaip niekada. Tada ir prasidėjo mano antroji karjera - privataus seklio karjera Anglijoje. Pasisekė įminti daug nuostabių ir painių mįslių. Ką ir sakyti mesjė, aš pasijutau vėl gyvenąs! Prasiskverbti į žmogaus psichiką - tai nuostabu! Mano turtas augo. "Ateis diena, - tariau sau, - ir aš turėsiu tiek pinigų, kiek reikės. Tada įgyvendinsiu savo svajones".

Jis uždėjo ranką ant misterio Satersueito kelio ir niūriai nusišypsojo.

- Ak, mano drauge, saugokitės tos dienos, kai jūsų svajonės virs tikrove. Ar suprantate, ką noriu pasakyti?

- Suprantu, - atsakė misteris Satersueitas, - jums liūdna.

Puaro linktelėjo.

- Teisingai pasakėte - liūdna.

Misteris Satersueitas smalsiai ir kažkaip nedrąsiai pažvelgė į senąjį seklį. Jis abejojo - ar verta sakyti tai, kas nedavė ramybės?

Pagaliau ryžtingai, bet per daug neskubėdamas išskleidė laikraštį, kurį vis dar spaudė rankoje.

- Ar jau skaitėte, mesjė Puaro?

Mažasis belgas paėmė laikraštį. Kol skaitė, misteris Satersueitas atidžiai jį stebėjo. Erkiulio Puaro veidas liko bejausmis, bet anglui pasirodė, kad įsitempė kiekvienas seklio raumenėlis - kažkuo jis priminė grobį pajutusį terjerą.

Erkiulis Puaro du kartus perskaitė žinutę, sulankstė laikraštį ir grąžino misteriui Satersueitui.

- Tai įdomu, - tarė jis.

- Atrodo, seras Čarlzas Kartraitas buvo teisus, o mes apsirikome?

- Taip, - atsakė Puaro. - Panašu, kad mes apsirikome, sutinku,

mano drauge. Aš tada nė nepagalvojau, kad tas romus senas kunigas galėjo būti nužudytas. Nors neatmeskime ir tai, - antroji mirtis gali būti paprasčiausias sutapimas. Gyvenime būna tiek ir tiek sutapimų, ir jie tokie keisti. O, nepatikėsite, su kokiomis sutaptimis man, Erkiuliui Puaro, teko susidurti! - jis kiek patylėjo ir vėl kalbėjo: - Galimas daiktas, sero Čarlzo intuicija neapgavo. Jis artistas - žmogus pagaulus ir imlus visokiems įspūdžiams, ir dažniau pajaučia negu protu suvokia. Tiesa, o kur dabar seras Čarlzas?

Misteris Satersueitas nusišypsojo.

- Galiu pasakyti: jis nuėjo užsakyti bilietų. Šį vakarą mudu grįžtame į Angliją.

- O! - daugiareikšmiškai sušuko Erkiulis Puaro. Jo akys - spindinčios, skvarbios - rodos, sakė: "Jis, matyt, vis dėlto ryžosi vaidinti tą vaidmenį- seklio mėgėjo vaidmenį! O gal yra ir kitų priežasčių?"

Misteris Satersueitas taktiškai tylėjo, o tada Puaro jau garsiai pareiškė:

- Aišku. Žavios madmuazelės akys čia vaidina ne paskutinį vaidmenį. Ar ne?

- Egė jam parašė, ji kviečia grįžti, - misteris Satersueitas ryžosi išduoti svetimą paslaptį.

- Bet aš ne visai suprantu... - Puaro kažką norėjo pasakyti, tačiau misteris Satersueitas jį pertraukė:

- Jums nesuprantamas šiuolaikinės jaunos anglės elgesys? Ką gi, aš visai nesistebiu. Ir pats ne visuomet jas suprantu. Tokia mergina, kaip Liton Gor...

Šį kartą Puaro pertraukė pašnekovą:

- Pardon, jūs ne taip supratote. Savo gyvenime aš susitikau su merginomis, panašiomis į mis Liton Gor. Ryžtingos ir energingos asmenybės visuomet egzistavo.

Misteris Satersueitas truputį sumišo. Jam rodėsi, kad tik jis vienas supranta Egę. Ką apie jaunas angles gali išmanyti šitas keistas užsienietis!

O Puaro mįslingai tarė:

- Žmogaus prigimties pažinimas gali būti ir pavojingas.

- Naudingas, - pataisė jį misteris Satersueitas.

- Galbūt. Viską lemia tai, kaip vertinsime.

- Na, ką gi, - misteris Satersueitas neskubėdamas atsistojo. Jis buvo kiek nusivylęs- žuvis ant jo masalo nekibo. Ir jis staiga pagalvojo, kad žmonių prigimtį jis pažįsta ne taip jau gerai. - Linkiu jums gerai pailsėti, - ir atsisveikino. - Tikiuosi, kad vėl atvyksite į Londoną, mane aplankysite.

- Jūs labai malonus, misteri Satersueitai.

Misteris Satersueitas nuėjo. Puaro ilgai lydėjo jį akimis. O paskui vėl nukreipė savo žvilgsnį į mėlyną Viduržemio jūros plynumą. Taip jis sėdėjo apie dešimt minučių. Paskui atsistojo ir neskubėdamas patraukė į geležinkelio kontoros pusę.

7 skyrius

Seras Čarlzas ir misteris Satersueitas sėdėjo pulkininko Džonsono kabinete. Vyriausiasis konsteblis, diktas raudonveidis vyras, turėjo griausmingą balsą.

Pulkininkas nuoširdžiai pasveikino misterį Satersueitą ir be galo apsidžiaugė, susipažinęs su garsiuoju Čarlzu Kartraitu.

- Mano žmona neapsakomai myli teatrą. Ji jūsų gerbėja. Aš irgi mėgstu garsias pjeses, taip sakant, aukštos klasės dalykėlius.

Seras Čarlzas tuoj pat, nė kiek nesivaržydamas, įsitraukė į šneką. Pagaliau, nutaikęs patogų momentą, jis užsiminė ko atvykęs. Pulkininkas Džonsonas mielai papasakojo viską, ką žinojo.

- Sakote, daktaras - jūsų draugas? Čia jį visi pažino. Labai giria sero Bartolomju sanatoriją, o jis, be abejonės, buvo neeilinis žmogus, jau nekalbant apie jo profesinę reputaciją. Mielas, nuoširdus, visų gerbiamas - sunku patikėti, kad jį nužudė. Noriu pabrėžti - nėra jokių įrodymų, kad tai savižudybė, o apie nelaimingą atsitikimą nėra nė ko kalbėti.

- Mes su Satersueitu tik ką grįžome iš užsienio, - tarė seras Čarlzas. - Žinome vos nuotrupas, tai, ką pavyko užtikti laikraščiuose.

- O jums, savaime suprantama, viskas rūpi? Ką gi, tuoj nupiešiu situaciją. Pirmiausia, tuoj pat turime surasti vyresnįjį tarną. Pas serą

Bartolomju jis tarnavo viso labo dvi savaites, o po nusikaltimo tarsi skradžiai žemės prasmego. Tai įtartina, ar ne?

- Nežinote, kur jis dingo?

Pulkininko Džonsono plytos spalvos veidas dar labiau paraudo.

- Manote, padarėme kokią klaidą? Tą vyrioką apklausėme, kaip visus kitus. Atsakinėjo labai ramiai, nepanikavo, pateikė jį rekomendavusios Londono agentūros adresą. O po apklausos tuoj pat dingo. Iššniukštinėjome visus pašalius, bet niekur neužtikome jokio pėdsako.

- Kaip jis taip kvailai pasielgė? - stebėjosi seras Čarlzas. - Juk buvo neįtariamas. O pabėgo, ir patraukė dėmesį.

- Kaip tik taip. Pabėgo, gerai žinodamas, kad nepasislėps. Visur išsiuntėme jo žymių aprašymą. Po kelių dienų bus mūsų rankose!

- Taip, tarno elgesys be galo keistas, - padarė išvadą seras Čarlzas. - Ir nesuprantamas.

- Na, priežastis aiški - neišlaikė nervai, - žinovo balsu tarė pulkininkas.

- Jeigu jau šaltakraujiškai nužudė žmogų, tai, rodos, tardymas neturėjo taip išgąsdinti.

- Būna. Visko būna. Aš pažįstu tuos nusikaltėlius! Dauguma - bailiai. Kai tik tas žmogelis suvokė, kad padai svyla, išsigando ir dūmė, kur akys vedė.

- O ar patikrinote, kas jis per paukštis?

- Žinoma, sere Čarlzai. Kaip nepatikrinsi. Londono agentūra duomenis patvirtino. Jis turėjęs puikiausią ankstyvesniojo šeimininko, sero Horacijau Berdo, rekomendaciją. Tiesa, seras Horacijus dabar yra Vakarų Afrikoje.

- Vadinasi, tai gali būti ir klastotė?

- Kaip tik taip, - pulkininkas Džonsonas žvilgtelėjo į serą Čarlzą, ir jo veidas buvo panašus į veidą mokytojo, patenkinto savo mokinio nuovokumu. - Mes, žinoma, serui Horacijui išsiuntėme telegramą, bet gali praeiti nemažai laiko, kol gausime atsakymą. Berdas safarije.

- Kada tas vyriokas dingo?

- Kitą rytą po nelaimės. Pobūvyje dalyvavo gydytojas seras Džoselinas Kembelas, rodos, nuodų specialistas. Drauge su Deviu, vietiniu gydytoju, jie buvo vienos nuomonės ir nedelsdami pakvietė mūsų žmones. Tą patį vakarą mes visus apklausėme. Elis, vyresnysis tarnas, nuėjo į savo kambarį, o rytą jo jau nė kvapo. Jis nebuvo nė atsigulęs.

- Pasinaudojo tamsa ir pabėgo...

- Matyt. Viena svetė, mis Satklif, aktorė - jūs, ko gero, ją pažįstate, - užsiminė, kad tarnas galėjęs pabėgti per slaptąjį išėjimą. Tai panašu į Edgaro Voleso fantazijas, bet paaiškėjo, kad ten iš tikrųjų yra kažkas panašaus į slaptą urvą. Seras Bartolomju net truputį didžiuodamasis rodęs tą skylę mis Satklif. Tunelis baigiasi akmenyne už pusės mylios nuo namo.

- Žinoma, galima visaip spėlioti, - sutiko seras Čarlzas. - Tik kažin ar tarnas žinojo apie tą požeminį išėjimą?

- Tai ir įdomu. Mano žmona tvirtina, kad tarnai viską žiną. Ko gero, ji teisi.

- Kiek aš supratau, Bartolomju nunuodytas nikotinu? - paklausė misteris Satersueitas.

- Taip. Sakyčiau, neįprastas būdas. Gana retas atsitikimas. Maniau, užkietėjusiam rūkoriui, - o daktaras toks buvo, - nikotinas ne toks jau pavojingas.

- Kaip nuodus panaudojo?

- Šito nežinome, - prisipažino pulkininkas Džonsonas. - Tai ir didžiausias keblumas. Sprendžiant iš medicinos išvados, nuodai organizman pateko porą minučių prieš mirtį.

- Jis gėrė portveiną, ar ne?

- Taip. Bet portveine nuodų neaptikta. Analizei buvo paimti vyno likučiai ne tik iš daktaro Bartolomju, bet ir iš kitų taurių.

Kartoju, nieko įtartino nerasta. Ir valgė jis tą patį, ką kiti. Virėjas pas jį dirbo penkiolika metų. Trumpai šnekant, versija, kad nuodai pateko organizman su gėrimu ar valgiu, atkrenta. Ir vis dėlto nikotinu nunuodytas. Keista istorija.

Seras Čarlzas susijaudino.

- Viskas taip pat, kaip ir aną kartą, - tarė misteriui Satersueitui.

Pulkininkas nustebęs pažiūrėjo į jį.

Kartraitas paaiškino:

- Mano namuose Lumauze buvo lygiai toks pat atsitikimas.

Pulkininkas Džonsonas gyvai atsakė:

- Man apie tai jau papasakojo jaunoji ledi - mis Liton Gor.

- Taip, ji irgi tada buvo.

- Mergina išdėstė savo hipotezę. Bet žinote, sere Čarlzai, ta hipotezė siūta baltais siūlais. Pavyzdžiui, ji neatsako į klausimą, kodėl pabėgo tarnas. O ar jūsų tarnas nepabėgo?

- Aš turėjau tik kambarinę.

- Gal tai buvo persirengęs vyras?

Prisiminęs dailų mergaitišką Templ veiduką, seras Čarlzas nusišypsojo.

Pulkininkas Džonsonas irgi šyptelėjo ir atsiprašė už tokį nepagrįstą įtarimą.

- Tiesiog šovė galvon tokia mintis, - tarė jis. - Ne, nemanau, kad galima pasikliauti mis Liton hipoteze. Pas jus, jeigu neklystu, mirė senas kunigas. Kas galėjo būti suinteresuotas senuko dvasininko mirtimi?

- Čia ir yra visa paslaptis! - tarė seras Čarlzas.

- Manau, paprasčiausias sutapimas, ir tiek. Įtarti galima tik Bartolomju tarną. Šiuo atveju, galimas daiktas, tai eilinis nusikaltėlis. Gaila, mes negalėjome aptikti jo pirštų antspaudų. Specialistai ištyrinėjo ir miegamąjį, ir bufetą - nieko.

- O ko tarnas galėjo siekti?

- Tai kaip tik ir yra viena didžiausių problemų, - prisipažino pulkininkas Džonsonas. - Galimas daiktas, jis ketino apiplėšti savo šeiminką.

Seras Čarlzas ir misteris Satersueitas tuo nepatikėjo. Pulkininkas ir pats jautė, kad jo versija sunkiai įtikinama.

- Kol kas tegalime tik spėlioti. Bet kada mes pasodinsim Džoną Elį už grotų ir išsiaiškinsime jo asmenybę, tada viskas ir paaiškės.

- Turbūt apžiūrėjote sero Bartolomju dokumentus?

- Žinoma, sere Čarlzai. Jo dokumentus mes labai atidžiai skaitėme. Galėsiu jus supažindinti su vyresniuoju inspektoriumi

Krosfildu, kuris kaip tik prie jų triūsė. Inspektoriumi galima pasikliauti. Aš daviau mintį, kad nusikaltimas vienaip ar kitaip gali būti susijęs su seru Bartolomju profesija, ir inspektorius iš karto tai pasigavo. Gydytojai slepia daugybę profesinių paslapčių. O sero Bartolomju dokumentai kruopščiai sudėlioti ir surišti. Krosfildui padėjo mis Lindon, jo sekretorė.

- Ir nieko įdomaus nerado?

- Nieko, sere Čarlzai.

- Ar kas nors dingo - sidabras, brangenybės?

- Ne.

- Kas dar gyveno abatijoje?

- Aš turiu sąrašą... Kur gi jis? A... turbūt pas Krosfildą. Jūs būtinai turite su juo pasikalbėti. Aš kaip tik jo laukiu. Tuoj turėtų ateiti. Va, štai ir jis...

Vyresnysis inspektorius Krosfildas atidavė pagarbą vyresniajam karininkui, o tas supažindino su lankytojais. Inspektorius buvo solidus žmogus, kalbėjo truputį užsikirsdamas.

Galimas daiktas, jeigu misteris Satersueitas būtų buvęs vienas, iš Krosfildo nieko nebūtų išpešęs. Vyresnysis inspektorius nemėgo Londono džentelmenų, savamokslių seklių visokių "idėjų" pramuštom galvom. Bet čia buvo seras Čarlzas, o tai jau kas kita! Vyresnysis inspektorius Krosfildas į scenos žvaigždes žvelgė labai pagarbiai, vaikiškai susižavėjęs. Jis du kartus matė serą Čarlzą vaidinantį daug triukšmo sukėlusiuose spektakliuose ir dabar smarkiai jaudinosi, priešais save regėdamas rampos didvyrį.

- Mudu su žmona regėjome jus Londone, "Pell Mel" teatre, sere. Pjesė vadinosi "Lordo Eintrio dilema". Sėdėjome parteryje, teatras buvo perpildytas - prie bilietų teko stovėti dvi valandas. Bet tai niekis, žmona ne tiek būtų iškentusi. "Aš turiu pamatyti serą Čarlzą Kartraitą, vaidinantį šioje pjesėje", - kartojo ji.

- Turbūt girdėjote, aš išėjau iš teatro, - tarė seras Čarlzas. - Pervargau, ir prieš dvejus metus... nugriuvau. Bet teatre vis dar mane atsimena. - Jis išsitraukė kortelę ir brūkštelėjo keletą žodžių. - Kai su misis Krosfild nuvažiuosite į Londoną, pateikite kasininkei, ir gausite geriausius bilietus.

- O, koks jūs malonus, sere Čarlzai! Kai pasakysiu žmonai, ji eis iš proto!

Vyresnysis inspektorius Krosfildas mielai sutiko atsakyti į visus klausimus, ir seras Čarlzas, nieko nelaukdamas, ėmė "tardyti."

- Keistas dalykas, sere. Man dar niekada, nors jau seniai dirbu, neteko susidurti su nikotino nuodais. Daktarui Deviui tai irgi naujiena.

- Man atrodė, kad galą galima gauti tik beprotiškai rūkant, - tarė Kartraitas.

- Man irgi taip atrodė, sere. Bet daktaras teigia, kad grynas alkaloidas - bekvapis skystis. Tereikia kelių lašų, ir žmogus miršta akimoju.

- Baisi priemonė, - paniuro seras Čarlzas.

- Taip, sere. Bet, nepaisant to, nikotiną, pasirodo, plačiai naudoja. Antai, skiediniu purškia rožes. O nikotino ekstraktą galima gauti iš paprasčiausio tabako.

- Kas man apie tai pasakojo?.. - raukydamas kaktą, stengėsi prisiminti Čarlzas. Bergždžiai. Neprisiminė.

- Ar sužinojote ką nors nauja? - paklausė pulkininkas Džonsonas.

- Nieko tikresnio, sere. Mums pranešė, kad Elį matę Darheme, Ipsuičė, Belheme ir dešimtyje kitų vietų. Bet reikia patikslinti. Krosfildas paaiškino: - Tereikia išsiųsti žymių aprašymą, ir pasipila atsakymai iš visos Anglijos: aptikom, suėmėm...

- O kokios jo žymės? - pasidomėjo seras Čarlzas.

Džonsonas paėmė popierių ir perskaitė:

Džonas Elis, vidutinio ūgio, truputį raišas, plaukai žili, žandenos trumpos, akys juodos, balsas prikimęs, viršutiniame žandikaulyje trūksta vieno danties - matyti kai juokiasi. Jokių ypatingų žymių neturi.

- Gana abstraktu, tarė seras Čarlzas, iš karto atmeskite žandenas ir dantį - žandenos jau nuskustos, o pasikliauti šypsena vargu ar verta.

- Bėda ta, - tarė Krosfildas, - kad žmonės labai nepastabūs. Iš

abatijos tarnautojų aš sunkiai ištraukiau net tai, kas čia surašyta.

- O ar jūs, vyresnysis inspektorius, esate įsitikinęs, kad Elis kaltas? - netikėtai paklausė seras Čarlzas.

- Bet juk tarnas kažkodėl pabėgo! Šito fakto jau nenuneigsi. Vadinasi, turėjo priežastį.

- Štai kur šuo pakastas! - teištarė seras Čarlzas.

Misteris Satersueitas paklausė apie Bartolomju Strendžo dokumentus.

- Neradau nė menkiausio niekelio, už kurio būčiau galėjęs nusitverti. Viskas pernelyg aišku, - atsakė vyresnysis inspektoriu^^

- Taip, tai tiesa, - pridūrė Džonsonas. - Aš pats viską peržiūrėjau. Kad būtų kilęs bent mažiausias įtarimas! Nieko.

- Vieną kartą aš mačiau Tolio sekretorę, - tarė seras Čarlzas. - Sumani mergina, bet šiek tiek naivi.

Tai tiesa, sere. Man ji irgi padarė tokį įspūdį - labai jau praktiška. Tiesa, mes radome sero Bartolomju dienoraštį. Tiksliau sakant, tai ne dienoraštis, o paprasčiausia užrašų knygelė. Štai ją turiu.

- O! Leiskite žvilgtelėti, - seras Čarlzas nekantraudamas ištiesė ranką.

Vyresnysis inspektorius padavė nedidelę, žalią, jau kiek aptrintą knygelę.

Čarlzas skleidė puslapius, o misteris Satersueitas žiūrėjo per jo petį ir taip pat skaitė. Padrikos, pieštuku rašytos pastabos, ir daugiau nieko.

Išpardavimas pas senąjį Letomą... Ten visuomet būna gero portveino. Reikia nueiti.

Reikia pasakyti L., kad gautų naujų staltiesių.

Jaučiuosi pavargęs. Netrukus išeisiu poilsio.

Būtinai išbarsiu tą kvailą sodininką. Tulpes reikia tankiau sodinti!

Ir paskutinis įrašas. Dieną prieš mirtį:

Nerimauju dėl M. Nepatinka kai kurie simptomai...
Reikia pasakyti L., kad išlindo lovos spyruoklės...

- "L." - tai mis Lindon, - paaiškino vyresnysis inspektorius.
- O "M."?
- Nežinome. Galimas daiktas, kažkoks pacientas.

Seras Čarlzas paprašė nusikaltimo naktį abatijoje buvusių žmonių sąrašo. Perskaitė:

Marta Leki, virėja.
Beatrisa Čerč, vyresnioji tarnaitė.
Doris Poker, jaunesnioji tarnaitė.
Viktorija Bol, kambarinė.
Vaioleta, virėjos padėjėja.
Visos čia išvardintosios jau seniai tarnavo pas velionį ir turėjo gerą reputaciją.

Gledis Lindon, trisdešimt trejų metų. Trejus metus buvo sero Bartolomju Strendžo sekretore; nieko negalėjo p^asakyti apie tarianus žmogžudystės motyvus.

Svečiai: lordas ir ledi Idenai, seras Džoselinas ir ledi Kembel, mis Endžela Satklif, kapitonas ir misis Deikrai, ledi Merė ir mis Ermiona Liton Gor, mis Miuriela Vils, misteris Oliveris Mendersas.

- Laikraščiai nerašė, kad dalyvavusi Vils, - pastebėjo seras Čarlzas. - O ir jaunojo Menderso pavardės neužtikau.
- Jis tenai pateko atsitiktinai, tarė Krosfildas. - Jaunasis džentelmenas motociklu įsirėžė į sieną prie pat abatijos vartų ir prisitrenkė. Seras Bartolomju, kuris, kiek supratau, jaunuolį pažino, pasiūlė Mendersui pasilikti nakčiai pas jį.
- Daktaras gana neapdairiai pasielgė, - šyptelėjo seras Čarlzas.
- Kaip tik taip, sere, - tarė vyresnysis inspektorius. - Man net atrodo, kad jaunuolis tą vakarą kažką negera buvo sumanęs. Kaip kitaip paaiškinti tą aplinkybę, kad, būdamas blaivus, atsitrenkė į sieną. Ir dar prie pat abatijos.
- Na, ką gi, nuoširdžiausiai dėkojame, vyresnysis inspektoriau,

- tarė Kartraitas. - Ar neprieštarausite, pulkininke Džonsonai, jeigu mes nueisime pasižvalgyti po abatiją?

- Žinoma, ne, brangusis sere. Tik abejoju, ar sužinosite ką nors daugiau negu papasakojome.

- Ar ten dar kas nors gyvena?

- Tik tarnai, sere. Svečiai išvažinėjo tuoj pat po apklausos, o mis Lindon grįžo į Harlėjo gatvę.

- Gal mums verta susitikti ir su daktaru Deviu? - prasitarė misteris Satersueitas.

- Puiki mintis, - sutiko seras Čarlzas.

Jis užsirašė daktaro adresą ir, nuoširdžiai padėkoję pulkininkui Džonsonui už mielą priėmimą, išėjo.

8 skyrius

Jau gatvėje seras Čarlzas kreipėsi į draugą:

- Ką jūs apie visa tai pasakysite, Satersueitai?

- O jūs? - klausimu į klausimą atsakė misteris Satersueitas. Jis neskubėjo dėstyti savo nuomonės.

Seras Čarlzas tarsi to ir telaukė. Užsidegęs ėmė kalbėti:

- Jie apsirinka, Satersueitai, dėl visko apsirinka. Sugalvojo kažkokią versiją apie tarną. Džonas Elis pabėgo - vadinasi, jis žudikas. Ne taip, toli gražu ne taip! Negalime pamiršti, kas atsitiko mano namuose.

- Jūs vis dėlto manote, kad tarp ano ir šito įvykio yra kažkos ryšys?

Misteris Satersueitas uždavė klausimą, bet galėjai nujausti, kad pats jau teigiamai atsakė.

- Tarp jų turi būti ryšys. Tai akivaizdu.

- Taip, tačiau reikaliukai ne tokie paprasti, kaip galima pamanyti. Ar suprantate, Kartraitai, kad beveik visi dalyvavusieji jūsų vikende, buvo ir čia!

Seras Čarlzas linktelėjo:

- Žinoma, aš tai įsidėmėjau, o kokia išvada?

- Kol kas nežinau, ką ir matyti, o jūs Kartraitai?

- Tik gerai pasvarstykite. Ar gali taip sutapti, kad tie patys žmonės būtų ir pirmosios, ir antrosios mirties liudininkai? Atsitiktinumas? Jokiu būdu. Aišku kaip diena, Tolis buvo kažką sumanęs.

- Ko gero, tai teisybė, - sutiko misteris Satersueitas.

- Dėl šito nėra nė ko abejoti. Jūs Tolio nepažinote taip gerai, kaip aš. Tas žmogus viską laikydavo paslaptyje, ir buvo labai kantrus. Mes seni draugai, bet neprisimenu nė vieno atsitikimo, kad Tolis būtų pažėręs skubotus samprotavimus ar nuomonę. Spręskite pats - mano namuose nužudytas Babingtonas - taip, nužudytas, jau nebešvelninkime faktų. Tolis taktiškai išjuokia mano įtarinėjumus, nes nemėgsta spélioti, bet ramiausiai, slaptai analizuoja ir daro išvadas. Aš nežinau, ką jis buvo sugalvojęs. Bet vargu, ar Tolis konkrečiai ką įtarė, nors teisingai manė - nusikaltimą padarė kažkas iš mano svečių. Ir jis, geisdamas rasti nusikaltėlį, nutarė surengti savotišką išbandymą.

- Bet daktaras pasikvietė ir kitų svečių - Idenus, Kembelus.

- Tai maskuotė. Kad sumanymas nekristų į akis.

- Koks, jūsų manymu, buvo jo planas?

Seras Čarlzas gūžtelėjo pečiais - kiek teatrališkai, užsienietiška maniera. Jis vėl tapo Aristidu Diuvaliu, slaptosios tarnybos vyriausiuoju atstovu. Net ėmė šlubčioti kairiąja koja.

- Iš kur aš žinau! Juk nesu burtininkas. Bet nėra abejonių - Tolis buvo kažką sumanęs. Plano nepavyko įgyvendinti, nes žudikas pasirodė esąs gudresnis ir smogė pirmas.

- Jis?

- Arba ji. Nuodų griebiasi ne tik vyrai, bet ir moterys. Moterys net dažniau.

Misteris Satersueitas tylėjo, ir seras Čarlzas nekantraudamas paklausė:

- Tai kaip, sutinkate su mano nuomone? Ar, kaip ir visi manote: “Kaltas tarnas. Tai tarno rankų darbas”.

- O ką jūs pasakysite apie tarną?

- Dėl jo nesuku galvos. Mano nuomone, jis čia niekuo dėtas. Galiu išskloti savo prielaidas.

- Įdomu.

- Na, sakykim, policija teisi - Elis profesionalus nusikaltėlis, veikiantis su plėšikų gauja. Elis pakišo suklastotą rekomendaciją ir gauna tarnybą. Paskui nužudo Tolį. Kokia Elio padėtis? Šeimininkas nužudytas, o namuose yra žmogus, kurio pirštų antspaudai saugomi Skotlend Jarde. Policijai jis žinomas. Savaime suprantama, jis nutaria išnykti iš akių.

- Per slaptąjį išėjimą?

Tegul velniai rauna tą išėjimą! Jis paspruko tuo metu, kai kuris nors iš tų bukagalvių policininkų, saugojusių namą, ėmė knapsėti nosimi.

- Tai, žinoma, panašiau į tiesą.

- Na, o kokia jūsų nuomonė, Satersueitai?

- Tokia, kaip ir jūsų. Versija apie tarną man atrodo visai kvaila. Manau, kad serą Bartolomju ir vargšelį Babingtoną nužudė vienas ir tas pats žmogus.

- Kažkas iš svečių?

- Taip.

Jie nutilo. Po kurio laiko misteris Satersueitas lyg tarp kitko paklausė:

- Kas, jūsų manymu tas žudikas?

- Dievas regi, Satersueitai, aš nežinau.

- Suprantama, suprantama, - tuoj pritarė tas, - bet gal kažką šnibžda nuovoka?

- Tai ir keisčiausia, kad nieko nešnibžda, - seras Čarlzas kiek patylėjo ir dar pridūrė: - Žinoma, Satersueitai, kuo daugiau galvoju, tuo labiau imu abejoti, kad tai padarė svečias.

- Turbūt jūsų versija teisinga, - šyptelėjo misteris Satersueitas, - nes Bartolomju pasikvietė kaip tik įtariamuosius. Bet nepamirškite - buvo ir kai kurių išimčių. Pavyzdžiui, daktaro vikende nebuvote nei jūs, nei aš, nei misis Babington. Jaunasis Mendersas irgi atpuola.

- Mendersas?

- Žinoma. Menderso niekas nekvietė. Jis tenai pakliuvo atsitiktinai. Vadinasi, jis - ne įtariamųjų grupėje.

- Dramaturgė Entonė Astor taip pat.

- Ne, ne, ji buvo - mis Miuriela Vils.

- Ak, taip! Ji buvo. Aš visai pamiršau, kad jos tikroji pavardė - Vils.

Aktorius paniuro, ir misteris Satersueitas suprato, kodėl. Jis neblogai skaitė svetimas mintis. Kai Kartraitas vėl prabilo, misteris Satersueitas pagyrė save už įžvalgumą.

- Žinote, Satersueitai, jūs teisus. Namanau, kad jis pasikvietė tik aiškiai įtariamus žmones, juk tenai taip pat buvo ledi Merė ir Egė. Jis, matyt, norėjo pakartoti, tarsi atkurti tą pirmąją sceną. Daktaras kažkurį įtarė, bet jam buvo reikalingi liudininkai, kurie savo akimis regėtų visa tai, kas įvyks... Jis kažką ruošė...

- Matyt, kad taip, - sutiko misteris Satersueitas. - Bet tai tik abstraktūs samprotavimai, nieko konkretaus mes nežinome. Taigi, Liton Gor, aš, jūs, misis Babington ir Oliveris Mendersas atpuola. Kas lieka? Endžela Satklif?

- Endžė? Taigi ji su Toliu bičiuliavosi daugelį metų.

- Tai pakalbėkime apie Deikrus. Ar jūs, Kartraitai, iš tikrųjų juos įtariate?!

Seras Čarlzas apstulbęs pažvelgė į jį. Misteris Satersueitas triumfavo, ir šį kartą atspėjęs aktoriaus mintis.

- Turbūt taip, - lėtai kalbėjo Kartraitas. - Teisingiau sakant, aš ne įtariu, o paprasčiausiai manau, kad juos galima įtarti labiau už kitus. Pirma, aš jų beveik napažįstu. Antra, niekaip negaliu įsivaizduoti, kodėl Fredžiui Deikrui, visą laiką praleidžiančiam žirgų lenktynėse, arba Sinti, kuri siuva pasakiškai brangius moterų rūbus, staiga prireikė susidoroti su mielu senuoju kunigu.

Seras Čarlzas purtė galvą, bet ūmai jo akys sublizgo.

- Aš ir vėl pamiršau tą moterį, tą Vils. Kodėl visą laiką ją pamirštu? Pati neišvaizdžiausia būtybė, kokią tik kada esu sutikęs.

Misteris Satersueitas nusišypsojo.

- O rodosi, kad mis Vils tik tam ir sutverta, kad viską pamatytų, viską įsidėmėtų. Už jos pensnė slepiasi aštrios akys. Galiu lažintis - mis Vils pastebėjo tokių detalių, į kurias kiti nė dėmesio neatkreipė.

- Taip manote? - abejodamas paklausė seras Čarlzas.

- Gana! Dabar pagalvokime apie lenčą, - užbaigė postringavimus misteris Satersueitas. - O jau paskui keliausime į abatiją ir ten

pabandysime laimę.

- Rodos, viską imate giliai į širdį? - šyptelėjęs tarė seras Čarlzas.

- Tirti nusikaltimą man ne naujiena, - ryžtingai atsakė misteris Satersueitas. - Kartą, sugedus mašinai, aš apsistojau tuščiame viešbutyje...

- O aš prisimenu... kai keliavau 1921 metais... - aukštu, gerai moduliuotu balsu pertraukė jį seras Čarlzas.

Paskutinis žodis ir vėl priklausė jam.

9 skyrius

Kai tos saulėtos rugsėjo dienos popietę jiedu atėjo į Melforto abatiją, ir viduj, ir lauke, rodės, viešpatavo nuostabi ramybė.

Senieji abatijos rūmai buvo pastatyti penkioliktajame amžiuje, vėliau prie jų prilipdė naują korpusą. Sanatorijos iš čia nebuvo matyti - ją pastatė kiek toléliau.

Serą Čarlzą ir misterį Satersueitą pasitiko misis Leki, virėja, nutukusi moteris juoda seknele. Virėjos akys buvo paraudusios nuo ašarų, bet sielvartas nenumaldė jos liežuvio. Serą Čarlzą ji pažino ir kalbėjosi tik su juo.

Aš neabejoju, sere, kad jūs suprasite mano sielvartą dėl šeimininko mirties. Policininkai be perstojo šmirinėja, visur nosis kaišioja. Nepatikėsite, jie rausiasi net šiukšliadėžėse. Ir klausinėja, be atvangos klausinėja! O, nemaniau, kad sulauksiu tokios dienos! Daktaras buvo doriausias džentelmenas. Mes taip džiaugėmės, kai jis gavo sero Bartolomju titulą. Mudvi su Beatrisa, nors ji čionai tarnauja dviem metais mažiau už mane, gerai mename kiekvieną daktaro žingsnį. Ir staiga tas mažėlis iš policijos - jo jau tai nė už ką nepavadinčiau džentelmenu, nors jis ir vyresnysis inspektorius ar kažkoks ten viršininkas...

Misis Leki atsikvėpė ir pagaliau, pati pajutusi, kad nuklydo į lankas, susikaupė ir pabandė ramiai pasakoti apie reikalą:

- Jis klausinėjo - tais klausimais apipildavo tarsi kulkomis! apie tarnaites, o jos visos be išimties geros mergaitės, nors Doris rytais mėgsta ilgiau pasivolioti šiltoje lovoje, o Vikė gera stačiokė,

tačiau ar gali iš tų jauniklių norėti gero elgesio - jos visos geros merginos, ir joks policijos inspektorius neprivers manęs kitaip kalbėti. "Taip, tariau aš tam inspektoriui, nemanykite, kad imsiu apkalbėti savo mergaites. Visos jos doros ir su žmogžudyste neturi nieko bendro, net gėda šitaip manyti". - Ji kiek patylėjo ir vėl tarškė: - Visai kas kita misteris Elis. Aš nieko apie jį nežinau ir negaliu dėl jo galvos guldyti, juk jį atsikvietė iš Londono tik laikinai, kol misteris Beikeris atostogavo.

- Beikeris? - paklausė misteris Satersueitas.

- Pastaruosius septynerius metus jis buvo sero Bartolomju ūkio tvarkytojas. Didžiąją laiko dalį praleisdavo Londone, Harlėjo gatvėje. Ar prisimenate jį, sere? - ji kreipėsi į serą Čarlzą, ir tas linktelėjo. - Seras Bartolomju paprastai jį atsiveždavo čionai, kai kviesdavosi svečių. Bet Bartolomju sakė, kad Beikeris nesveikuojąs, todėl davė jam du mėnesius atostogų. Daktaras net užmokėjo už Beikerio dykaduoniavimą pajūryje netoli Braitono - mūsų daktaras buvo tikras džentelmenas. O misteris Elis pavadavo sergantį vyresnįjį tarną. Misteris Elis sakėsi tarnavęs tik geriausiuose namuose ir žinoma, elgėsi džentelmeniškai. Aš taip ir pasakiau vyresniajam inspektoriui.

- Ar jo elgesys nekėlė jokio įtarimo? - viltingu balsu paklausė seras Čarlzas.

- Turbūt nereikėtų man liežuvio laidyti, sere, bet galiu štai ką pasakyti, jeigu mane teisingai suprasite, - ir taip, ir ne.

Seras Čarlzas paragino ją žvilgsniu, ir misis Leki kalbėjo toliau:

- Negaliu tiksliai paaiškinti, sere, bet kažkas buvo...

"Visada šitaip, kai bėda atsitinka, - niūriai pamanė misteris Satersueitas. - Kad ir kaip misis Leki niekina policiją, bet neatsilaikė. Jeigu jau Elis įtariamas, vadinasi, misis Leki irgi kažką pastebėjusi..."

- Pirmiausia, jis buvo labai išdidus. O, taip, mandagus, džentelmeniškas, juk sakiau - jis tarnavo geruose namuose, bet užsidaręs, daug laiko praleisdavo savo kambaryje. Nežinau, kaip apibūdinti, bet esu tikra... kažkas buvo...

- Gal įtarėte, kad jis iš tikrųjų - joks tarnas? - paklausė misteris Satersueitas.

- Jis pakankamai gerai atliko savo pareigas, puikiai pažino aukštąją visuomenę...

- Pavyzdžiui? - atsargiai paklausė seras Čarlzas.

Bet misis Leki išsisuko nuo tiesaus atsakymo. Ji nesiruošė perpasakoti tarnų apkalbas. Taip elgtis jai atrodė nepadoru.

Norėdamas jai padėti išsisukti iš keblios padėties, misteris Satersueitas paklausė:

- Ar negalėtumėte papasakoti, kaip atrodė Elis?

Misis Leki nušvito.

- Taip, žinoma, sere. Jis atrodė... Na, gana orus - žandenos, žili plaukai... truputį šlubčiojo. Elis jau pradėjo tukti, ir tai ėmė į širdį. Truputį virpėjo jo rankos, bet nepamanykite, kad dėl visiems žinomos priežasties - jis gėrė saikingai. Ir dar. Kažkas negerai buvo su akimis. Prie ryškesnės šviesos jos smarkiai ašarodavo. Mūsų draugijoje Elis būdavo su akiniais, bet niekad akiniuotas neidavo savo pareigų.

- Ypatingesnių žymių nepastebėjote? - paklausė seras Čarlzas. Randų? Sulaužytų prištų? Apgamų?

- Ne, sere.

Taigi detektyvinių istorijų aprašymai pralenkia gyvenimą, atsiduso seras Čarlzas. - Knygų herojai visuomet būna paženklinti ypatingomis žymėmis.

- Girdėjau, jam trūko vieno danties, - priminė misteris Satersueitas.

- Gal, sere. Bet aš nepastebėjau.

- Kaip Elis elgėsi tą vakarą, kai įvyko tragedija?

- Kad ir nežinau, ką pasakyti, sere. Aš turėjau labai daug darbo virtuvėje. Nebuvo kada žvalgytis.

- Savaime aišku.

- Kai sužinojome, kad šeimininkas miręs, tai tarsi perkūnas trenkė. Man ašaros tiesiog bėgte bėgo, Beatrisa irgi verkė. Ką jau besakyti apie jaunesniąsias- jas tiesiog stabas ištiko. Tiesa, misteris Elis mažiau sutriko negu mes, juk jis vyras, o elgėsi labai delikačiai, primygtinai reikalaudamas, kad mudvi su Beatrisa išgertume portveino ir nusiramintume. Sunku patikėti, kad jis ir yra kaip tik tas

niekšas... - Misis Leki nebesurado žodžių, akys degė neapykanta.

- Ir tą pačią naktį Elis dingo?

- Taip, sere, nuėjo į savo kambarį, kaip ir mes, o rytą - nė kvapo. Žinoma, policija tuoj jį įtarė.

- Taip, taip, labai jau kvailai padarė. O kaip jūsų manymu, jis pabėgo?

- Supratimo neturiu. Rodos, policininkai visą naktį tupėjo už kiekvieno kampo, bet jo nepastebėjo. Et, ko norėti, juk policininkai tokie pat žmonės, kaip visi...

- Man pasakojo - esąs kažkoks slaptas išėjimas? atsargiai paklausė seras Čarlzas.

Misis Leki švilptelėjo.

- Tai policininkai taip kalba!

- O iš tikrųjų?

- Kažką girdėjau, - nenorom prisipažino virėja.

- Ar žinote, kur jis?

- Ne, sere. Slapti išėjimai gal ir geras dalykas, tik tarnams nedera apie juos žinoti. Mat merginoms gali ateiti į galvą visokiausios mintys... Įsimanys paiškylauti ir... Mano merginos vaikšto tik pro paradines duris, todėl mes visada viską žinome.

- Puiku, misis Leki. Jūs protinga moteris.

Nuo tų sero Čarlzo žodžių misis Leki pasijuto esanti devintame danguje.

- Ar galime užduoti porą klausimų kitoms tarnaitėms? - paklausė seras Čarlzas.

- Žinoma, sere, bet jos nepasakys daugiau už mane.

- O, aš žinau. Bet neketinu klausinėti apie Elį - man smalsu sužinoti, kaip tą vakarą elgėsi seras Bartolomju. Juk jis buvo mano draugas.

- Žinau, sere, ir viską puikiai suprantu. Pasikalbėkite su Beatrisa arba su Doris - ji kaip tik padavinėjo į stalą.

- Taip, aš norėčiau pasišnekėti su Doris.

Tačiau misis Leki patvarkė savaip. Pirmiausia atvedė vyresniąją tarnaitę Beatrisą Čerč - aukštą liesoką moterį tvirtai sučiauptom lūpom.

Po kelių mažai reikšmingų klausimų seras Čarlzas užvedė kalbą apie kviestinę vakarienę. Ar kas nors nebuvęs labai sudirgęs? Ką kalbėję, ką veikę svečiai?

Beatrisa pagyvėjo. Atrodė, ji labai jau noriai prisiminė tą lemtingąjį vakarą.

- Mis Satklif buvo labai susikrimtusi. Šita ledi be galo geros širdies, ji ir anksčiau čia svečiuodavosi. Aš siūliausi atnešti lašelį brendžio ar stiprios arbatos - išgertų ir aprimtų, bet mis griežtai atsisakė. Tiesa, išgėrė aspirino tabletę. Rytą, kai aš atnešiau arbatos, ji miegojo kaip kūdikis.

- O mis Deikr?

- Nemanau, kad šitą ledi galėtų kas nors stipriai sujaudinti. - Sprendžiant iš Beatrisos balso, Sintija Deikr jai nepatiko. - Ji skubėjo kuo greičiau išvažiuoti. Sakėsi - galį nukentėti jos reikalai. Mat ji garsi Londono siuvėja - šitą sakė misteris Elis. - Beatrisos manymu, siuvėja, nors ir garsi, - tai “amatininkė”, o į “amatininkus” ji žiūrėjo iš aukšto.

- Na, o vyras?

Beatrisa šyptelėjo.

- Brendžiu ramino, o gal atvirkščiai - dirgino savo nervus.

- Ką galite pasakyti apie ledi Merę Liton Gor?

- Labai maloni ledi, - tarė Beatrisa jau visai kitu tonu. - Mano prosenelė tarnavo pilyje pas jos tėvą. Gal ji ir neturtinga, bet iš karto matyti - kilminga esybė, ir visuomet tokia delikati, nieko neužgaus, maloniai pašnekins. Jos duktė irgi miela ledi. Jos su seru Bartolomju ne taip artimai pasižinojo, bet labai dėl jo sielojosi.

- O mis Vils?

Beatrisa vėl surūstėjo.

- Niekas negalėtų pasakyti, sere, ką apie visa tai; kas įvyko, manė mis Vils. Dėl šito tai jau neabejoju.

- O ką jūs apie ją manote? - paklausė seras Čarlzas. - Sakykite, Beatrisa, nesivaržykite. Nelauktai jos veide sušvito šypsena ir griežtas, lyg iš medžio išskaptuotas Beatrisos veidas pasidarė gana švelnus. Seras Čarlzas turėjo kažkokių patrauklių berniokiškų savybių, ir moterys neatsilaikydavo prieš jo žavesį. Šitaip jis sugebėdavo veikti

žiūrovus ir teatre.

- Iš tikrųjų, sere, nesuprantu, ko jūs dar iš manęs norite?

- Tiesiog geidžiu žinoti, kokias mintis ir jausmus jums sukėlė mis Vils.

- Ji, žinoma, buvo... - Beatrisa vis dar dvejojo - sakyti ar ne.

- Kalbėkite, kalbėkite, Beatrisa.

Ji buvo ne iš tos aplinkos, kaip kiti, sere. Aš suprantu, ji nekalta, bet ji pasielgė taip, kaip nebūtų pasielgusi tikra ledi. Ji šniukštinėjo... Tikiuosi, suprantate, ką noriu pasakyti, - ji žvilgčiojo ir zujo po visus pašalius!

Seras Čarlzas mėgino išsiaiškinti, kaip tas zujimas ir žvilgčiojimas iš tikrųjų išrodė,bet Beatrisa negalėjo pasakyti jokio pavyzdžio. Ji tik tvirtino, kad mis Vils kišosi ne į savo reikalus.

Misteris Satersueitas suprato, kad daugiau nieko neišpeš, ir uždavė kitą klausimą:

- Jaunasis Mendersas atsirado kažkaip netikėtai, ar ne?

- Taip, sere, jisai motociklu įsirėžė į sieną prie pat abatijos sarginės vartų. Dar džiaugėsi - man pasisekė, kad tai atsitiko kaip tik čia. Seras pakvietė pasilikti. Namai, žinoma, buvo perpildyti, bet mis Lindon paliepė pakloti Mendersui patalą mažajame kabinete.

- Turbūt, jį pamatę, visi labai nustebo?

- O taip, sere, tikrai nustebo.

Kai seras Čarlzas ėmė klausinėti apie Elį, Beatrisa atsakinėjo neišsisukinėdama. Tiesa, ji retai su juo susitikdavusi, bet niekaip negalinti suprasti, kodėl vyresnysis tarnas šeimininkui iškrėtęs tokią šunybę. Niekas šito negalįs suprasti.

- O kaip elgėsi daktaras? Ar, laukdamas svečių, nesijaudino?

- Jis buvo labai linksmas, sere. Vienas sau šypsojosi, tarsi nujausdamas smagią išdaigą. Aš net girdėjau, kaip jis juokavo su misteriu Eliu - su misteriu Beikeriu niekad taip linksmai nekalbėdavo. Seras Bartolomju su tarnais elgdavosi griežtai, bet, žinoma, mandagiai.

- Ką jau taip jis sakė Eliui? - pasidomėjo misteris Satersueitas.

Tiksliai negalėčiau atkartoti, bet buvo taip. Misteris Elis pasakė, kad skambinę telefonu kažkokios misis prašymu, o seras

Bartolomju jo paklausė, ar jis teisingai išgirdęs pavardę. Misteris Elis atsakė, kad absoliučiai teisingai, jis dėl to neabejojąs, - atsakė, žinoma, pagarbiai. O daktaras ėmė juoktis: "Jūs šaunus vyriokas, Eli, pirmaklasis tarnas... O kaip jūs manote, Beatrisa?" Aš nustebau, sere, kad šeimininkas manęs šito paklausė. Jis niekad nieko neklausdavo. Nebeišmaniau, ką ir atsakyti.

- O Elis?

- Elis lyg ir nepatenkintas žvilgtelėjo į daktarą, sere. Tarsi jam šeimininko kreipinys būtų pasirodęs nepadorus. Visas kažkaip susigūžė.

- O ką daktarui pranešė telefonu? - paklausė seras Čarlzas.

- Skambinę iš sanatorijos ir pasakę, kad pacientė atvykusi ir kelionėje nelabai pavargusi.

- Ar prisimenate jos pavardę?

- Kažkokia keista, sere. Lyg ir misis de Rašbridžer, - abejodama ištarė Beatrisa.

- Taip, žinoma, - švelniai tarė Čarlzas, - tokią pavardę, ir dar išgirdus telefono ragelyje, nelengva teisingai pakartoti. Ką gi, nuoširdžiausiai dėkojame, Beatrisa. Ar dabar galėtume pasikalbėti su Doris?

Kai Beatrisa išėjo, seras Čarlzas ir misteris Satersueitas susižvalgė ir ėmė dalytis įspūdžiais.

- Mis Vils visur zujo ir kaišiojo nosį, kapitonas Deikras nusilakė, misis Deikr nerodė jokių emocijų. Ką sužinojome? Be galo mažai, - nusivylęs kalbėjo seras Čarlzas.

- Taip, beveik nieko, - pritarė misteris Satersueitas.

- Gal iš Doris ką išpešime?

Doris buvo kukli tamsiaakė, kokių trisdešimties metų moteris. Ji gana noriai atsakinėjo į klausimus.

Doris nemananti, kad kaltas misteris Elis. Jis buvęs tikras džentelmenas. Policija nutarusi, kad jis galvažudys, bet Doris mananti, kad jie klystą.

- Jūs esate įsitikinusi, kad Elis buvo eilinis padorus tarnas? - paklausė seras Čarlzas.

- Apie Elį nepasakysi - eilinis, sere. Jis nebuvo panašus nė į

vieną tarną, su kuriuo man anksčiau teko dirbti. Elis visai kitaip atliko savo darbą.

Vadinasi, netikite, kad jis nunuodijo šeimininką?

- Neišmanau, sere, kaip jis tai būtų galėjęs padaryti. Aš kartu su juo aptarnavau stalą. Jeigu jisai būtų bandęs užnuodyti valgį, tuoj būčiau pastebėjusi.

- O gėrimus?

- Taip, Elis nešiojo vyną, sere. Iš pradžių šerį, kartu su sriuba, paskui baltąjį Reino vyną ir klaretą. Bet ką jis galėjo padaryti, sere? Jeigu vyne būtų buvę nuodų, tai visi, kas tik gėrė, būtų kojas pakratę. Lygiai tą patį galima pasakyti ir apie vėliau pateiktą portveiną. Visi džentelmenai gėrė portveiną, taip pat ir kai kurios ledi.

- Taures išnešė ant padėklo?

- Taip, sere, aš laikiau padėklą, o misteris Elis statė ant jo taures, paskui aš išnešiau indus į bufetą - ten jie buvo ir tada, kai atėjo policininkai jų patikrinti. Taurės, iš kurių gėrė portveiną, dar tebestovėjo ant stalo. Policininkai nieko nerado.

- Jūs esate įsitikinusi, kad daktaras valgė ir gėrė tiktai tai, kas visiems buvo patiekta?

- Nemačiau, sere, kad jis būtų dar ką ragavęs.

- Ar svečiai jam nieko nepasiūlė paskanauti ar išgerti?

- O ne, sere.

- Doris, ar ką nors žinote apie slaptąjį išėjimą?

- Vienas sodininkas sakė, kad slaptikelis išeinąs lyg į mišką, prie kažkokių senų griuvėsių.

- Ar Elis neužsiminė apie slaptąjį išėjimą?

- O ne,sere, esu įsitikinusi, kad jis nieko apie tai nežinojo.

- Tai kas, jūsų manymu, nužudė šeimininką, Doris?

Nežinau, sere. Negaliu patikėti, kad kas nors tyčia šitaip padarė. Jaučiu, čia kažkoks nelaimingas atsitikimas, ir tiek.

- Ačiū, Doris.

- Jeigu nebūtų žuvęs Babingtonas, tarė seras Čarlzas, kai tarnaitė išėjo, - galėtume pamanyti, kad ji - nusikaltėlė. Daili moteriškė. Ir tiekė į stalą... Ne, tai paikystė! Babingtonas buvo nužudytas. Be to, Tolis niekad nepastebėdavo dailių merginų. Jis buvo ne iš tų...

- Bet jam jau buvo penkiasdešimt penkeri metai, - susimąstęs tarė Satersueitas.

- Kodėl šitą primenate?

- Tokio amžiaus vyrai lengvai pameta galvą dėl merginų, nors anksčiau praeidavo pro jas abejingai.

- Taigi, Satersueitai. Juk ir man netrukus sukaks... penkiasdešimt penkeri.

- Aš žinau, - tarė misteris Satersueitas.

Ir seras Čarlzas negalėjo atlaikyti šiek tiek pašaipaus jo žvilgsnio. Kartraitas aiškiai suglumo.

10 skyrius

- Gal apžiūrėkime Elio kambarį? - pasiūlė misteris Satersueitas, iki soties pasimėgavęs sumišusiu Čarlzu.

Aktorius apsidžiaugė, kad Satersueitas pakeitė temą.

- Puiku! Ir aš tą patį norėjau pasiūlyti.

- Policija, žinoma, jau viską išnaršė.

- Policija... - Aristidas Diuvalis paniekinamai numojo ranka. - Tie policininkai - bukagalviai, tarė seras Čarlzas. - Ko jie ieškojo kambaryje? Jo kaltės įrodymų. O mes ieškosime jo nekaltumo argumentų. Tai visai kas kita.

- Esate įsitikinęs, kad Elis nekaltas?

- Jeigu tai, ką sakote apie Babingtono mirtį tiesa, Elis nekaltas.

Iš pirmo žvilgsnio neatrodė, kad Elio kambaryje galima ką nors ypatinga rasti. Skalbiniai dėžėse buvo tvarkingai sudėti, o spintose - dailiai sukabinti. Rūbai gero fasono, garsių firmų. Kruopščiai nuvalyta avalynė buvo su kurpaliais.

Misteris Satersueitas pakėlė vieną batą, pažiūrėjo ir burtbelėjo:

- Devintas, kaip tik devintas. Tačiau kadangi policija neužtiko jokių įtartinų pėdsakų, tie žodžiai atrodė beprasmiški.

Buvo aišku, kad Elis išėjo su vyresniojo tarno uniforminiais drabužiais - jų nebuvo, ir misteris Satersueitas atkreipė sero Čarlzo dėmesį į tą įsidėmėtiną faktą.

- Kiekvienas sveikai mąstantis žmogus būtų apsivilkęs kostiumą. Taip, keista. Nors tai ir absurdiška, bet kažkodėl man atrodo, kad apskritai jis niekur neišėjo. Kažkokia velniava, ir tiek!

Jie ėmė knaisiotis. Nei laiškų, nei dokumentų, tik laikraščio iškarpa apie nuospaudų gydymą ir žinutė apie būsimas hercogo dukters vestuves.

Ant stalo stovėjo nedidelis prispaudiklis ir rašalo buteliukas, bet plunksnakočio nebuvo. Seras Čarlzas ėmė apžiūrinėti prispaudiklį prieš veidrodį, tačiau nieko neiššifravo. Ant sugeriamojo popieriaus, kuris, matyt, buvo ilgai naudojamas, - neišskaitoma maišalynė, o rašalo pėdsakai, rodės be galo seni.

- Arba jis nerašė laiškų, arba nesinaudojo spauduku, - padarė išvadą misteris Satersueitas. - Ant prispaudiklio senas sugeriamasis popierius. Ak, štai, - su džiaugsmu parodė vos išskiriamas raides: "L. Beikeris". - Eliui, ko gero, šis daiktas nebuvo reikalingas.

- Argi nekeista? - paklausė seras Čarlzas. - Žmonės paprastai rašo laiškus.

- Nusikaltėliai nerašo.

- Gal ir taip. Vis dėlto yra kažkokia priežastis, antraip taip staiga jis nebūtų dingęs. Mes tik teigiame, kad jis nenužudė Tolio.

Pakėlę kilimą, jie kruopščiai apžiūrėjo grindis, žvilgtelėjo po lova. Nieko nerado, išskyrus rašalo dėmę prie židinio. Kambaryje neaptiko jokių įkalčių.

Išėjo kiek nusivylę. Privatūs detektyvai jau nebeatrodė tokie uolūs. Turbūt abudu pamanė vieną ir tą patį: knygose aprašytiems detektyvams klostosi kur kas sėkmingiau.

Pokalbiai su kitomis tarnaitėmis irgi naudos neatnešė.

Beliko tik atsisveikinti.

- Tai kaip, Satersueitai? - paklausė seras Čarlzas, einant per parką prie misterio Satersueito mašinos. Ar jums kas nors krito į akį? Bent kas nors?

Misteris Satersueitas neskubėjo atsakyti, nes manė: jie būtinai turėjo užtikti kokį nors pėdsaką. Deja, nieko neiššniukštinėjo. Nenorėjo prisipažinti tuščiai gaišęs laiką.

Seras Čarlzas tyliai sau svarstė: mis Vils zujo ir visur kaišiojo

nosį, mis Satklif buvo labai sudirgusi, misis Deikr elgėsi ramiai, o kapitonas Deikras prisilakė. Ne kažin kas, o Fredžio Deikro akibrokštą galima pateisinti kaip norą užglaistyti senas kaltes. Be to, anokia ten naujiena - Fredis Deikras dažnokai pasigerdavo.

- Na, tai kaip? - perklausė seras Čarlzas.

- Nieko ypatinga, - nenoriai prisipažino misteris Satersueitas, - jeigu neimsime galvon to fakto, kad Elis turbūt kentėjo nuo nuospaudų - apie tai byloja laikraščio iškarpa.

Seras Čarlzas nenorom šyptelėjo.

- Protinga išvada, bet kas mums iš to?

Misteris Satersueitas prisipažino - nieko.

- Štai dar kas, - norėjo kažką sakyti ir ūmai nutilo.

- Kas? Sakykite! Gali padėti menkiausia smulkmena.

- Man atrodo kažkoks keistas sero Bartolomju elgesys - juk jis erzino savo tarną, - atsimenate, ką sakė kambarinė? Šitaip niekad nedarydavo.

- Iš tikrųjų, keista, - patvirtino seras Čarlzas. - Patikėkite, aš pažinau Tolį geriau negu jūs, ir galiu pasakyti, kad jis nebuvo pokštininkas. Išdaigauti, ir dar su tarnu... nebent tuo metu jis būtų buvęs ne visai normalus. Tiesą sakote, Satersueitai, čia kažkas ne taip. Tai kokias išvadas galime padaryti?

Misteris Satersueitas ketino garsiai pasamprotauti, bet suprato, kad sero Čarlzo klausimas yra grynai retorinis. Kartraitas ne tiek norėjo sužinoti misterio Satersueito nuomonę, kiek pasakyti savąją.

- Atsimenate, Satersueitai, kada jis pokštavo su tarnu? Tuoj po to, kai Elis pranešė apie telefono skambutį. Gal tas telefoninis pranešimas sužadino Tolio smagumą? Atsimenate, aš paklausiau kambarinės, koks buvo pranešimo turinys.

Misteris Satersueitas linktelėjo.

- Daktarui pranešė, kad į sanatoriją atvykusi kažkokia misis de Rašbridžer, - tarė jis, norėdamas parodyti, kad irgi atkreipęs į tai dėmesį. - Tačiau toks pranešimas, man rodosi, negali sukelti linksmybės priepuolio?

- Žinoma, ne. Bet jeigu neklystu,pranešimas galėjo turėti ir tokią prasmę.

- Galimas daiktas, - kiek abejodamas, pritarė misteris Satersueitas.

- Mūsų uždavinys - sužinoti, ką iš tikrųjų slepia tas nekaltas pranešimas, - tarė seras Čarlzas. - Man dingtelėjo - ar tas pranešimas nėra tik savotiškas šifras? Skamba paprastai, kasdieniškai, o iš tikrųjų teikia svarbią informaciją! Jeigu Tolis stengėsi gauti kažkokių duomenų apie Babingtono mirtį, tai galbūt telefonu kaip tik jam ir pranešė laukiamą žinią? Galimas daiktas, jis buvo pasamdęs net privatų seklį, ir jiedu buvo dėl kažko susitarę. Sakykim, seklys tais žodžiais pranešė, kad įtarimai apie tam tikrą žmogų pasitvirtino. Jeigu tai teisybė, tai galima suprasti, kodėl Tolis taip pralinksmėjo ir kodėl Elio paklausė, ar jis tikrai gerai atsimenąs pacientės pavardę? Juk pats puikiai žinojo, kad tokios nė su žiburiu nerasi.

- Jūs manote, kad misis de Rašbridžer - neegzistuoja?

- Aš esu tos nuomonės, kad paprasčiausiai mes turime tai išsiaiškinti.

- Kokiu būdu?

- Tuoj pat galime užeiti pas sanatorijos seserį šeimininkę ir pasiklausti.

- Jai gali pasirodyti keista - kodėl mums rūpi?

Seras Čarlzas nusijuokė:

- Pasikliaukite manimi.

Jie pasuko sanatorijos link. Misteris Satersueitas paklausė:

- Sakykite, Kartraitai, ar jums sero Bartolomju namuose kas nors nepasirodė įtartina?

Seras Čarlzas kiek pamąstė ir atsakė:

- Taip, tik, velniai griebtų, niekaip negaliu atsiminti - kas.

Misteris Satersueitas nustebęs pažvelgė į aktorių.

- Na, kaip čia paaiškinus? Kažkas man sukėlė įtarimą, bet tuo momentu neturėjau laiko apmąstyti. Ketinau vėliau paanalizuoti...

- O dabar nebegalite atsiminti, kas patraukė jūsų dėmesį?

- Negaliu. Tik atsimenu - tuo metu tariau sau: “Tai keista”.

- Gal kokia tarnaičių užuomina?

- Sakau, negaliu atsiminti. Gal vėliau savaime ateis į galvą.

Sanatorija buvo įsikūrusi dideliame šiuolaikiškame pastate,

tvora atitvertame nuo parko. Jie įėjo pro vartus, paskambino prie paradinių durų ir pasisakė norį pasikalbėti su seserimi šeimininke.

Atėjo vidutinio amžiaus protingo veido moteris. Jos manieros buvo kažkokios "valdiškos" Ji puikiai žinojo, kad seras Čarlzas velionio sero Bartolomju Strendžo bičiulis.

Seras Čarlzas paaiškino, kad jis tik ką grįžęs iš užsienio ir esąs sukrėstas draugo mirties. Sesuo šeimininkė klausėsi jaudindamasi ir patikino, kad serą Čarlzą suprantanti geriau, kaip kas nors kitas. Ji taip pat sukrėsta sero Bartolomju, padariusio tokią puikią gydytojo karjerą, mirties. Seras Čarlzas pasisakė esąs labai susirūpinę dėl sanatorijos likimo. Kas imsis ant savo pečių tokią milžinišką naštą? Sesuo šeimininkė kiek dvejodama palingavo galvą ir paaiškino, kad seras Bartolomju turėjęs du partnerius - jie abudu geri gydytojai; vienas net gyvenęs sanatorijoje.

- Bartolomju labai didžiavosi savo sanatorija, aš žinau, - tarė seras Čarlzas.

- Iš tikrųjų, ligoniai čia gana sėkmingai sveiksta.

- Gydosi daugiausia nervais sergantys žmonės, ar ne?

- Taip.

- Tiesa, Monte Karle aš sutikau vieną žmogų, kurio giminaitė turėjo čia atvažiuoti. Pamiršau jos pavardę, tokia keista - lyg Rašbridžer.

- Jūs turite galvoje misis de Rašbridžer?

- Taip. Ar dabar ji čia?

- O, taip! Bet turbūt negalėsite pasimatyti. Ji turi laikytis labai griežto poilsio režimo. - Sesuo šeimininkė kažkaip vylingai nusišypsojo. - Jai uždrausta gauti laiškų, susitikinėti su lankytojais.

- Nejaugi misis tokia silpna?

- Turėjo gana stiprų priepuolį - sutriko atmintis, o nervai visiškai išsekę. Bet su laiku viskas susitvarkys. - Sesuo nusišypsojo.

- Klausykite, ar tik ne apie ją man pasakojo seras Bartolomju? Ji, rodos, ne tik jo pacientė, bet ir bičiulė?

- Nemanau, sere Čarlzai. Bent jau daktaras niekada apie tai neužsiminė. Ji neseniai grįžo iš Vest Indijos. Turiu pasakyti, turėjome gardaus juoko. Matot, aptarnaujantis personalas sunkiai įsiminė

tokią keistą pavardę. Kambarinė taip ir pasakė: "Atvažiavo misis Vestindija".

Taip, tikrai juokinga. Ar jos vyras irgi čia?

- Jis liko ten, Vest Indijoje.

- Aišku. Matyt, aš ją painioju su kažkuria kita. Gal daktaras kažkaip ypatingiau domėjosi jos liga?

- Atminties netekimas - gana dažnas reiškinys, bet tokie atsitikimai visuomet domina medikus, nes kiekvienas atvejis - vis kitoks.

- Visa tai atrodo gana keista... Ką gi, ačiū. Man buvo malonu su jumis pasikalbėti. Žinau, kaip didžiai jus vertino Tolis. Jis dažnai jus prisimindavo, - pamelavo seras Čarlzas.

- O, man taip malonu tai girdėti. - Sesuo šeimininkė paraudo iš džiaugsmo. - Toks kilnus žmogus! Ir še tau - nužudė. Ar jau žinomi motyvai?

Seras Čarlzas liūdnai papurtė galvą, ir jie atsisveikinę patraukė prie mašinos.

Lyg ir atsikeršydamas už tai, kad visą laiką, kol seras Čarlzas kalbėjosi su seserim šeimininke, jam teko tylėti, misteris Satersueitas labai gyvai ėmė svarstyti, kaip tas Oliveris Mendersas nei iš šio, nei iš to įpuolęs į tvorą.

Iš sanatorijos apsišaukėliai detektyvai patraukė ieškoti vartininko ir nesunkiai jį rado. Tai buvo vidutinio amžiaus, rodės, kiek apykvailis žmogus.

Taip, tai atsitikę toje vietoje, kur išgriauta siena. Jaunuolis važiavęs motociklu. Vartininkas savo akim nematęs, kaip ten buvę. Išėjęs pažiūrėti tik tada, kai išgirdęs triukšmą. Pamatė, jaunuolis nesusižeidęs, tiktai susigraudinęs apžiūrinėjo motociklą - tas tai jau buvęs sumaltas kaip reikiant. Vaikinas paklausęs, kaip vadinasi vietovė, o išgirdęs, kad ji priklausanti serui Bartolomju Strendžui, sušukęs: "Tai bent pasisekė!" Ir žengęs į namą. Iš pažiūros tai buvęs ramus jaunas vyras, tik pervargęs. Kodėl įvykusi avarija, sargas paaiškinti negalėjo, tik spėjo - turbūt kas sugedo, juk šitaip pasitaiko.

- Keistas nelaimingas atsitikimas, - susimąstęs tarė misteris Satersueitas.

Jis nužvelgė platų tiesų kelią. Nei posūkio, nei pavojingų sank-

ryžų, o motociklininkas vis dėlto trenkėsi į dešimties pėdų sieną. Taip, keista avarija.

- Keista, labai keista, - garsiai ištarė seras Čarlzas ir taip pat rūpestingai ėmė apžiūrinėti avarijos vietą.

Paskui jiedu tylėdami įlipo į mašiną.

Misteris Satersueitas paskendo savo mintyse. Misis de Rašbridžer... Ji realiai egzistuoja, taigi Kartraito hipotezė atpuola tai nebuvo užkoduotas pranešimas. Bet, galimas daiktas, su ta moterimi kažkas susiję. Gal ji buvo liudininkė? O gal paprasčiausiai - serą Bartolomju Strendžą ji domino grynai profesiniu atžvilgiu, todėl taip nepaprastai pažvalėjo jo nuotaika. Įdomu, ar ta moteris patraukli? Įsimylėjus penkiasdešimt penkerių metų, kaip jau ne kartą pastebėjo misteris Satersueitas, iš pamatų keičiasi vyro charakteris.

Jo apmąstymus netikėtai pertraukė seras Čarlzas.

- Satersueitai, ar jūs neprieštarautumėte, jeigu mes pasuktume atgal?

Nelaukęs atsakymo, jis paliepė vairuotojui apsisukti. Netrukus jie jau vėl važiavo į abatiją.

- Kas atsitiko? - misteris Satersueitas nieko nesuprato.

- Aš tik dabar prisiminiau, kas būtent man pasirodė keista, - atsakė seras Čarlzas. - Tai buvo rašalo dėmė ant grindų vyresniojo tarno kambaryje.

11 skyrius

Misteris Satersueitas nustebęs įsmeigė akis į savo draugą.

- Rašalo dėmė? Ką jūs turite galvoje, Kartraitai?

Atsimenate, mes pastebėjome rašalo dėmę.

- Taip, atsimenu.

- O kurioje vietoje?

- Negaliu pasakyti.

- Netoli židinio, prie grindjuostės.

- A, tikrai!

- Kaip, jūsų manymu, ta dėmė ten atsirado, Satersueitai?

Misteris Satersueitas susimąstė.

- Dėmė nedidelė, - pagaliau tarė jis, - vadinasi, išlietas ne rašalo buteliukas. Aš būčiau linkęs manyti, kad ten nukrito automatinis plunksnakotis. ("Tegu jis žino, kad ir aš akylas, ne tik jis", - pagalvojo misteris Satersueitas). Vadinasi, tas vyrukas turėjo automatinį plunksnakotį. Bet ar juo naudojosi - jokių įrodymų.

- Įrodymų turime, Satersueitai. Juk liko rašalo dėmė!

- Bet Elis galėjo ir nerašyti, - atrėžė tas, jis paprasčiausiai išmėtė parkerį, ir viskas.

- Tačiau jeigu nebūtų atsukęs gaubtuko, rašalas nebūtų išbėgęs.

- Turbūt teisingai manote, bet kas iš to?

- Gal ir nieko - atsakė seras Čarlzas, - tačiau norėdamas įsitikinti, aš turiu grįžti ir dar kartą pažiūrėti.

Palikę mašiną prie vartų, įėjo vidun. Seras Čarlzas pasakė vyresniojo tarno kambaryje palikęs pieštuką.

- Pažiūrėsim, ar aš visiškas kailys, ar mano idėja šio to verta, - uždarydamas Elio kambario duris, tarė jis.

Misterio Satersueito nuomone, pirmasis apibūdinimas aktoriui labiau tiko, bet jis buvo per daug mandagus ir garsiai šito nepasakė. Prisėdęs ant lovos, stebėjo, ką daro seras Čarlzas.

- Štai ta dėmė, - parodė seras Čarlzas.

- Prie pat grindjuostės, o rašomasis stalas antai, kitam pasieny. Kodėl žmogus čia numetė automatinį kotelį?

- Numesti parkerį galima kur tik nori, - pastebėjo misteris Satersueitas.

- Žinoma, galima jį sviestelėti per visą kambarį, - sutiko seras Čarlzas, - bet paprastai automatinių kotelių nemėto. Tiesa, parkeriai velnioniškai erzina: uždžiūva ir nerašo kaip tik tuo momentu, kada labiausiai reikia. Galbūt čia ir visa paslaptis? Elis, netekęs kantrybės, pasakė: "Velniop jį!" - ir sviedė į pasienį.

- Turbūt galima rasti daugybę paaiškinimų, - atsargiai savo trigrašį įterpė misteris Satersueitas. - Sakykim, jis paprasčiausiai padėjo kotelį ant židinio, o tas nukrito ir nuriedėjo...

Seras Čarlzas padarė eksperimentą su pieštuku. Pieštukas nukrito visai netoli rašalo dėmės ir pariedėjo prie židinio.

- Ką čia darote? - paklausė misteris Satersueitas.

- Noriu išsiaiškinti.

Satersueitas, po senovei sėdėdamas ant lovos, stebėjo gana komišką vaidinimą.

Čarlzas visaip mėtė pieštuką, bet jis krisdavo vis ne ten, kur seras pageidavo. Prie rašalo dėmės pieštukas nukrito tik tada, kai jį metė atsistojęs prie pat sienos.

- Sunku patikėti! - tarė seras Čarlzas. Jis smalsiai apžiūrinėjo sieną, rašalo dėmę ir mažutį, dujomis kūrenamą židinį. - Gal Elis degino popierius? - garsiai svarstė. - Bet juk dujiniuose židiniuose popieriai nedeginami!

Seras Čarlzas nutilo, o misteris Satersueitas tuoj turėjo progos įvertinti sero Čarlzo profesiją.

Mat Čarlzas Kartraitas persikūnijo į Elį, vyresnįjį tarną. Jis sėdėjo prie rašomojo stalo. Veidas - susimąstęs, akys - neramios. Staiga visas įsitempė - tarsi kažką būtų išgirdęs. Misteris Satersueitas numanė ką - žingsnius koridoriuje. Čarlzo-Elio nervai įsitempė - tie žingsniai jį labai suneramino. Kairėje rankoje spausdamas tik ką prirašytą popieriaus lapą, o dešinėje laikydamas automatinį plunksnakotį, Čarlzas-Elis puolė prie židinio. Akimirką sustingęs, įtemptai klausėsi krebždesio laiptuose. Pagaliau apsisprendęs ėmė brukti popierius už dujų židinio. Parkeris jam kliudė, ir jis nebeapsikentęs sviedė jį ant grindų. Automatinis plunksnakotis nukrito tiesiai ant rašalo dėmės.

- Šaunu! - sušuko misteris Satersueitas, pagaliau supratęs, kas čia vyko.

Vaidinimas buvo toks profesionalus, kad Satersueitas neabejojo - taip, o ne kitaip veikė Elis!

- Na, kaip? - šūktelėjo seras Čarlzas, vėl tapęs savimi. - Elis išgirdo, kad laiptais kažkas lipa, pamanė - policininkai, o jis buvo parašęs kažkokį kompromituojantį laišką. Kur paslėpti? Per kratą policininkai viską apvers aukštyn kojom. Atplėšti grindų lentą? Nebėra kada! Ir tada jis pamanė: židinys - vienintelė patogi vieta.

- Mums belieka tik pažiūrėti, ar už židinio iš tikrųjų kas nors neužkišta, - pasiūlė misteris Satersueitas.

- Bet, galimas daiktas, pavojus Eliui tik pasivaideno ir jis tą

laišką išsinešė. Židinys mums padės įminti šią paslaptį.

Nusivilkęs švarką ir atsiraitęs marškinių rankoves, seras Čarlzas atsigulė ant grindų ir pažvelgė po dujų židiniu.

- Ten tikrai kažkas yra, - sušnibždėjo. - Kažkas baltuoja. Kaip pasiekti? Labai praverstų moteriškos skrybėlės segtukas.

- Moterys jau nebenaudoja segtukų, - susikrimtęs tarė misteris Satersueitas. - Pamėginkite su lenktiniu peiliu.

Tačiau peilis buvo per trumpas. Tada misteris Satersueitas pasiskolino iš Beatrisos virbalą. Nors tarnaitei baisiai rūpėjo, kam vyrams prireikė to daikčiuko, tačiau, stengdamasi išlikti padori, neišdrįso paklausti.

Virbalas tiko, ir seras Čarlzas ištraukė keletą suglamžytų popieriaus lapų.

Vis labiau jaudindamiesi, abudu ėmė lyginti popierius.

Tai aiškiai buvo juodraščiai, išmarginti mažomis raidelėmis, - kruopščiu klerko braižu! Pirmasis laiško variantas prasidėjo taip:

Šių eilučių autorius nenorėtų tapti nemalonumų priežastimi ir, galimas daiktas, apsiriko, manydamas, kad šiandien vakare matęs, kaip...

Rašantysis aiškiai buvo nepatenkintas savo rašliava ir, nebaigęs sakinio pradėjo iš naujo, kitame lape:

Džonas Elis, vyresnysis tarnas, pagarbiai praneša, kad jis būtų laimingas, jeigu prieš kreipdamasis į policiją su tam tikra informacija, kurią turi, galėtų nors trumpai pasikalbėti apie vakar vakare įvykusią tragediją...

Raštas vėl nebaigtas, ir vėl bandyta iš naujo:

Džonas Elis, vyresnysis tarnas, turi kai kurių faktų apie daktaro mirtį. Policijai jų dar nepateikė...

Dar kitame lape bandyta parašyti atviriau:

Man labai reikalingi pinigai. Ir tūkstantis daug reikštų. Galėčiau pranešti policijai šį tą svarbaus, bet bijau nemalonumų...

Paskutiniajame juodraštyje jau buvo rašoma visai tiesiai:

Aš žinau, kodėl mirė daktaras. Policijai nieko nesakiau. Kol kas, jeigu jūs paskirsite man pasimatymą...

Paskutiniai laiško žodžiai buvo mažai suprantama tiškalais suterliota keverzonė. Tuo metu Elis tikriausiai išgirdo už durų žingsnius ir sugriebęs popierius, puolė prie židinio.

Misteris Satersueitas giliai atsiduso.

- Sveikinu, Kartraitai. Turite nuostabią uoslę. Dabar patikslinkime, ką naujo sužinojome. - Jis kiek patylėjo. - Elis, kaip mes ir spėjome, - niekšas. Jis ne nusikaltėlis, bet žino, kas nužudė, ir ruošėsi šantažuoti jį arba ją...

- Jį arba ją, - karštai pakartojo seras Čarlzas. - Apmaudu, kad tiksliai nežinome. Kodėl tas vyriokas nepradėjo laiško žodžiais "sere" arba "madam"! Elis aiškiai turi vaidybinių sugebėjimų, jis nemažai pavargo, kurpdamas šantažuojantį laišką. O, jeigu būtų mums palikęs raktą - menką užuominą, kam laiškas adresuotas...

Nieko tokio, - tarė misteris Satersueitas. - Svarbiausia, mes einame į priekį. Atsimenate, jūs sakėte, kad Elio kambaryje turime rasti jo nekaltumo įrodymų. Šie laiškai byloja, kad jis nekaltas - žinoma, dėl žmogžudystės. Ir sero Bartolomju, ir Babingtono žudikas - vienas ir tas pats. Manau, policija turės sutikti su mūsų išvadomis.

- Jūs visa tai norite papasakoti policijai? - nepatenkintas susiraukė seras Čarlzas.

- Kitaip pasielgti mes negalime. O gal jūs manote?..

- Kaip čia pasakius... - seras Čarlzas prisėdo šalia ant lovos. Paniuręs kažką mąstė. - Šiuo metu mes žinome tai, ko niekas nežino. Policija ieško Elio. Jie mano, kad Elis žudikas. Vadinasi, tikrasis žudikas nejaučia pavojaus. Jis (arba ji), žinoma, bus atsargus, bet nesislapstys. Gal čia ir yra mūsų šansas? Aš turiu galvoje šansą rasti paaiškinimą, kodėl tam pačiam žmogui prireikė nužudyti ir Babing-

toną ir daktarą. Juk policija nežino, kad tos dvi žmogžudystės tarpusavy susijusios.

- Supratau, - linktelėjo misteris Satersueitas, - ir sutinku su jūsų išvada. Šansą turime. Bet vis dėlto man atrodo - mes negalime juo pasinaudoti. Pilietinė pareiga reikalauja: viską, ką sužinojome, privalome pranešti policijai. Mes neturime teisės slėpti.

Seras Čarlzas pažiūrėjo į draugą ir susiraukė.

- Jūs tikras padoraus piliečio pavyzdys, Satersueitai. O štai aš - ne. Be širdies graužaties nutylėčiau, ir viskas. Bent dieną ar dvi... Ne? Ką darysi - pasiduodu! Būsime įstatymo ir tvarkos stulpai.

Matote, - ėmė aiškinti misteris Satersueitas, - Džonsonas mano draugas, ir jis elgėsi labai padoriai, papasakodamas apie visus policijos žygius. Juk taip?

- O, taip, taip, - atsiduso seras Čarlzas, - jūs absoliučiai teisus. Tik štai niekas, išskyrus mane, nė nepagalvojo pažvelgti po dujų židiniu. Tokia mintis nešovė nė vienam bukagalviui policininkui. Bet... tegu būna, kaip jūs sakote, Satersueitai. O kaip manote, kur dabar gali būti Elis?

- Turbūt jis gavo tai, ko norėjo. Jam užmokėjo, kad išnyktų, ir jis sėkmingai dingo.

- Taip, ko gero, taip ir yra, - sutiko seras Čarlzas. Jį nukrėtė šiurpas. - Man nepatinka šitas kambarys, Satersueitai. Einam iš čia.

12 skyrius

Seras Čarlzas ir misteris Satersueitas grįžo į Londoną kitą vakarą.

Pulkininkui Džonsonui viską reikėjo apsakyti labai taktiškai. Mat vyresniajam inspektoriui Krosfildui galėjo nepatikti, kad "eiliniams džentelmenams" pavyko rasti daugiau negu jam su visais padėjėjais. Krosfildui sunkiai sekėsi apginti munduro garbę. Nors jis ir stipriai užsigavo, bet stengėsi šito neparodyti.

- Pagirtina, sere, - vyresnysis inspektorius tai taikė Kartraitui. - Prisipažinsiu, man nė į galvą neatėjo žvilgtelti už dujų židinio. Tiesą sakant, niekaip nesuprantu, kaip jums tokia mintis atėjo.

"Sekliai" nepuolė pasakoti, kaip suko galvą iš kur atsiradusi rašalo dėmė ir kaip susimanė patyrinėti, ką ji reiškianti. "Paprasčiausiai, mes knisomės po visus pašalius", - paaiškino seras Čarlzas.

- Taigi jūs netyčia žvilgtelėjote ir buvote apdovanoti už atkaklumą, - toliau kalbėjo vyresnysis inspektorius. - Tiesą sakant, jūsų laimikis manęs nestebina. Matote, logiška išvada pati peršasi: jeigu Elis ne žudikas, tai jo dingimą kažkaip galima paaiškinti, ir man visą laiką nedavė ramybės mintis - be šantažo čia neapsieita.

Kad ir ką tauškė vyresnysis inspektorius, radinys buvo svarbus. Pulkininkas Džonsonas nutarė pasikalbėti su Lumauzo policija - būtinai reikėjo ištirti Stefeno Babingtono mirties aplinkybes.

- Jeigu paaiškės, kad ir kunigas mirė nuo nikotino, tada net Krosfildas bus priverstas prisipažinti: yra ryšys tarp tų dviejų mirčių, - tarė seras Čarlzas, kai jie grįžo į Londoną.

Jis vis dar buvo sudirgęs dėl to, kad apie radinį teko pranešti policijai.

Misteris Satersueitas jį ramino, sakydamas, kad ta informacija nebūsianti paskelbta arba perduota spaudai. Šitą pažadėjo pulkininkas.

- Nusikaltėlis nieko nejaučia, atkakliai ieškomas Elis.

Seras Čarlzas sutiko, kad tai argumentas.

Kartraitas prasitarė norįs pasimatyti su Ege Liton Gor. Ant jos laiško buvo atgalinis adresas - apsistojusi Belgreivo skvere. Seras Čarlzas tikėjosi, kad ji vis dar Londone.

Misteris Satersueitas pritarė jo ketinimui. Jis ir pats troško pamatyti Egę. Buvo pažadėjęs paskambinti, kai tik grįš į Londoną.

Egė iš tikrųjų dar buvo mieste. Kartu su motina ji apsistojo pas gimines ir rengėsi grįžti į Lumauzą po kokios savaitės. Egė mielai sutiko papietauti kartu su abiem draugais.

- Ko gero, nepatogu ją čia kviesti, tarė seras Čarlzas, apžvelgdamas savo prašmatnų butą. - Egės motina dar kažin ką pamanys. Žinoma, bus dar ir mis Milrei, bet aš nenorėčiau jos sodinti prie vieno stalo su Ege. Mis Milrei esant, jaučiuosi nepilnavertis.

Misteris Satersueitas maloniai pasiūlė savo namus. Kiek pasiginčiję, vis dėlto nutarė pietauti "Berklyje". Paskui, jeigu Egė nep-

rieštarausianti, galėsią važiuoti kitur.

Misteris Satersueitas tuoj pastebėjo - mergina sublogusi. Padidėjusios akys karštligiškai blizgėjo, o veidas buvo dar ryžtingesnis. Egės blyškumą pabrėžė tamsūs ratilai po akimis, o šiaip ji buvo tokia pat žavi, tokia pat vaikiškai ūmi.

- Aš žinojau, kad jūs grįšite, tuoj pareiškė serui Čarlzui. Iš jos balso buvo galima suprasti: "Dabar, kai jūs čia, viskas bus gerai".

Misteris Satersueitas pagalvojo: "Ji nebuvo įsitikinusi, kad jis sugrįš. Ją kamavo nežinia. Tiesiog iki mirties krimtosi. Ar jis šitą supranta? Aktoriai paprastai mėgsta pasipuikuoti. Argi jis nemato, kad mergina jį įsimylėjusi iki ausų!"

Jo akimis žiūrint, susidarė keista situacija. Tai, kad seras Čarlzas beprotiškai įsimylėjęs merginą, akivaizdu. Ji taip pat myli jį. O jungiamoji grandis, kurios jie atkakliai stveriasi, - nusikaltimas.

Šneka prie pietų stalo nesimezgė. Seras Čarlzas nuobodžiai pasakojo apie kelionę į užsienį, Egė - apie Lumauzą. Pokalbis dažnai nutildavo, ir tada misteris Satersueitas stengdavosi paakinti tai vieną, tai kitą.

Po pietų jie patraukė pas misterį Satersueitą, į Česlio krantinę. Tuose dideliuose namuose buvo daug nuostabių meno kūrinių paveikslų, skulptūrų, kinų porceliano dirbinių, o taip pat senoviškų baldų. Jauki namų atmosfera skatino būti geriems ir atviriems.

Egė Liton Gor šito nepastebėjo. Ji numetė ant kėdės vakarinį manto ir tarė:

- Pagaliau! Dabar klokite nieko neslėpdami.

Egė gyvai susidomėjusi klausėsi sero Čarlzo pasakojimo apie kelionę į Jorkšyrą, o kai jis ėmė vaizduoti, kaip suieškojo laiškus, jai net užgniaužė kvapą.

- Ką Elis veikė po to, galime tik spėlioti, - baigė seras Čarlzas. - Matyt, jam užmokėjo, kad laikytų liežuvį už dantų, ir padėjo pabėgti.

Bet Egė papurtė galvą.

- O ne! Ne taip! Kaip jūs nesuprantate? Elis mirė.

Vyrai sutriko, o Egė atkakliai kartojo:

- Žinoma, mirė. Štai kodėl niekas negali aptikti jo pėdsakų. Jis per daug žinojo, ir už tai jį nužudė. Tai trečioji žmogžudystė.

Nors abudu draugai anksčiau nė nepagalvojo apie tokį tragišką Elio likimą, dabar buvo priversti pripažinti - tai realiausia versija.

- Bet paklausykite, brangioji mergyte, - ėmė karščiuotis seras Čarlzas. - Lengva teigti, kad Elis miręs. Bet jeigu tai tiesa, tai kur lavonas? Prisiminkite, vyresnysis tarnas buvo gana diktas žmogus.

- Šito aš nežinau, - Egė papurtė galvą. - Maža kur, vietos iki valiai!

- Kažin, - suburbėjo misteris Satersueitas. - Kažin.

- Iki valiai! - pakartojo Egė. - Tik reikia pasukti smegeninę! - ji kiek patylėjo. - Pastogės, palėpės... Labai daug palėpių, kur niekas nekiša nosies. Gal lavoną įmurdė į dėžę ir paslėpė ant aukšto?

- Sunku patikėti, - tarė seras Čarlzas, - nors visko gali būti. Tiesa, kūną nelengva rasti, kol...

Egė suprato, ką turi omeny seras Čarlzas. Ji ir nemanė vaizduoti salonų panelės.

- Kol kūnas nepradeda irti... Bet juk žmonės gali pamanyti - kokia pastipusi žiurkė.

- Jeigu tik šita spėlionė tikra, tai tvirtai galime teigti: žudikas vyras. Moteris nebūtų pajėgusi nutempti lavoną į pastogę. Toks darbelis ir ne kiekvieno vyro pečiams.

- O galbūt... juk yra slaptas išėjimas. Taip sakė mis Satklif, o seras Bartolomju žadėjo jį man parodyti. Žudikas galėjo duoti Eliui pinigų, nuvesti jį į slaptąjį tunelį ir ten pribaigti. Tai padaryti sugebėtų ir moteris. Sakysim, smeigė durklu į nugarą...

Seras Čarlzas abejodamas papurtė galvą, bet jau nebeginčijo Egės hipotezės.

Misteris Satersueitas pamanė: "Jeigu tai tiesa, tai mes susidūrėme su pavojingu žmogumi, labai pavojingu". Ir nejučia pajuto nugara bėgiojančias skruzdėles. Žmogus, jau tris nužudęs, nė nemirktelėjęs nužudys ir ketvirtąjį.

Be jokių abejonių, pavojus tyko jų visų - sero Čarlzo, Egės ir jo. Juk jie daug žino...

Jį tarsi pabudino sero Čarlzo balsas:

- Skaičiau jūsų laišką, Ege, ir kai ko nesupratau. Rašėte apie kažkam gresiantį pavojų. Ar policija įtaria jūsų pažįstamą? Ką?

Misteriui Satersueitui pasirodė, kad Egė truputį sumišo. "Aha, - pamanė jis, - pažiūrėsim, kaip jūs, jaunoji ledi, išsisuksite".

- Šitaip parašiusi, aš, žinoma, kvailai padariau, tarė Egė. - Aš apsirikau. Man pasirodė: žmonės pamatys netikėtai pas daktarą atsiradusį Oliverį ir pamanys: jis tyčia atvažiavo.

Seras Čarlzas tuoj sutiko su tokiu paaiškinimu.

- Taigi, taip...

O misteris Satersueitas neiškentęs paklausė:

- Ar jis iš tikrųjų tyčia atvažiavo?

Egė atsigręžė į jį.

- Ką jūs turite galvoje?

- Jau labai keista ta avarija. Aš pamaniau: jeigu Oliveris tą sąmoningai padarė, tai jūs apie tai žinote.

Egė papurtė galvą.

- Nežinau. Bet kam Oliveriui reikėjo išsigalvoti avariją?

- Gal jis turėjo kokią priežastį? - tarė seras Čarlzas. - Tai visai natūralu.

Jis nusišypsojo, o Egę išpylė raudonis.

- O ne, ne!

Kai seras Čarlzas vėl prabilo, jis atrodė liūdnesnis ir labiau susenęs.

- Bet jeigu jūsų jaunajam draugui Mendersui negresia pavojus, tai kam aš čia reikalingas?

Egė tuoj nutvėrė jo ranką.

Ak, neišvažiuokite! Jūs neturite pasiduoti! Reikia sužinoti tiesą! Niekas kitas, tik jūs, galite tai padaryti. Tiktai jūs! Tai padarykite!

Ji kalbėjo labai užsidegusi.

Taip labai manimi tikite? - kiek sutrikęs, paklausė seras Čarlzas. Jį sujaudino merginos žodžiai.

- Taip, taip! Mes sužinosime tiesą. Aš jums padėsiu!

- Ir Satersueitas - taip pat.

- Žinoma, - jau abejingiau atsakė Egė.

Misteris Satersueitas vos ištvėrė nenusišypsojęs. Nepaisant to, ar Egė viliasi jo pagalbos, ar ne, jis nesirengė likti nuošaly. Misteris

Satersueitas labai mėgo paslaptis, mėgo stebėti žmogiškos natūros apraiškas įvairiose situacijose, jautė silpnybę įsimylėjusiems - šioje situacijoje jis galėjo patenkinti visas tris savo silpnybes.

Po tokių Egės žodžių seras Čarlzas tarsi persikūnijo. Jis paėmė vadžias į savo rankas, tapo spektaklio režisieriumi, ir kiekvienas jo ištartas žodis skambėjo be galo reikšmingai.

- Pirmiausia, turime aptarti situaciją: ar mes tebesilaikome tos nuomonės, kad Babingtoną ir Bartolomju Strendžą nužudė vienas ir tas pats žmogus?

- Žinoma, - patvirtino Egė.

- Taip, - pritarė misteris Satersueitas.

- Ar mes tebemanome, kad antroji žmogžudystė - tiesioginis pirmosios padarinys, tai yra, kad serą Bartolomju nužudė, kad jis nedemaskuotų žudiko?

- Taip, - vienu balsu tarė ir Egė, ir misteris Satersueitas.

- Tada turime ištirti pirmosios, o ne antrosios žmogžudystės aplinkybes.

Egė linktelėjo.

- Man atrodo, nežinodami pirmosios žmogžudystės motyvo, nusikaltėlio nerasime. O sužinoti motyvą - nepaprastai sunku. Babingtonas buvo romus, mielas senas džentelmenas, kuris negalėjo turėti priešų. Ir vis dėlto jį nužudė, vadinasi, buvo kažkokia priežastis. Mes turime ją sužinoti.

Jis patylėjo ir, pamiršęs režisieriaus toną, vėl kalbėjo paprastai.

- Taigi pasvarstykime, kokia galėjo būti priežastis griebtis tokio sunkaus nusikaltimo. Pirmiausia, manau, nauda.

- Kerštas, - sužnibždėjo Egė.

- Manija, įkyri būsena, kai visą laiką persekioja mintis apie nužudymą, - tarė misteris Satersueitas. - Vargu ar šiuo atveju galime kalbėti apie žmogžudystę dėl meilės. Dar galbūt - baimė.

Čarlzas Kartraitas linktelėjo ir kažką brūkštelėjo popieriaus skiautėje.

- Ko gero, paminėjome viską. Taigi: nauda. Ką buvo galima laimėti iš Babingtono mirties? Ar galime manyti, kad kažką suviliojo palikimas?

- Sunku patikėti, - tarė Egė.

- Ir aš manau, kad ne, bet reikia patikrinti. Paklauskime misis Babington, - pasiūlė misteris Satersueitas.

- Kitas motyvas - kerštas. Sakysim, Babingtonas jaunystėje kam nors iškrėtė šunybę. Gal vedė merginą, kurią norėjo vesti kitas? Ir šitą versiją reikia patikrinti.

Egė ir misteris Satersueitas pritarė.

- Toliau - žudymo manija. Abu - Babingtoną ir Tolį - nužudė beprotis. Nemanau, kad ši versija pasitvirtins. Net beprotis nusikalsdamas elgiasi logiškai. Sakysim, jis įsikalė į galvą mintį, kad yra Dievo ginklas gydytojams ir dvasininkams žudyti, bet ir tai nežudytų kartu ir vienų, ir kitų. Manau, manijos teoriją reikia atmesti. Lieka baimė.

- Atvirai šnekant, baimės versija man atrodo labiausiai įtikinama, - tarė Egė. - Babingtonas turėjo kompromituojančios medžiagos, ir žudikas nudobė kunigą, bijodamas demaskavimo.

- Bet kažin ką jau taip svarbaus galėjo žinoti Babingtonas? Ir apie ką? - gūžtelėjo pečiais Satersueitas.

- Galbūt jis ir pats nenutuokė, kad tai, ką žino, gali užtraukti nelaimę, - tarė seras Čarlzas.

- Teisingai, - pritarė Egė, - sakysim, Londone įvykdyta žmogžudystė ir Babingtonas žudiką sutinka Pedingtono stotyje, o tas rengiasi pateikti alibi, kad tuo metu buvęs Lidse. Babingtonas, žinoma, pats to nejausdamas, gali išduoti nusikaltėlį.

- Kaip tik tai aš ir turėjau galvoje. Žinoma, galėjo būti ir kitokia situacija. Tarkim, Babingtoną supažindino su žmogumi, kuris buvo pasikeitęs pavardę, ir kunigas...

- Gal čia susiję su kieno nors gimimu ar mirtimi? - spėjo misteris Satersueitas.

Variantų daugybė, - kiek pamąsčiusi, tarė Egė. - Bet mes turime imtis konkretaus darbo. Įtariami gali būti tik tie, kurie dalyvavo abiejuose kviestiniuose pobūviuose. Sudarykime sąrašą.

Ji paėmė iš sero Čarlzo popierių ir pieštuką.

- Deikrai buvo ir vienur, ir kitur. Paskui ta moteris, panaši į suvytusį kopūstą, - kaip ten ji? Mis Satklif?

- Endželos galite neskaityti, - tarė seras Čarlzas, - aš ją labai

seniai pažįstu.

Egė nepatenkinta susiraukė.

- Mes negalime garantuoti už žmogų tik todėl, kad tariamės jį gerai pažįstą. Turime elgtis profesionaliai. Be to, aš nieko nežinau apie tą Endželą Satklif. Ją galima įtarti, kaip ir bet kurį kitą, ir mano manymu, ne visai tuščiai. Kaip taisyklė, visų artisčių audringa praeitis. Aš manau, ji labiausiai įtartina.

Egė iššaukiančiai pažvelgė į Čarlzą ir jo akyse sužibo karštos kibirkštėlės.

- Tokiu atveju mes neturime atmesti ir Oliverio Menderso.

- Ne! - aistringai sušuko Egė. - Kaip drįstate šitaip manyti apie Oliverį!

- Jis dalyvavo abiejuose pobūviuose, be to, gana įtartinai atsirado pas daktarą.

- Puiku! - tarė Egė. Kiek patylėjusi, ryžtingai pareiškė: - Tokiu atveju į sąrašą aš įtraukiu save ir mamą. Taigi, turime septynis įtariamuosius.

- Nemanau...

- Ar mes viską darysime sąžiningai, ar?.. - Egės akys piktai žibėjo.

Norėdamas praskaidrinti atmosferą, misteris Satersueitas pasiūlė išgerti. Jis paskambino ir iškvietė tarną.

Seras Čarlzas nuėjo į tolimiausią kambario kampą ir vaizdavo labai susidomėjusį skulptūriniu negro portretu. Egė paėmė už parankės misterį Satersueitą.

- Kaip kvaila, kad aš taip užsidegiau, - sušnibždėjo ji. - Kvaila, bet kodėl reikia išbraukti tą moterį? Kodėl jis ją gina? O Dieve, kodėl aš tokia velnioniškai pavydi!

Misteris Satersueitas nusišypsojo ir patapšnojo jos ranką.

- Pavydas nieko gero neduoda, brangioji. Jeigu ir pavyduliaujate, nepasirodykite. Tiesa, ar iš tikrųjų manote, kad gali būti įtariamas jaunasis Mendersas?

Egė nusijuokė - geraširdiškai, vaikiškai.

- Žinoma, ne! Aš taip parašiau, bijodama jį įbaidyti, - galvos krustelėjimu ji parodė į serą Čarlzą, vis dar niūriai žvelgiantį į

negro skulptūrą. Žinote, nenorėjau, kad pamanytų Egė mane persekioja. O štai jam staiga dingtelėjo, kad aš iš tikrųjų nesu abejinga Oliveriui ir vėl ėmė pozuoti: "Laiminu jus, vaikai". O aš visai šito nenoriu.

- Būkite kantri, - patarė misteris Satersueitas. - Galų gale viskas bus taip, kaip turi būti.

Aš nekantri, tarė Egė. - Aš viską noriu turėti tuoj pat. Misteris Satersueitas nusijuokė ir pašaukė serą Čarlzą.

Gurkšnodami jie aptarė veiklos planą. Seras Čarlzas grįš į "Varnų lizdą", kurio dar nepardavė. Egė su motina važiuos į "Rožės" kotedžą kiek anksčiau negu planavo: misis Babington dar tebegyvena Lumauze, todėl reikia pasistengti išpešti iš jos viską, kas tik įmanoma. Paskui nutars, ką veikti toliau.

- Mes savo pasieksime, - tarė Egė, - aš žinau - pasieksime.

Mergina palinko prie sero Čarlzo - jos akys žvilgėjo. Ji ištiesė taurę, norėdama su juo susidaužti.

- Išgerkime už mūsų sėkmę!

Lėtai, labai lėtai, žiūrėdamas tiesiai jai į akis, Čarlzas pakėlė prie lūpų savo taurę.

- Už sėkmę, - nuoširdžiai tarė jis, - ir už ateitį.

TREČIAS VEIKSMAS - DEMASKAVIMAS

13 skyrius

Misis Babington persikėlė į nedidelį žvejų kotedžą arčiau įlankos. Sesuo pažadėjo iš Japonijos sugrįžti iki pavasario, ir ji laukė. Be sesers misis nenorėjo kurti jokių ateities planų. Vyro mirtis ją taip sukrėtė, kad neturėjo jėgų kraustytis iš Lumauzo. Su Stefenu Babingtonu ji čia išgyveno septyniolika metų. Tai buvo septyniolika nuostabių laimės metų, nepaisant patirto didelio sielvarto - sūnaus Robino mirties. Kiti trys sūnūs gyveno išsisklaidę po platų pasaulį: Edvardas - Ceilone, Loidas - Pietų Afrikoje, o Stefenas tarnavo "Anglijoje" trečiuoju karininku. Jie rašydavo švelnius laiškus, bet nė vienas negalėjo suteikti motinai pastogės ar kartu su ja gyventi.

Margareta Babington liko labai vieniša. Bet nesėdėjo paskendusi savo mintyse. Po senovei aktyviai veikė bažnyčios parapijoje (naujasis vikaras nebuvo vedęs, o likusį laiką triūsdavo mažyčiame žemės sklypelyje priešais kotedžą. Gėlės buvo jos gyvenimo dalis.

Vieną popietę plušant darželyje, sugirgždėjo varteliai. Pakėlusi

galvą, moteris išvydo serą Čarlzą Kartraitą ir Egę Liton Gor.

Egės vizitas Margaretos nė kiek nenustebino. Ji žinojo, kad duktė su motina buvo tik neilgam išvažiavusios. Bet sero Čarlzo atsiradimas buvo netikėtas. Sklido gandai, kad jis visiems laikams palikęs Lumauzą. Vietos laikraštis iš sostinės spaudos perspausdino pranešimą apie jo atvykimą į Pietų Prancūziją. Prie "Varnų lizdo" vartų kabėjo skelbimas: "Parduodama". Niekas nebelaukė sero Čarlzo sugrįžtant. Ir štai jis čia!

Misis Babington nubraukė nuo šlapios kaktos išsidraikiusių plaukų sruogą ir sutrikusi pažvelgė į žemėtas rankas.

- Negaliu paduoti rankos, - sumišusi tarė ji. - Žinoma, sode reikėtų dirbti su pirštinėmis. Bet nemėgstu... Mieliau viską čiupinėju nuogais pirštais.

Ji pakvietė svečius į vidų. Mažytė svetainė buvo jaukiai dekoruota kartūnu, ant sienų kabėjo fotografijos, o vazose žydėjo chrizantemos.

- Sere Čarlzai, jūs padarėte man siurprizą. Maniau, "Varnų lizdą" jau visiems laikams palikote.

- Ir pats taip maniau, - prisipažino aktorius. - Bet kartais likimas pasirodo esąs už mus galingesnis.

Misis Babington, nieko neatsakiusi, sužiuro į Egę, tarsi klausdama, ko jiems reikia.

- Misis Babington, aš su seru Čarlzu, ne šiaip sau atėjome. Mes norime jums kai ką svarbaus pasakyti, tiktai... jūs nesijaudinkite.

Misis Babington vėl įsmeigė akis į Čarlzą. Jos veidas papilkėjo ir subliuško.

- Pirmiausia noriu paklausti, - pradėjo seras Čarlzas, - ar gavote vidaus reikalų ministerijos pranešimą?

Misis Babington nuleido galvą, ir seras Čarlzas skubiai pridūrė:

- Suprantu jūsų būklę, bet galbūt palengvėtų mūsų pokalbis.

- Jūs tik tam ir atėjote? Paklausti, ar gavau įsakymą apie ekshumaciją?

- Taip. Mes puikiai suprantame - tai be galo skaudu.

Ją sujaudino užjaučiančiai skambantis aktoriaus balsas.

- Nemanykite, kad aš labai prieštaravau... Kai kam net tokia

mintis atrodytų nepakeliama, o aš manau, kad ne palaikai svarbiausia. Mano brangusis vyras dabar kitame pasaulyje - ten niekas netrikdo jo poilsio. Ne, ne ekshumacija svarbiausia. Neramu, kad Stefenas galėjo mirti ne sava mirtimi. Rodos, tai absurdas, visiškas absurdas.

- Ir aš... ir mes pirma taip manėme.

- Kaip čia suprasti - "pirma", sere Čarlzai?

- Misis Babington, įtarimas man kilo tą patį vakarą, kai mirė jūsų vyras. Bet tada man, lygiai kaip ir jums, tai atrodė absurdiška...

- Ir aš pagalvojau - negali būti! - tarė Egė.

- Ir jūs? - Misis Babington nustebusi žiūrėjo į ją. - Jūs irgi pamanėte, kad kažkas galėjo nužudyti Stefeną?

Ji nė už ką negalėjo patikėti tuo, ką išgirdo, ir svečiai nebeišmanė nė ką kalbėti. Pagaliau seras Čarlzas ryžosi:

- Kaip žinote, misis Babington, aš išvažiavau į užsienį. Buvau Pietų Prancūzijoje ir ten iš laikraščių sužinojau, kad mano draugas Bartolomju Strendžas miręs... beveik tokiomis pat aplinkybėmis. Tuo metu gavau mis Liton Gor laišką...

Egė linktelėjo.

- Matote, taip jau atsitiko, kad man teko būti ir antrosios mirties liudininke. Viskas įvyko lygiai taip pat, misis Babington.

Misis Babington lėtai kraipė galvą.

- Nieko nesuprantu. Stefenas! Seras Bartolomju - mielas ir protingas daktaras! Kam jie trukdė gyventi? Čia kažkokia klaida...

- Nustatyta, kad seras Bartolomju buvo nunuodytas. Turėkite tai galvoje, - tarė seras Čarlzas.

- Tai padaryti galėjo tik beprotis.

O seras Čarlzas kalbėjo toliau:

- Misis Babington, aš noriu rasti tiesą! Ir jaučiu - negalima delsti. Kai tik pasklis žinia apie ekshumaciją, nežinia, ko nusikaltėlis vėl griebsis. Sakykite, ar jūs, arba jūsų vyras ką nors buvote girdėję apie nikotino koncentratą?

- Nikotino tirpalu aš visuomet purškiu rožes. Nežinojau, kad tai nuodai.

Vakar aš perskaičiau apie nikotiną viską, ką tik radau: ir padariau išvadą, kad abiem atvejais panaudotas grynas alkaloidas.

Nedaug žinoma atsitikimų, kai žmones nuodydavo nikotinu. Tai neįprasta.

Misis Babington palingavo galvą.

- Aš irgi šito nebuvau girdėjusi, nebent tai, kad nikotinas gali pakenkti užkietėjusiems rūkoriams.

- Ar jūsų vyras rūkė?

- Taip.

- Misis Babington, dabar sakykite štai ką. Aš regiu, kalba apie žmogžudystę jus be galo pribloškė. Vadinasi, nežinote, ar vyras turėjo priešų?

- Esu įsitikinusi, kad Stefenas priešų neturėjo. Jį visi mylėjo. Tiesa, kartais žmonės bandydavo jį paveikti, - ji skaudžiai nusišypsojo. - Matote, jis vengė visokių naujovių. Bet vis dėlto jį mylėjo. Nebuvo įmanoma Stefeno nemylėti, sere Čarlzai.

- Aš spėju, misis Babington, kad jūsų vyras neturėjo ir pinigų maišo.

- Stefenas nepaliko beveik jokio turto. Jis nemokėjo taupyti. Pernelyg daug išdalindavo. Už tai net bardavau.

- O gal jis turėjo paveldėti kokio giminaičio turtą?

- O, ne! Stefenas neturėjo turtingų giminaičių. Jo sesuo Nartumberdlene ištekėjusi už kunigo, bet jie neturtingi, o visi jo dėdės ir tetos jau mirę.

- Vadinasi, Babingtonui mirus, niekas negalėjo tikėtis pasipelnymo?

- Žinoma, ne.

- Dar apie priešus. Nenorėčiau pasirodyti esąs melodramos garbintojas, bet... - seras Čarlzas sutrikęs kostelėjo, - gal tada, kai sutarėte tuoktis, turėjote kokį kitą gerbėją?

Vos pastebimos kibirkštėlės žybtelėjo misis Babington akyse.

- Stefenas dirbo mano tėvo, ateinančio kunigo, padėjėju. Tai buvo pirmas jaunas vyras, kurį sutikau, grįžusi namo po mokslų. Mes iš karto pamilome vienas kitą. Mudviejų meilės istorija labai paprasta, sere Čarlzai, ir labai laiminga.

Misis Babington kalbėjo didžiuodamasi, ir seras Čarlzas ėmė dar labiau ją gerbti.

Egė nutarė imti iniciatyvą į savo rankas.

- Kaip manote, misis Babington, ar jūsų vyras anksčiau bendravo su žmonėmis, kurie aną vakarą svečiavosi pas serą Čarlzą?

Kiek sumišusi, misis Babington atsakė:

- Žinoma, jis bendravo su jumis ir su jūsų motina, brangioji, ir dar su jaunuoju Mendersu.

- O su kitais?

- Endželą Satklif prieš penkerius metus mudu matėme tik vaidinančią Londono teatre. O aną vakarą ir aš, ir Stefenas buvome be galo susijaudinę - juk akis į akį susitikome su scenos žvaigžde! Anksčiau, kol čia neapsigyveno seras Čarlzas, mums niekad neteko bendrauti su artistėmis, taip pat ir su aktoriais, o dabar tas bendravimas mus labai džiugino. Kažin ar seras Čarlzas nujaučia, koks nepaprastai reikšmingas jo buvimas! Sakyčiau, mūsų gyvenimas tapo dvasingesnis ir romantiškesnis.

- Ar anksčiau susitikdavote su kapitonu ir misis Deikr?

- Jūs turite galvoje tą mažutį vyrelį ir moterį nepaprastai gražia suknele?

- Taip.

- Ne. Nei su ta, nei su kita, kuri rašo pjeses. Aš dar pamaniau - kažkokia nenustygstanti vietoje.

- Ar tikrai niekad anksčiau su jomis neturėjote jokių reikalų?

- Už save galiu garantuoti. Manau, ir už Stefeną. Juk mudu visur būdavome kartu.

- Ir misteris Babingtonas nieko, absoliučiai nieko jums nepasakojo apie tuos žmones, su kuriais susitikote pas serą Čarlzą? - spyrė Egė.

- Nieko... Nebent... Jis tikėjosi įdomaus vakaro. O atėję, mes tiesiog neturėjome laiko pasikalbėti... - Jos veidas staiga persikreipė iš širdgėlos.

Tuoj įsiterpė seras Čarlzas.

- Atleiskite, kad lendame su savo klausimais ir skaudiname širdį. Bet turite suprasti: mes jaučiame - tai ne paprastas atsitikimas, čia piktos rankos darbas. Taip beprasmiškai žmonės nežudomi. Turėjo būti kokia priežastis.

- Nežinau, neįsivaizduoju, kokia galėjo būti priežastis! - skausmingai sušuko misis Babington.

Jie kiek patylėjo.

- Ar galėtumėte nors trumpai papasakoti savo vyro biografiją. Kur gyveno, ką veikė? - paklausė seras Čarlzas.

Misis Babington gana sklandžiai minėjo datas ir įvykius, o seras Čarlzas paskubom rašėsi:

Stefenas Babingtonas gimė Divono Ailingtone 1868 metais. Mokėsi Seint Polo mokykloje ir Oksforde. Įšventintas į djakonus ir paskirtas į Hokstono parapiją 1891 metais. Įšventintas į kunigus 1892 metais. 1894-1899 metais buvo Elsingtono parapijos garbiojo dvasiškojo tėvo Vernono Lorimero padėjėju. 1899-aisiais vedė Margaretą Lorimer ir gavo Džilingo Seint Meri parapiją. 1916 metais perkeltas į Lumauzo Seint Petročo parapiją.

- Yra apie ką pamąstyti, - tarė seras Čarlzas. - Pirmiausia reikia atkreipti dėmesį į tą laikotarpį, kai misteris Babingtonas dirbo vikaru Džilingo Seint Meri parapijoje. Ankstyvesnysis gyvenimo tarpsnis vargu ar gali dominti ką nors iš tų, kurie svečiavosi pas mane.

Misis Babington nukrėtė šiurpas.

- Ar jūs iš tikrųjų manote, kad kas nors iš jų?..

- Nežinau... - atsakė seras Čarlzas. - Bartolomju Strendžas kažką matė arba kažką nujautė, ir jį ištiko tokia pat mirtis, o penketas...

- Septynetas, - pataisė Egė.

- O penketas iš tų pačių žmonių svečiavosi pas daktarą. Neabejoju, tai padarė kažkas iš jų.

- Bet kodėl? - sušuko misis Babington. - Dėl ko galėjo nužudyti Stefeną?

- Tai mes ir turime sužinoti, - tarė seras Čarlzas.

14 skyrius

Misteris Satersueitas į "Varnų lizdą" atvažiavo kartu su seru Čarlzu. Tuo metu, kai Čarlzas ir Egė Liton Gor kalbėjosi su misis Babington, misteris Satersueitas svečiavosi pas ledi Merę.

Misteris Satersueitas iš Drezdeno porceliano puoduko sriubčiojo kinietišką arbatą, kramsnojo miniatiūrinius sumuštinius ir maloniai šnekučiavosi su ledi. Ankstesnio vizito metu paaiškėjo, kad jiedu turi daugybę bendrų pažįstamų ir draugų. Dabar pokalbį pradėjo nuo tos pačios temos, bet pamažu įsitraukė narplioti ir intymesnius dalykėlius. Misteris Satersueitas, geranoriškas žmogus, mokėjo išklausyti kitų aimanas, tačiau niekad iki galo neatverdavo savo širdies. O ledi Merė jį jau vadino geru bučiuliu ir, užėjus atvirumo valandėlei, pasakė labai nerimaujanti dėl dukros ateities.

- Egė tokia savistovi, - kalbėjo ledi Merė, - jeigu jau kas šauna į galvą - neperkalbėsi. Ar žinote, misteri Satersueitai, man nepatinka, kad ji pasinėrė į tą nelemtą istoriją. Egė, žinoma, iš manęs tik pasijuoktų, bet aš manau - tikrai ledi nedera šitaip elgtis.

Pasakė ir išraudo. Jos spindinčios rudos akys patikliai žvelgė į misterį Satersueitą.

- Puikiai jus suprantu, - tarė jis. - Prisipažinsiu, ir man šitai ne labai patinka. Žinoma, gal tai ir senamadiški prietarai, bet ką padarysi? Tačiau, kita vertus, nėra ko norėti, kad jaunos ledi sėdėtų namuose prie kokio siuvinio ir krūpčiotų nuo minties apie mūsų kultūringame amžiuje vis dar pasitaikančius nusikaltimus.

- Apie žmogžudystę aš nenoriu nė pagalvoti, - tarė ledi Merė. - Niekad, niekad nemaniau, kad pakliūsiu į panašią istoriją. Tai baisu, - ji net nusipurtė. - Vargšas seras Babingtonas...

- Ar artimai jį pažinojote? - išdrįso paklausti misteris Satersueitas.

- Su juo buvau susitikusi viso labo tik du kartus. Pirmą sykį prieš metus, kai svečiavosi pas serą Čarlzą, ir antrą kartą - tą baisų vakarą, kai jisai numirė. Tiesa, aš labai nustebau, gavusi kvietimą, į daktaro Bartolomju vikendą. Ir važiavau vien Egei darydama malonumą. Vargšelė neturi jokių pramogų, ir dar... ji buvo tokia prislėgta, visas

pasaulis nebebuvo mielas. Pamaniau - pobūvyje išsiblaškys.

Misteris Satersueitas pritardamas linktelėjo.

- Papasakokite ką nors apie Oliverį Mendersą, - paprašė. Mane labai sudomino tas jaunuolis.

- Atrodo, jis protingas, - tarė ledi Merė. - Nors gyvenime patyrė ir šilta, ir šalta.

Ji paraudo, o paskui, regėdama nustebusį misterio Satersueito žvilgsnį, paaiškino:

- Matote, jo tėvas nebuvo vedęs jo motinos.

- Štai kaip! Šito nežinojau.

- Čia visi tai žino, kitaip nepasakočiau. Senoji misis Menders, Oliverio tetulė, gyvena Danboine, dideliame name prie Plumuto kelio. Jos vyras buvo advokatas, dirbo mieste, vienoje firmoje, ir jam sekėsi. Kai susipažino su dailia mergina, jau buvo gana turtingas žmogus. Žmona nesutiko skirtis. Galų gale, po didelio skandalo, jie kartu išvažiavo. Oliverio motina mirė vos jam gimus. Berniuką į Londoną paėmė globoti jo dėdė - jis neturėjo savo vaikų. Oliveris gyveno tai pas jį, tai pas tetulę. Jis visuomet čia atvažiuodavo per vasaros atostogas.

Kiek patylėjusi, ledi Merė kalbėjo toliau:

- Aš visuomet jo gailėjau. Jis tyčia vaizdavo laimingą.

- Nėra ko stebėtis, - tarė misteris Satersueitas. - Taip dažnai būna. Kai sutinku pasipūtusį ir šiurkštų žmogų, tuoj suprantu - šitaip jis nori nuslėpti savo nepilnavertiškumą.

- Nesuprantu, apie ką jūs kalbate?

- Nepilnavertiškumo kompleksas - gana savitas reiškinys. Dauguma nusikaltimų padaroma tik todėl, kad norima pasirodyti.

- Labai keista, - sušnibždėjo ledi Merė.

Ji tarsi suglebo. Misteris Satersueitas žiūrėjo užjausdamas. Jam patiko jos grakšti figūra, iškilūs pečiai, švelnus rudų akių žvilgsnis, kosmetikos neregėjęs veidas. Satersueitas pagalvojo: “Jaunystėje ji turbūt buvo gražuolė. Ne tokia, kuri iš karto krenta į akį, ne rožė, o kukli žibuoklė”.

Mintyse jis nejučia nuklydo į savo nerūpestingos jaunystės dienas. Ir, pats nejusdamas, ėmė pasakoti ledi Merei apie savo meilę

- vienintelę gyvenime. Šiuolaikiniu supratimu, tai buvo primityvi meilės istorija, bet brangi misterio Satersueito širdžiai.

Jis papasakojo, kokia puiki buvusi toji mergina ir kaip jiedu drauge ėję į Kju, norėdami pasiskinti laukinių hiacintų. Tą pačią dieną jis ketinęs paprašyti jos rankos. Satersueitas manęs, kad ji atsiliepsianti į jo liepsnojančią širdį ir jausmus. O paskui, kai jie gėrėjęsi laukiniais hiacintais, mergina prisipažinusi mylinti kitą. Ir jis neparodęs savo jausmų, sutikęs vaidinti ištikimo draugo vaidmenį.

Ta romantiška istorija nebuvo labai įspūdinga, bet kuklioje kartūnu muštoje, porceliano indais apstatytoje ledi Merės svetainėje ji skambėjo gana jaudinančiai.

Ledi Merė, tarsi panūdusi būti tokia pat atvira, kaip svečias, papasakojo apie savo šeimyninį gyvenimą, tiesa, nelabai laimingą.

- Aš buvau tokia kvaila mergytė... Visos merginos kvailės, misteri Satersueitai. Jos taip pasitiki savimi, įsitikinusios, kad viską geriau už kitus išmano. Dažnai rašoma ir kalbama apie moterišką nuojautą. Aš netikiu, kad apskritai ji egzistuoja. Turbūt niekas negali apsaugoti nuo tokių vyrų, kurie... Tėvai, žinoma, perspėja, bet tai bergždžias darbas - kas jais tikės! Nemalonu apie tai kalbėti, bet merginas kaip tik traukia tie vyrai, apie kuriuos sklinda nekokios kalbos. Jos mano - meilė yra galingesnė už viską, ir aš pergalėsiu.

Misteris Satersueitas, norėdamas parodyti, kad puikiausiai ją supranta, linktelėjo.

- Iš pradžių esi lyg apsvaigusi. O kai atsigauni, jau po laiko.

Ji atsiduso.

- Aš pati kalta. Tėvai nenorėjo, kad tekėčiau už Ronaldo. Jis buvo iš geros šeimos, bet prastos reputacijos. Tėvas taip man ir pasakė - tai nedoras žmogus. O aš maniau, kad dėl manęs Ronaldas pradės naują gyvenimą.

Ji kiek patylėjo.

- Ką ir sakyti, žavus vyras buvo Ronaldas. Tačiau mano tėvas jautė, kuo visa tai baigsis. Netrukus tuo pati įsitikinau. Aš buvau labai nelaiminga. Visą laiką gyvenau baimėje: kas dar manęs laukia?

Misteris Satersueitas visuomet labai domėjosi kitų žmonių gyvenimu, ir ledi Merės pasakojimo jis atidžiai klausėsi.

- Turbūt tai skamba labai nedorovingai, misteri Satersueitai, bet aš pajutau palengvėjimą, kai jis susirgo pneumonija ir mirė. Nepamanykite, kad jo nebranginau. Aš jį mylėjau iki paskutinio atodūsio, bet jau nebeturėjau jokių iliuzijų jį pakeisti. Man liko Egė...

Jos balsas pasidarė švelnus.

- Ji buvo tokia linksma mergaitė. Tikra storulė, vis stengdavosi pati pastovėti, bet kojytės neišlaikydavo ir ji griūdavo kaip kiaušinis, - taip ją ir praminėme - Kiaušiniu.

Ji vėl nutilo.

- Pastaraisiais metais aš daug skaičiau apie psichologiją, ir kiek apsiraminau. Pasirodo, dažnai žmogus yra bejėgis prieš savo prigimimą ir pats sau negali pagelbėti. Jau mokykloje paauglys Ronaldas vogdavo pinigus, nors pinigų jam netrūko. Dabar suprantu, kad jis niekaip negalėjo savęs įveikti. Jis jau gimė nenormalus.

Ledi Merė maža nosinaite droviai nusišluostė akis.

- Aš galvojau kitaip, - tarė ji tarsi atsiprašydama. - Juk mane mokė - kiekvienas turi žinoti, kuo skiriasi gėris nuo blogio. Nors aš pati vis dėlto ne visuomet taip maniau.

- Žmogaus protas - didelė paslaptis, - švelniai tarė misteris Satersueitas. - Mes tik apgraibom bandome jį suprasti. Net ramios natūros žmonėms dažnai trūksta, sakyčiau, susivaldymo jėgos. Pavyzdžiui, jūs pagalvojote: “Aš jo neapkenčiu ir noriu, kad jis numirtų”. O štai bandote garsiai tai pasakyti... ir automatiškai įsijungia kažkoks stabdis. Bet būna aistringų žmonių. Kai kokia mintis juos užvaldo, jie bejėgiai jos atsikratyti. Ir galų gale...

- Ko gero, visa tai, ką jūs kalbate, ne mano galvelei, - tarė ledi Merė. - Jūs norėjote pasakyti, kad dabartinis jaunimas nesugeba susivaldyti?

- Ne, ne, visai ne tai turėjau galvoje. Kuo mažiau žmogus tramdo savo prigimtį, tuo geriau. Turbūt jūs pagalvojote apie mis Egę?

- Vadinkite ją paprastai - Ege, - šyptelėjusi tarė ledi Merė.

- Ačiū. “Mis” skamba labai oficialiai.

- Egė labai impulsyvi ir jeigu jau kas šovė į galvą, tai mušte neišmuši. Man net bjauru pagalvoti apie tai, kad ji veliasi į šią bylą, bet

manęs neklauso.

Ledi Merė kalbėjo be galo jaudindamasi, o misteriui Satersueitui tai kėlė tik šypseną. Jis pagalvojo: "Įdomu, ar ji pati supranta, kad Egės susižavėjimas nusikaltimo tyrimu - ne kas kita, kaip naujas seno žaidimo "Moteris gaudo bėgantį vyrą" variantas? Jeigu ledi Merė tai nujaustų, turbūt pašiurptų iš siaubo".

- Egė sako, kad misteris Babingtonas irgi buvęs nunuodytas. Ar ir jūs taip manote, misteri Satersueitai? O gal jums atrodo, kad Egė paprasčiausia daro skubotas išvadas?

- Viską sužinosime iš ekshumacijos.

- Vadinasi, ekshumacija neišvengiama? - virpulys perbėgo ledi Merės kūnu. - Koks baisus misis Babington išbandymas! Nieko klaikesnio neįsivaizduoju.

- Jūs gana gerai pažįstate misis Babington, ar ne?

- Taip, jie labai artimi mūsų bičiuliai.... tai yra - buvo.

- Ar nujaučiate, kas vikarui galėjo pavyduliauti? Ar prie progos jis neužsiminė apie tokį žmogų?

- Ne.

- O Babingtonai gerai sugyveno?

- Tai buvo nuostabi pora. Vienas kitu buvo laimingi ir džiaugėsi vaikais. Tiesa, neturtingi, o misterį Babingtoną dar kamavo reumatinis artritas. Tai ir visi gyvenimo vargai.

- O kokie buvo vikaro santykiai su Oliveriu Mendersu?

- Kaip čia pasakius... - ledi Merė dvejojo. - Jie nelabai sugyveno. Babingtonai Oliverį mylėjo, jis dažnai atvažiuodavo per šventes pažaisti su jų sūnumis, nors turbūt stipriai nesusidraugavo. Oliveris girdavosi visokiom Londono pramogom, ir kad turįs pinigų kaip šieno. Berniukai nelabai mėgsta pagyrūnus ir savimylas.

- O vėliau, kai Oliveris suaugo?

- Nemanau, kad su Babingtonais dažnai susitikdavo. Kartą pas mane Oliveris gana šiurkščiai pasielgė su misteriu Babingtonu. Tai buvo prieš porą metų.

- O kas atsitiko?

- Nesusivaldęs Oliveris aršiai puolė krikščionybę. Misteris Babingtonas ginčijosi kantriai ir mandagiai. Matyt, tai išvedė Oliverį iš

kantrybės, nes jis pasakė: "Visi jūs, tikintieji, žiūrite į mane iš aukšto todėl, kad mano tėvai nebuvo susituokę. Turbūt mane pravardžiuojate benkartu. Tad štai, aš didžiuojuosi žmonėmis, kurie neatsisako savo įsitikinimų ir spjauna į tai, ką mano veidmainiai ir pamokslautojai". Nors misteris Babingtonas neatsikirto, Oliveris nė nemanė nutilti: "Jūs neturite ką pasakyti, ar ne? Kaip tik dvasininkija ir prietarai įstūmė pasaulį į dabartinį chaosą. Aš norėčiau nušluoti nuo žemės paviršiaus visas bažnyčias". Misteris Babingtonas šyptelėjo: "O kartu su jomis ir dvasininkus?" Oliveris suprato, kad jo tauškalų niekas neima į galvą ir sušuko: "Neapkenčiu bažnyčių ir dvasininkų. Reikia atsikratyti visa ta šventakuprių paderme!" O misteris Babingtonas, kaip ir pirma šypsodamasis - jis mokėjo labai gražiai šypsotis, - ramiai tarė: "Mano berniuk, jeigu jūs ir sunaikinsite visas bažnyčias, vis tiek turėsite atsakyti prieš Dievą".

- Man nepatinka tas Mendersas, o jums, ledi Mere?

- Man jo gaila, - užjausdama atsakė ji.

- Bet jūs nenorėtumėte, kad jis vestų Egę?

- O, ne.

- Kodėl?

- Todėl... todėl, kad jis negeras. Ir dar...

- Kas dar?

- Jis turi kažkokią savybę, kurios negaliu perprasti. Nuo jo dvelkia šaltis.

Misteris Satersueitas atidžiai pažiūrėjo į ją ir paklausė:

- Kokios nuomonės apie jį buvo seras Bartolomju Strendžas?

- Atsimenu, jis sakė, kad būtų įdomu stebėti jaunąjį Mendersą. Daktaro žodžiais, Oliveris jam primenąs sanatorijoje gydytą pacientą. Aš nustebau ir pasakiau: jaunuolis juk visiškai sveikas ir žvalus. "Taip, jo sveikata puikiausia, bet jis elgiasi beprotiškai", - atsakė daktaras. - Patylėjusi pridūrė: - O jis, man atrodo, buvo labai protingas gydytojas.

- Ir kolegos jį labai vertino.

- Man jis patiko, - tarė ledi Merė.

- Gal ką nors sakė apie Babingtono mirtį?

- Ne.

Ar jums nepasirodė, kad daktaras, surengęs pobūvį savo namuose, turėjo dar kažkokį slaptą tikslą?

- Jis buvo gerai nusiteikęs, linksmas, o gal pats buvo sugalvojęs kokią išdaigą. Šiaip ar taip, pietaujant jis pasakė, kad rengiąs mums siurprizą.

- Taip ir pasakė?

Grįždamas namo, misteris Satersueitas apie tai ir tegalvojo.

Kokį siurprizą seras Bartolomju rengė savo svečiams?

Ar tas siurprizas svečius būtų pralinksminęs?

O gal apsimetęs nerūpestingai linksmu, siekė tik jam vienam žinomo tikslo? Ar pavyks tai sužinoti?

15 skyrius

- Sakykite atvirai, - paprašė seras Čarlzas, - kaip jums atrodo: ar mes bent truputį pasistūmėjome į priekį?

Tai buvo beveik karo tarybos posėdis. Seras Čarlzas, misteris Satersueitas ir Egė Liton Gor sėdėjo kajutkompaniją primenančioje svetainėje. Židinyje liepsnojo ugnis, o už sienų kaukė štorminis vėjas.

Misteris Satersueitas ir Egė atsakė kone kartu:

- Ne, - tarė misteris Satersueitas.

- Taip, - tarė Egė.

Misteris Čarlzas laukė paaiškinimo. Satersueitas galantišku gestu pasiūlė ledi pirmai pasakyti savo nuomonę.

Egė susikaupė ir pareiškė:

- Mes šį tą pasiekėme, nes nieko neradome. Skamba kvailai, ar ne? Turėjome daugybę versijų, o dabar gerai žinome, kurias galime atmesti.

Kapstysimės pirmyn, atmesdami visa, kas nereikalinga? paklausė seras Čarlzas.

- Taip.

- Versiją apie naudą dabar drąsiai galime atmesti, - kostelėjo misteris Satersueitas. - Išsiaiškinome, kad nėra tokio žmogaus, kuris, detektyvo žargonu tariant, “gerai paluptų” iš Stefeno Babingtono mirties. Keršto hipotezė irgi atpuola. Pirma, Babingtonas buvo tai-

kus žmogus, antra, jis - ne tokia jau garsi asmenybė, kad būtų turėjęs priešų. Taigi lieka paskutinė, gerokai braškanti versija baimė. Stefeno Babingtono mirtis kažkam garantavo saugumą.

- Visa tai gana įtikinama, - tarė Egė.

Misteris Satersueitas nutaisė savim patenkinto, bet kuklaus žmogaus miną. Seras Čarlzas buvo truputį sudirgęs - kitam atiteko komplimentai menkino jo vaidmenį!

- Tai ką dabar darysime, kaip veiksime? - paklausė Egė. - Ką nors seksime ar kitką sugalvosime? Gal persirengsime ir grimuosimės, kad mūsų neatpažintų?

- Mano mielas vaikeli, - tarė seras Čarlzas, - aš visuomet buvau prieš persirenginėjimus ir nevaidindavau barzdotų senelių, todėl neketinu ir dabar darkytis.

- Tuo tarpu, kai... - kiek sutrikusi, Egė ketino dar kažką pasakyti, bet atsidarė durys ir Templ pranešė:

- Atvyko misteris Erkiulis Puaro.

Privatūs detektyvai apstulbo ir tarsi apmirė.

Misterio Puaro veidas švytėjo. Jis pasveikino visus kaip senus pažįstamus.

- Ar leisite dalyvauti šitame pasitarime? - jo akyse spindėjo vylingos ugnelės. - Rodos, nesuklydau? Juk čia vyksta pasitarimas?

- Brangusis drauge, mes be galo džiaugiamės, matydami jus čia, - šiaip taip išspaudė Čarlzas ir, stipriai paspaudęs svečio ranką, pasodino krėslan. - Kaip čia taip staiga atsiradote?

- Matote, Londone aš užsukau pas savo naująjį bičiulį misterį Satersueitą ir sužinojau, kad jis išvažiavęs į Kornuolą. Man nekilo nė mažiausia abejonė - kur ir ko išvažiavo. Sėdau į pirmąjį traukinį, ir štai aš čia.

- Taip tai taip, bet ko jūs atvažiavote? - paklausė Egė ir išraudo, pati susigėdusi savo išpuolio. - Turiu galvoje - ar buvo kokia ypatinga priežastis?

- Aš atvažiavau, norėdamas pripažinti savo klaidą, - atsakė Erkiulis Puaro.

Jis atsigręžo į serą Čarlzą, nusišypsojo ir paaiškino:

- Mesjė, kaip tik šitame kambaryje jūs pasakėte - tai tikriausiai

žmogžudystė. O aš, manydamas, kad jūs linkęs viską dramatizuoti, tada pagalvojau: "Jis didis aktorius, jis trokšta dramos". Iš tikrųjų, sunku buvo patikėti, kad romus senas džentelmenas būtų miręs ne sava mirtimi. Net dabar nesuprantu, dėl ko jį nužudė. Viskas išrodo absurdiška, fantastiška. Bet štai po tos mirties - kita, tarp kita ko - tokiomis pat aplinkybėmis, kurių nepavadinsi sutapimu. Tarp šitų dviejų atsitikimų turi būti ryšys. Ir va, sere Čarlzai, aš atvažiavau, norėdamas paprašyti - dovanokite man! Aš, Erkiulis Puaro, pripažįstu savo klaidą ir prašau priimti mane į savo grupę.

Seras Čarlzas susinervinęs kostelėjo. Jis aiškiai sutriko.

- Tai be galo kilnus poelgis, mesjė Puaro. Tik nežinau, ar turime teisę gaišinti tokį brangų jūsų laiką... Aš...

Jis nutilo, vien akimis klausdamas misterio Satersueito patarimo.

- Labai malonu... - pradėjo misteris Satersueitas, bet mesjė Puaro neleido jam baigti:

Ne, ne, nemanykite, kad taip darau tik todėl, kad noriu pasirodyti esąs gerai išauklėtas. Reikalas tas, kad pabudo mano profesinė dvasia. Aš turiu ištaisyti savo klaidą. Bet, žinoma, jeigu atsiradau ne laiku, jeigu manote, kad aš prievarta peršuosi...

Vyrai subruzdo:

- Ne, ką jūs!

Puaro pažvelgė į merginą.

- O kaip jūs manote, madmuazele?

Egė tylėjo, ir visi trys vyrai suprato: madmuazelė nenori, kad čia maišytųsi mesjė Puaro.

Misteris Satersueitas nujautė - kodėl. Buvo vaidinamas privatus spektaklis, kuriame dalyvavo Čarlzas Kartraitas ir Egė Liton Gor. Misterį Satersueitą jie pakentė tik dėl tolerancijos, aiškiai leisdami suprasti, kad jo vaidmuo nežymus. O su Erkiuliu Puaro šitaip nepasielgsi. Jo vaidmuo taps svarbiausias, o serui Čarlzui teks užleisti vietą profesionaliam sekliui. Visi Egės planai žlugtų.

Jis užjausdamas stebėjo merginą, suprasdamas jos keblią padėtį, - juk Egė kovojo už savo laimę.

Ką turėjo daryti vargšė Egė? Argi ji galėjo išduoti savo paslaptį,

ar ji galėjo rėžti į akis tam nenuovokiam užsieniečiui: "Išvažiuokite! Jūs čia viską sugadinsite! Nenoriu jūsų nė matyti".

Ir Egė Liton Gor pasakė tai, ką derėjo pasakyti:

- Žinoma, mes būsime labai laimingi, jeigu pasiliksite, - ir per prievartą nusišypsojo.

16 skyrius

- Puiku, - tarė Puaro ir jo veidas pasidarė rimtas. - Vadinasi, mes - kolegos. Klokite, kas ir kaip.

Misteris Satersueitas papasakojo, ką jie nuveikė, grįžę į Angliją, o Puaro atidžiai klausėsi. Misteris Satersueitas buvo geras pasakotojas. Jis mokėjo sukurti mįslingą atmosferą, meistriškai nupiešti situaciją. Kaip gyva prieš akis iškilo abatija, kiekvienas tarnas, vyriausias konsteblis. Sužinojęs, kaip už dujų židinio buvo rasti laiškų juodraščiai, Puaro labai išgyrė serą Čarlzą.

- O, tai nuostabu! - prancūziškai sušuko seklys. - Dedukcija, atkurtos aplinkybės - nuostabu! Jūs, sere Čarlzai, galėtumėte tapti garsiu detektyvu, lygiai kaip esate žymus aktorius.

Seras Čarlzas kukliai, kaip ir dera, klausėsi pagyrimų.

- Jūsų pastabumas irgi stebina, - Puaro nepamiršo pagirti ir Satersueitą, - juk iš karto atkreipėte dėmesį į familiarų daktaro elgesį su vyresniuoju tarnu.

- O ką jūs manote apie misis Rašbridžer? - nekantraudamas paklausė seras Čarlzas.

- Tai iš tikrųjų įdomus faktas. Gali būti mažiausiai dvi versijos, ar ne?

Niekas nenujautė, kokios tos versijos, bet kas išsiduos ir paklaus! Visi kaip vienas linktelėjo.

Tada seras Čarlzas papasakojo apie pokalbį su misis Babington ir baigė tokiais žodžiais:

- Dabar jūs viską žinote.

Keletą minučių Puaro tylėjo. Visi trys nekantraudami laukė, ką jis pasakys.

Pagaliau Puaro tarė:

- Madmuazele, ar galite prisiminti, iš kokios taurės seras Bartolomju gėrė portveiną?

Egė sutrikusi papurtė galvą, bet tuoj įsiterpė Čarlzas:

- Aš galiu pasakyti.

Jis atsistojo, priėjo prie bufeto ir išėmė keletą sunkių krištolo taurių, iš kokių paprastai geriamas šeris.

- Šitos taurės apvalesnės ir iš jų dažniausiai geriamas ne portveinas. Seras Bartolomju pas senąjį Lemersfildą pirko visą taurių komplektą, bet buvo per daug ir dalį man perleido. Jos nuostabios, ar ne?

Puaro paėmė taurę ir apžiūrėjo.

- Taip, - tarė jis, - puikus gaminys. Aš taip ir maniau - tik tokią taurę nusikaltėlis ir galėjo panaudoti.

- Kodėl šitaip manote? - sušuko Egė.

Puaro vos vos šyptelėjo.

- Taigi, sero Bartolomju mirtį lengvai galima paaiškinti, bet Stefeno Babingtono mirtis - kur kas sudėtingesnė. Ak, jeigu būtų atvirkščiai!

- Kaip suprasti jūsų žodžius? - paklausė misteris Satersueitas.

Puaro atsigrįžo į jį.

- Pagalvokite, mano drauge. Seras Bartolomju - žymus gydytojas. O garsus gydytojas gali mirti dėl daugybės priežasčių. Juk gydytojas turi tam tikrą valdžią. Įsivaizduokite pacientą, atsidūrusį ant beprotybės ribos. Gydytojo žodis - ir jis dings iš įprastinio pasaulio. Gydytojas taip pat gali būti įtariamas dėl staigios paciento mirties. O, taip, galime rasti daugybę gydytojo mirties motyvų...

Puaro truputį patylėjo.

- Kur kas greičiau suprastume, kas įvyko, jeigu pirmas būtų miręs seras Bartolomju. Tada galėtume spėti, kad Babingtonas kažką žinojo apie daktaro nužudymą.

Jis atsikvėpė ir kalbėjo toliau:

- Tačiau mes faktų nebepakeisime. Tik štai kas. O jei seras Stefenas Babingtonas mirė atsitiktinai? Gal nuodai ir pirmą kartą buvo skirti serui Bartolomju Strendžui, bet per klaidą kliuvo kunigui?

- Įdomi prielaida, - tarė seras Čarlzas. - Bet nereali. Atėjęs pas mus, Babingtonas sublogavo maždaug po keturių minučių. Per tą laiką paragavo tik kokteilio, o kokteilyje nuodų nebuvo...

Puaro jį pertraukė:

- Įsivaizduokite, kad kokteilyje vis dėlto nuodų buvo. Ar galėjo atsitikti taip, kad Bartolomju skirtą taurę per klaidą padavė Babingtonui?

Seras Čarlzas papurtė galvą.

- Tas, kas pažino Tolį, kokteilio nebūtų užnuodijęs.

- Kodėl?

- Todėl, kad Bartolomju kokteilio niekad negerdavo.

Puaro pyktelėjo:

- Tiesiog keista! Viskas ne taip, viskas beprasmiška!

- Be to, iš anksto nebuvo galima numatyti, kam kuri taurė teks, - toliau kalbėjo seras Čarlzas. - Templ laikė padėklą su taurėmis, o kiekvienas ėmė savo nuožiūra.

- Teisingai, - suburbėjo Puaro. - Kokteilio prievarta neįbruksi, kaip sakysime, kortos. O kas ji tokia, ta jūsų minėtoji Templ? Ar tai toji kambarinė, kuri mane šiandien pasitiko?

- Taip. Ji tarnauja pas mane trejus ar ketverius metus - puiki, rami mergina. Nepamenu, iš kur ji atsirado - mis Milrei viską žino.

- Mis Milrei - tai jūsų sekretorė? Aukšta, truputį į grenadierių panaši moteris?

- Labai panaši į grenadierių, - sutiko seras Čarlzas.

- Pas jus esu pietavęs ne vieną kartą, bet iki ano vakaro aš jos nė kartelio nemačiau.

- Paprastai su svečiais ji nepietauja. Bet tada iškilo šiokia tokia problemėlė - trylika žmonių prie stalo... - seras Čarlzas paaiškino situaciją, o Puaro klausėsi ausis pastatęs.

- Suprantu, vadinasi, ji pati panoro dalyvauti.

Seklys ilgokai kažką mąstė, o paskui tarė:

- Ar galiu pasikalbėti su jūsų kambarine, su ta Templ?

- Žinoma, brangusis drauge, - aktorius paspaudė skambutį.

Įėjo mis Templ. Ji buvo rami, pasirengusi įvykdyti kiekvieną paliepimą.

- Ar mane kvietėte, sere?

- Mesjė Puaro nori jums užduoti porą klausimų, - tarė seras Čarlzas. Templ smalsiai sužiuro į Puaro.

- Mes kalbėjome apie tai, kaip čia mirė misteris Babingtonas, - pradėjo Puaro. - Ar prisimenate tą vakarą?

- O, taip, sere.

- Aš norėčiau tiksliau viską žinoti apie kokteilius. Ar jūs juos ruošėtė?

- Ne, kokteilius visuomet gamina pats seras Čarlzas. Aš tik atnešiau butelius - vermutą, džiną ir visa, kas reikalinga.

- Kur pastatėte?

- Antai ten, ant stalo, sere. - Ir ji parodė stalą pasienyje. - Padėklas su taurėmis stovėjo čia, seras Čarlzas, mikseriu išplakęs, išpilstė į taures. Tada aš paėmiau padėklą ir ėjau prie svečių.

- Ar visos taurės buvo ant padėklo?

- Vieną seras Čarlzas nunešė mis Liton Gor, o paskui paėmė taurę ir sau. Misteris Satersueitas padavė taurę vienai ledi, rodos, mis Vils.

- Teisingai, - patvirtino misteris Satersueitas.

- Kitiems kokteilį pasiūliau aš. Visi paėmė, išskyrus serą Bartolomju.

- Būkite maloni, Templ, padėkite mums atkurti visą vaizdą. Prisimenu, aš stovėjau čia, mis Satklif - ten.

Pastabusis misteris Satersueitas puikiai prisiminė, kur kas tą vakarą stovėjo ar sėdėjo ir ką veikė. Templ pradėjo "nešioti kokteilį". Paaiškėjo, kad pirmiausia ji priėjusi prie misis Deikr, paskui prie mis Satklif, o tada pasukusi prie Puaro ir tik vėliau pasiūliusi kokteilį misteriui Babingtonui, ledi Merei ir misteriui Satersueitui.

Visa scena kaip gyva buvo likusi Satersueito atmintyje.

- Tai bent! - Templ išėjus, sušuko Puaro. - Nieko nesuprantu! Templ nešiojo kokteilius, bet ji nieko negalėjo padaryti, nes nepriversi kokteilio gerti.

- Kiekvienas instinktyviai ima arčiau esančią taurę, - priminė seras Čarlzas.

- Vadinasi, net pirmiausia pasiūlius išrinktajai aukai, nėra

jokios garantijos, kad jai teks lemtingoji taurė. Ne, čia nepasikliausi atsitiktinumu. Sakykite, misteri Satersueitai, ar sublogavęs Stefenas Babingtonas savo taurę pastatė atgal ant padėklo, ar tebelaikė rankoje?

- Taurę jis pastatė štai ant šito stalo.

- Ar po to kas nors buvo prie stalo priėjęs?

- Ne. Aš stovėjau prie pat jo, bet prisiekiu - nieko nebūčiau daręs net ir tuo atveju, jeigu ir būčiau galėjęs ką nepastebimai padaryti. - Misteris Satersueitas atšovė gana piktai, ir Puaro tuoj pat jo atsiprašė:

Ne, ne, aš nė nepamaniau jus apkaltinti! Paprasčiausiai, stengiuosi patikrinti faktus, ir viskas. Analizė parodė, kad nuo kokteilio pavojaus gyvybei nebuvo. Bet dabar, nepaisant analizės rezultatų, atrodo, kad apskritai į gėrimą negalėjo būti ko nors įmaišyta. Du patikrinimai, o rezultatas vienas ir tas pats. Tačiau misteris Babingtonas nieko kito nei valgė, nei gėrė, o jeigu būtų buvęs nunuodytas grynu nikotinu, būtų miręs beregint. Ar suprantate, kokia peršasi išvada?

- Nieko nesuprantu, velniai griebtų! - tarė seras Čarlzas.

Tai perša baisią mintį, tačiau tikiuosi - ji klaidinga. Ne, žinoma, ne, sero Bartolomju mirtis šitą įrodo, ir vis dėlto...

Jis apniuko ir vėl susimąstė. Visi smalsiai žvelgė į Puaro. Pagaliau jis pakėlė galvą.

- Ar nujaučiate, kas man dingtelėjo? Bet misis Babington nebuvo abatijoje, vadinasi, jos negalime įtarti.

- Tačiau juk niekam ir į galvą neatėjo ją įtarinėti!

Puaro atlaidžiai nusišypsojo.

- Argi? Įdomu. O man ta mintis atėjo tuoj pat. Jeigu vargšelis džentelmenas nenunuodytas kokteiliu, vadinasi, jį nunuodijo prieš pat įeinant štai į šį kambarį. Kaip ir kas tai galėjo padaryti? Tik žmona. Kas gali turėti priežastį, arba motyvą, kurį sunku ir įsivaizduoti? Ir vėl - tik žmona.

- Bet jie buvo tokie atsidavę vienas kitam! - sutrikusi sušuko Egė. - Jūs nieko nesuprantate!

Puaro ramiai atsakė:

- Faktus aš vertinu be išankstinio nusiteikimo. Ir leiskite jums pasakyti, madmuazele: iš savo patirties žinau penkis atsitikimus, kai žmonas nužudydavo ištikimi vyrai, ir dvidešimt du atsitikimus, kai vyrus nužudydavo ištikimos žmonos.

- Man atrodo, jūs paprasčiausiai baisus žmogus! - tarė Egė. - Aš žinau, kad Babingtonai ne tokie. Tai... tai baisu!

- Baisi žmogžudystė, madmuazele, - tarė Puaro, ir šį kartą jo balsas jau skambėjo rūsčiai. O paskui, jau kiek švelniau pridūrė: - Bet, išanalizavęs faktus, aš sutinku, kad misis Babington šito nepadarė. Juk jos nebuvo Melforto abatijoje. Taigi, kaip jau sakė seras Čarlzas, kaltininkas gali būti tik tas, kas dalyvavo abiejuose pobūviuose. Kažkas iš septynių žmonių, įtrauktų į jūsų sąrašą.

Stojo tyla.

- Tai ką patarsite? Ką mums dabar daryti? - paklausė misteris Satersueitas.

- Manau, jūs jau apmetėte savo planą? - pasidomėjo Puaro.

Seras Čarlzas kostelėjo ir tarė:

- Vienintelis tyrimo metodas - atmetimo metodas. Visi, įtraukti į šį sąrašą, yra įtariami, kol neturime nekaltumo įrodymų. Mes esame įsitikinę, kad kažkas siejo žudiką su Stefenu Babingtonu, ir žūt būt turime tą ryšį rasti. Jeigu ryšio nėra, vadinasi, tas žmogus atpuola, ir tada imamės kito.

- Tai geras psichologinis metodas, - pritarė Puaro. - O ką siūlote jūs, Satersueitai?

- Mes būtume laimingi, išgirdę jūsų patarimą, mesjė Puaro. Gal jūs pats...

Puaro mostelėjo ranka ir nutraukė jo postringavimus:

- Mano drauge, nelaukite, kad pasakyčiau, ką veikti... Visą gyvenimą aš laikiausi taisyklės - kiekvieną problemą reikia spręsti galva. Leiskite man pasirinkti - kaip čia pasakius? - stebėtojo vaidmenį. Tęskite tyrimą, kuriam taip puikiai vadovauja seras Čarlzas. Jeigu jums prireiks, sakysim, konsultanto, tai žinokite - aš pasiruošęs patarti.

Tada jis kreipėsi į Egę:

- Kaip manote, madmuazele, ar toks sprendimas išmintingas?

- Puikus! - atsakė Egė. - Aš įsitikinusi, kad jūsų patirtis mums labai pravers.

Ji žvilgtelėjo į laikrodį ir sušuko:

- O, man metas namo, mama ir taip jau nerimauja!

- Aš pavežėsiu, - pasisiūlė seras Čarlzas.

17 skyrius

- Taigi matote - žuvytė užkibo, - tarė Erkiulis Puaro.

Misteris Satersueitas, vis dar žiūrėjęs į duris, už kurių ką tik dingo įsimylėjėliai, atsigręžo į Puaro. Belgas kažkaip pašaipiai šypsojosi.

Taip, taip, nesiginkite. Aną dieną Monte Karle jūs tyčia pakišote man jauką. Argi ne? Parodėte laikraštį, kuriame buvo išspausdintas pranešimas apie sero Bartolomju mirtį, tikėdamiesi, kad be galo susidomėsiu.

- Teisybė, - prisipažino misteris Satersueitas. - Tada pamaniau - nekibo.

- Taip, jūs puikus žmogaus prigimties žinovas, mano drauge. Nuobodulys mane varė iš proto. Aš neišmaniau, ką veikti. Jūs atsiradote patogiu psichologiniu momentu. Beje, nusikaltimus irgi dažnai lemia psichologiniai momentai. Nusikaltimai ir psichologija - neatskiriami. Bet grįžkime prie mūsų temos. Tas nusikaltimas mane labai intriguoja, nes aš pakliuvau aklavietėn.

- Kuris nusikaltimas - pirmas ar antras?

Yra tik vienas nusikaltimas. Tai, ką jūs vadinate pirmąja ir antrąja žmogžudyste, - vieno nusikaltimo dvi dalys. Antroji dalis aiški - yra ir motyvas, ir nužudymo priemonė...

Misteris Satersüeitas jį pertraukė:

- Bet juk nei vyne, kurį gėrė, nei maiste, kurį valgė pas daktarą, jokių nuodų nerasta.

- Ne, ne, viskas šiek tiek kitaip. Neįmanoma paaiškinti, kodėl kažkam prireikė nunuodyti Stefeną Babingtoną. Seras Čarlzas galėjo nunuodyti bet kurį savo svečią, bet nepasirinktinai kažkurį vieną. Templ galėjo ką nors įpilti į paskutinę ant padėklo buvusią taurę, bet

misteriui Babigtonui atiteko ne paskutinė taurė. Misterio Babingtono nužudymas man atrodo toks nepaaiškinamas, kad aš vis tebemanau - gal jis iš tikrųjų mirė natūralia mirtimi? Bet šitą netrukus mes jau tiksliai sužinosime. O štai antrasis atsitikimas - visai kitoks. Bet kuris svečias, vyresnysis tarnas ar kambarinė galėjo nunuodyti Bartolomju Strendžą. Tai padaryti buvo visai nesunku.

- Nesuprantu... - Satersueitas neramiai sujudėjo.

Puaro kalbėjo toliau:

Aš šitą jums prie progos įrodysiu, padarydamas nedidelį eksperimentą. O dabar panagrinėkime kitą, svarbesnį klausimą. Jis turi lemiamos reikšmės, ir neabejoju - jūs tai suprasite. Dėl savo geros širdies ir delikatumo manote, kad aš neturiu gadinti nuotaikos tam, kuris vaidina...

- Jūs manote... - misteris Satersueitas vėl bandė kažką pasakyti, tačiau Puaro ir vėl neleido.

- Manau... serui Čarlzui dera vaidinti žvaigždės vaidmenį! Jis prie to pratęs. Tuo labiau, kad kai kas laukia tokio vaidmens. Ar ne todėl madmuazelė nepatenkinta, kad aš čia maišausi?

- Jūs, kaip pas mus sakoma, "suprantate iš pirmo žvilgsnio", mesjė Puaro.

- Bet juk tai krenta į akis! Aš esu labai jautrios prigimties; noriu stebėti, kaip rutuliojasi meilės istorija, bet ne trukdyti. Aš ir jūs, mano drauge, ranka rankon turime veikti vardan Čarlzo Kartraito garbės ir šlovės, ar ne? Kai byla bus baigta...

- Jeigu bus baigta... - pataisė jį Satersueitas.

- Ji bus baigta! Aš negaliu pralaimėti!

- Ar jūsų žodžius reikia suprasti, kad niekada dar nesate pralaimėjęs? - irzliai paklausė misteris Satersueitas.

- Kartais aš nepajėgdavau, kaip jūs sakote, "suprasti iš pirmo žvilgsnio". Tiesą rasdavau ne taip greitai, kaip reikėtų.

- Tačiau niekad nesate pralaimėjęs?

Misteris Satersueitas atkakliai reikalavo atsakyti taip ar ne, nes jam iš tikrųjų buvo smalsu žinoti.

- Buvo vienas atsitikimas, - kiek patylėjęs, prisipažino Erkiulis Puaro. - Seniai seniai, Belgijoje. Bet neverta prisiminti.

Misteris Satersueitas liko patenkintas, ir pakeitė pokalbio temą.

- Taigi... jūs sakėte: kai byla bus baigta...

- Seras Čarlzas turės galimybę ją išnarplioti. Tai itin svarbu. Aš tebūsiu menkas stipinas rate. - Jis skėstelėjo rankomis. - Man nereikia nei garbės, nei šlovės. Aš jau pelniau šlovę, ir jos man per akis.

- Norėčiau žinoti, - truputį šypsodamasis, tarė misteris Satersueitas, - man tiesiog labai įdomu, kokios naudos vis dėlto siekiate iš šitos bylos? O gal jums svarbiausia pats procesas?

Puaro papurtė galvą.

- Ne, ne, ne tai! Žinoma, aš, kaip tas skalikas, jeigu jau ėmiau sekti pėdsakais, manęs nuo jų neatitrauks. Tai jau taip. Bet toli gražu ne viskas. Nežinau, kaip čia pasakius... Tai... ko gero, aistringas troškimas sužinoti tiesą.

Stojo tyla.

Paskui seklys paėmė lapelį, kuriame buvo surašytos septynios pavardės, ir garsiai perskaitė:

- "Misis Deikr, kapitonas Deikras, mis Vils, mis Satklif, ledi Mērė Liton Gor, mis Liton Gor, Oliveris Mendersas". Taip, yra dėl ko pasukti galvą.

- Ar jums kažkas pasirodė keista?

- Eilės tvarka, kuria surašytos pavardės.

- Bet juk tai neturi jokios reikšmės! Mes paprasčiausiai rašėme, prisimindami, kas dalyvavo abiejuose pobūviuose.

- Žinoma, žinoma. Sąraše pirmoji - misis Deikr. Vadinasi, pirmiausia ją priskyrėte prie potencialių nusikaltėlių.

- Sakyčiau, ne pirmiausia, bet ir ne paskiausia, - neprieštaravo misteris Satersueitas.

- Galima pasakyti dar tiksliau - labiau norėjote, kad kaip tik ji būtu tas asmuo, kuris įvykdė nusikaltimą.

Misteris Satersueitas ketino impulsyviai prieštarauti, bet susidūręs su tiriančiomis, žalsvomis Puaro akimis, pasakė visai ne tuos žodžius.

- Nežinau... Ko gero, jūs teisus, mesjė Puaro. Nesąmoningai mes linkome prie tos minties.

- Tuomet norėčiau jūsų paklausti...

- Prašom, prašom, - didžiadvasiškai atsakė misteris Satersueitas.

- Kaip supratau, seras Čarlzas ir mis Liton Gor misis Babington aplankė dviese?

- Taip.

- Kodėl su jais nėjote?

- Nepadoru bėgti visu būriu.

- O gal todėl, kad labiau traukė į kitą vietą? Jūs panorote, kaip sakoma, pagauti savo žuvelę. Kur gi jūs tuo metu buvote, misteri Satersueitai?

- Aš gėriau arbatą pas ledi Merę Liton Gor, - burbtelėjo jis.

- O apie ką judu šnekučiavotės?

- Ji buvo tokia patikli, kad pasakojo apie kai kuriuos nemalonius savo vedybinio gyvenimo momentus, nenorom prisipažino misteris Satersueitas ir trumpai atpasakojo ledi Merės išpažintį.

Puaro užjausdamas palingavo galvą.

- Taip panašu į realų gyvenimą - romantiškos natūros mergina išteka už nedoro žmogaus, neimdama galvon, kas ką sako. O apie ką dar kalbėjote? Nejaugi nepaplakėte liežuviais apie Oliverį Mendersą?

- Taip, apie jį kalbėjome.

- Ir ką sužinojote?

Misteriui Satersueitui nieko kito neliko, kaip pakartoti viską, ką paporino ledi Merė.

- Bet kodėl jūs nusprendėte, kad mes turėjome kalbėti apie Mendersą? - neištvėrė nepaklausęs Satersueitas.

- Todėl, kad jūs tik dėl to tenai ėjote... O taip, neprieštaraukite. Jūs tikėjotės, kad nusikaltimą padarė misis Deikr arba kad kaltininkas - kapitonas Deikras, o vis dėlto įtarėte jaunąjį Mendersą.

Puaro ir vėl ryžtingai nutildė protestuoti bandžiusį misterį Satersueitą.

- Taip, taip. Esate uždaro būdo. Savo slaptų minčių nesakote. Kuo puikiausiai jus suprantu. Juk ir pats toks.

- Aš visai jo neįtariu - tai absurdas. Paprasčiausiai, norėjau

daugiau sužinoti apie tą jaunuolį, ir viskas, - sumikčiojo Satersueitas.

- O ką aš sakau? Instinktyviai iš viso pulkelio išrinkote jį. Mane irgi domina Mendersas. Susidomėjau dar aną vakarą, kai mus pakvietė čionai pavakarieniauti, nes pamačiau...

- Ką jūs pamatėte? - nekantraudamas skubino atsakyti misteris Satersueitas.

- Aš pamačiau, kad du žmonės, o gal ir daugiau, savo veidus slepia po kaukėmis. Vienas jų - seras Čarlzas, - Puaro nusišypsojo, - jis vaidino jūrų karininko vaidmenį, ar ne? Tai suprantama. Didis aktorius nesiliauna vaidinęs ir išėjęs iš teatro. Bet ir Mendersas elgėsi kaip aktorius. Jis vaidino nuobodžiaujantį ir pavargusį jaunuolį, o iš tikrųjų buvo labai energingas ir budrus. Štai kodėl, mano drauge, aš atkreipiau į jį dėmesį.

- Kaip atspėjote, kad jis ir man neišėjo iš galvos?

- Iš daugybės menkų požymių. Jus sudomino avarija, per kurią tą naktį Mendersas pakliuvo į Melforto abatiją. Jūs nėjote kartu su seru Čarlzu ir mis Liton Gor pas misis Babington. Kodėl? Todėl, kad norėjote kažką pats sau išsiaiškinti ir dar taip, kad niekas nesužinotų. Jūs nuėjote pas ledi Merę, norėdamas šį tą išpešti. Apie ką? Žinoma, tik apie vietinį gyventoją. Apie Oliverį Mendersą. Ir, pagaliau, - tai labai charakteringa! - jo pavardę įrašėte paskutinę. Kas, jūsų žodžiais tikint, mažiausiai įtariami? Ledi Merė ir madmuazelė Egė. Bet jūs Menderso pavardę rašote po jų, nes kaip tik jis - jūsų bėgusis arkliukas, ir jūs norite jį išsaugoti sau.

- Dieve mano, - tarė misteris Satersueitas, - nejaugi aš tikrai esu toks žmogus, kokį jūs dabar pavaizdavote!

- Kaip tik toks! Jūsų pastabus žvilgsnis ir tikslūs sprendimai, ir jūs norite nuslėpti nuo kitų savo išvadas.

Aš manau... - bet šį kartą misteriui Satersueitui sakinio neleido baigti seras Čarlzas.

Aktorius įėjo į kambarį spyruokliuojančiu žvaliu žingsniu.

- Taigi, - tarė seras Čarlzas. - Paplanuokime, ką toliau veiksime... Kur sąrašas, Satersueitai? Ačiū... Dabar, mesjė Puaro, malonėkite patarti, kaip geriau pasidalinti darbais.

- O kaip jūs manote?

- Gal mums verta pasiskirstyti tuos žmones? Pirmoji sąraše - misis Deikr. Egė norėtų su ja pabendrauti. Toliau - Deikras. Aš pažįstu kai kuriuos jo bičiulius, žirgų lenktynių mėgėjus. Manau, galėsiu ką nors per juos išpešti. Endžela Satklif...

- Turbūt su ja geriausiai sektųsi jums, Kartraitai, - tarė misteris Satersueitas. - Juk puikiai ją pažįstate, ar ne?

- Štai kodėl geriau kam nors kitam, - susijuokė aktorius. - Pirma, mane apkaltinsit, kad veikiau nepakankamai ryžtingai, o antra... matote, ji mano bičiulė. Ar aiškiai pasakiau?

- Absoliučiai, absoliučiai, - Puaro tai pasakė prancūziškai. - Motyvai aiškūs. Jus pakeis mielasis misteris Satersueitas.

Ledi Merė ir Egė - jos, žinoma, čia niekuo dėtos. O ką pasakysite apie Mendersą? Į pobūvį pas Tolį jis pakliuvo atsitiktinai. Bet vis dėlto turbūt turime patikrinti ir jį.

- Misteris Satersueitas jau tuo pasirūpins, - tarė Puaro. - Bet, sere Čarlzai, jūs praleidote vieną personą - mis Miurielą Vils.

- Tikrai. Na, ką gi, jeigu jau Mendersas atitenka Satersueitui, tai mis Vils imuosi aš.

- Puiku, - pritarė Puaro. - Tiesa, štai dar kas... Jūsų draugas, seras Bartolomju, negerdavo kokteilio, o ar jis gerdavo vyną?

- Vyną jis labai mėgo.

- Keista, kad daktaras nepajuto neįprasto skonio. Grynas nikotinas turi ypač nemalonų prieskonį.

- Jūs turėtumėte atsiminti, - tarė seras Čarlzas, - portveine tikriausiai nebuvo nikotino. Juk likučius ištyrė, ir nieko.

- Ak, taip, kaip aš pamiršau! Tačiau nepaisant to, kaip buvo panaudotas nikotinas, jis vis tiek turėjo pajusti bjaurų skonį.

- Nežinau, kokią tai gali turėti reikšmę, - seras Čarlzas truktelėjo pečiais. - Praėjusį pavasarį Tolis stipriai peršalo, komplikacijos paveikė jo uoslės ir skonio organus.

- Štai kaip, - Puaro susimąstė. - Jeigu taip, tai viskas kur kas paprasčiau.

Seras Čarlzas priėjo prie lango.

- Vis dar pučia šturminis vėjas. Aš paliepsiu pernešti čionai jūsų daiktus, mesjė Puaro. Viešbutis "Rožė ir karūna" gal ir žavi įsimylė-

jusius menininkus, bet jūs turbūt labiau vertinate švarą ir patogią lovą.

- Esate be galo malonus, sere Čarlzai.

- Menkniekis! Tuoj viską patvarkysiu. - Ir jis išėjo.

Puaro pažiūrėjo į Satersueitą.

- Ar galiu jums patarti?

- Klausau.

Puaro pasilenkė prie savo naujojo draugo ir tyliai tarė:

- Paklauskite Menderso, kodėl jis tyčia padarė avariją? Sakykite, policija jį įtaria žmogžudyste ir stebėkite, kaip reaguos.

- Jūs manote...

- Kol kas aš nieko nemanau, bet daktaro dienoraštyje įrašyta: "Mane neramina M." Gal jis turėjo galvoje Mendersą? Nors, galimas daiktas, tas įrašas neturi nieko bendra su byla.

- Pamatysim, - tarė misteris Satersueitas.

18 skyrius

"Embrozain limited" ateljė buvo labai tvarkinga. Beveik baltos sienos, šviesus vilnonis kilimas, gelsva drapiruotė. Šen ir ten žvilgėjo chromas, o ant vienos sienos puikavosi milžiniškas dviejų spalvų - melsvos ir gelsvai citrininės - geometrinis piešinys. Interjerą kūrė Sidnėjus Senfordas, moderniausias ir jauniausias dekoratorius.

Egė Liton Gor sėdėjo šiuolaikinės formos krėsle, kiek primenančiame dantisto kėdę, ir žvilgčiojo į puošnias jaunas moteris gražiais liūdnais veidais, kurios, rangydamosios lyg gyvatės, iškilmingai žingsniavo prieš pat jos akis. Egė teturėjo vieną vienintelį norą - pavaizduoti, kad jai nieko nereiškia pakloti penkiasdešimt ar šešiasdešimt svarų už suknelę.

Misis Deikr ateljė Egei pasirodė neįsivaizduojamai prabangi, o pati šeimininkė buvo be galo maloni.

- O ar šita jums patinka? Tie mazgai ant pečių gana įdomūs, ar ne? O kokia nuostabi talijos linija. Nors aš nesusiviliočiau tamsiai raudona spalva - man labiau patinka naujoji - ji patrauklesnė, primena garstyčių ir raudonųjų pipirų mišinį. O kaip jums patinka vyninis

atspalvis? Truputį absurdiškas, ar ne? Akį veriantis, bet paikas. Dabar paprasčiausiai nebemadingi solidūs rūbai.

- Labai sunku apsispręsti, - tarė Egė. - Matote, - ji kalbėjo pasitikėjimo kupinu balsu, - anksčiau aš nė pagalvoti negalėjau apie puošnius rūbus. Mes visuomet buvome tikros skurdeivos.Prisimenu, kaip nuostabiai jūs buvote apsirengusi per vikendą "Varnų lizde". Ir pamaniau: "Dabar, kai turiu pinigų, aš eisiu pas misis Deikr ir pasiklausiu jos patarimo". Be galo jumis gėrėjausi aną vakarą.

- Brangioji, aš žaviuosi jumis! Mėgstu rengti jaunas merginas. Labai svarbu, kad mergina neatrodytų neiškepėlė, tikiuosi, suprantate, ką noriu pasakyti?

"Na jau, tu puikiai iškepusi!" - pamanė nedėkingoji Egė.

- Jūsų figūra puiki, - toliau suokė misis Deikr, - todėl turite rengtis ne taip, kaip visi. Jūsų rūbai turi būti paprasti - ir akį veriantys, ir truputį išsiskiriantys. Suprantate? Ar daug drabužių norite įsigyti?

- Manau pirkti keturias vakarines sukneles, porą dieninių ir kelis sportinius kostiumėlius. Tik tiek.

Medum teptas misis Deikr balsas pasidarė dar saldesnis. Laimė, ji nežinojo, kad Egės banko sąskaitoje viso labo tebuvo penkiolika svarų ir dvylika šilingų ir jų turėjo pakakti iki gruodžio.

Priešais ją ėmė marširuoti dar daugiau manikenių. Pasinaudodama trumpomis madų demonstravimo pertraukėlėmis, Egė pasikalbėjo ir apie kitką.

Turbūt po ano vakaro jau nebebuvote "Varnų lizde?" pasidomėjo.

- Ne, mano brangioji, po to, kas įvyko, aš nebegaliu nė kojos ten kelti. Be to, visuomet maniau: Kornuolas - baisi menininkų priebėga. Aš jų tiesiog nepakenčiu. Kokios figūros, net šlykštu pažiūrėti!

- Tai, kas atsitiko, visus sukrėtė, ar ne? Senasis misteris Babingtonas buvo toks puikus žmogus.

- Aš manau, tikras mūsų laikų produktas, - atsakė misis Deikr.

- Ar anksčiau su juo susitikdavote?

- Su tuo mielu seneliu? Tiesiog neatsimenu.

- Jis kažką pasakojo, - tarė Egė. - Tik ne apie Kornuolą, rodos, apie Džilingą.

- Argi? - misis Deikr akys liko tokios pat - be jokios išraiškos. - Ne, Marseli, man reikalingas kitas modelis - Dženis, o paskui - mėlynasis Patu.

- Kaip baisu, - tarė Egė, - juk serą Bartolomju nunuodijo!

- Brangioji, tiesiog žodžių trūksta, kaip tai buvo siaubinga. Tiesa, man po ano įvykio labai sekasi. Moterys tiesiog pulkais eina užsisakyti suknelių, ir tai vis dėl tos sensacijos... Štai šitas Patu modelis jums tiktų kaip niekas kitas. Atkreipkite dėmesį į tuos niekam nereikalingus ir apsurdiškus rauktinius - tik dėl jų suknelė atrodo taip žavingai... Taip, vargšo sero Bartolomju mirtis buvo ne Dievo skirta. Juk galėjo pasirodyti, kad aš jį nužudžiau. Vienu tarpu net vaizdavaus tai padariusi. Smalsuoliai sprogindavo į mane akis. Baisus jausmas. O paskui, žinote...

Jos pasakojimą pertraukė išdidi amerikietė, matyt, gerbiama klientė.

Kol amerikietė apžiūrinėjo, kaip atliktas užsakymas, turbūt kainavęs beprotiškus pinigus, Egė pasakė misis Deikr pavadavusiai moteriai, kad ji turinti pagalvoti ir tik tada apsispręsianti dėl pirkinių, ir, niekieno netrukdoma, šovė pro duris.

Išėjusi į Braitono gatvę, Egė žvilgtelėjo į laikrodį - buvo be dvidešimt pirma. Ji dar turėjo laiko ir antrajam sumanymui įvykdyti.

Nuėjusi iki Berklio skvero, lėtai grįžo atgal. Pirmą valandą ji įbėdė nosį į vitriną, kurioje puikavosi kinų meno kūriniai.

Mis Doris Smis skubiai žingsniavo Braitono gatve. Pasukus į šoninę Berklio gatvę, ją kažkas pašaukė:

- Atleiskite, gal galėčiau truputį sutrukdyti? - tarė Egė.

Mergina nustebusi atsigrįžo.

- Jūs juk "Embrozaino" manikenė, ar ne? Šįryt atkreipiau į jus dėmesį. Patikėkite, sakau labai nuoširdžiai, - aš dar nemačiau tokios dailios figūros.

Doris Smis truputį sumišo.

- Jūs labai maloni, madam.

- O be to, man atrodo, jūs esate nepaprastai gera, - suokė Egė, - štai kodėl norėjau paprašyti pagalbos. Ar galėčiau pakviesti lenčo į "Berklį" arba į "Ritcą"?

Kiek padvejojusi, Doris Smis sutiko. Ji buvo smalsi ir mėgo gardžiai pavalgyti.

Kai jos įsitaisė prie stalelio ir užsisakė pusryčius, Egė ėmė aiškinti:

- Tikiuosi, niekam apie tai nepasakosite. Matote, mano toks darbas - turiu aprašyti įvairias moterų profesijas. Norėčiau iš jūsų kuo daugiau išgirsti apie siuvėjos darbą.

Doris šiek tiek nusivylė, bet gana noriai, nieko nepagražindama ėmė pasakoti: kiek valandų dirba, kiek gauna, kokie patogumai ir nepatogumai. Egė viską kuo smulkiausiai rašėsi į knygelę.

- Esu be galo jums dėkinga, - tarė ji. - Matote, aš menkai nusimanau šioje srityje. Visa tai man nauja. Esu neturtinga, o toks, nors ir menkas, žurnalistės darbelis man labai svarbus.

Paskui ji atvirai pasakė:

- Aš pasielgiau akiplėšiškai, užėjusi į "Embrozainą" ir apsimetusi norinti pirkti daugybę jūsų modelių. Iš tikrųjų, iki Kalėdų turiu verstis su keliais svarais. Jei misis Deikr apie tai suuostų, turbūt pasiustų.

Doris nusikvatojo.

- Tai jau tikrai!

- O ar gerai vaidinau? - paklausė Egė. - Ar nekilo abejonių, kad turiu krūvą pinigų?

- Jūs elgėtės nuostabiai, mis Liton Gor. Madam džiaugėsi, manydama gerai iš jūsų uždirbsianti.

- Jai teks nusivilti.

Doris vėl nusikvatojo. Lenčas jai teikė didelį malonumą, ir Egė jai patiko. Pagalvojo: "Šita jaunoji ledi, žinoma, iš aukštosios visuomenės, bet labai puikiai apsimetinėja".

Kai tik Egė pajuto - Doris ima ja pasitikėti, tuoj kalbą pakreipė rūpima tema.

- Man atrodo, misis Deikr baisi furija, - tarė Egė. - Ar ne?

- Mes jos nemylime, mis Liton Gor. Tiesą sakau. Ji, žinoma, protinga, be galo apsukri. Visai ne tokia, kokios būna aukštuomenės damos, patiriančios bankrotą tik dėl to, kad jų bičiuliai ima rūbus, o neužmoka. Misis Deikr tvirta kaip plienas. Tiesa, ji gana teisinga ir

gero skonio. Žino, kas ir kaip, ir mikliai perpranta, kam koks stilius tinka.

- Ji turbūt uždirba krūvą pinigų.

Doris akys kažkaip keistai sublizgėjo ir iš to Egė suprato, kad ji kažką žino.

- Man nedera plepėti arba apkalbėti.

- Žinoma, žinoma, - pritarė Egė.

- Tačiau man atrodo - firma paskendusi skolose. Pas madam buvo užėjęs vienas džentelmenas, ir jiedu, matyt, labai rimtai kalbėjosi. Gal misis Deikr, norėdama sutvarkyti savo reikalus ir manydama, kad prekyba pagyvės, paėmė paskolą? Rodos, ji gerokai įklimpusi. Žinokite, mis Liton Gor, kartais ji tiesiog paklaiksta. Puola į juodžiausią neviltį. Nežinau, kaip atrodytų be kosmetikos... Vargu, ar naktimis užmiega.

- O kas per vienas jos vyras?

- Kažkoks keistuolis. Man atrodo, niekam tikęs žmogus. Ne taip jau dažnai jis užeina. Aš manau, ji po senovei jį brangina, nors merginos yra kitos nuomonės. Mat tenka girdėti daugybę visokiausių gandų.

- O ką apie jį šneka? - paklausė Egė.

- Nenoriu pakartoti. Nemėgstu liežuvio laidyti.

- Žinoma, žinoma. Taigi, jūs sakėte...

- Tai va, merginos išsijuosdamos pliauškė apie jauną vaikiną, labai turtingą ir didelį lepūnėlį. Ne kvaišą, bet kažkokį - nei šiokį, nei tokį. Madam kiek galėdama juo rūpinosi. Mat jis galėjęs pataisyti jos finansinius reikalus. O staiga tą vaikiną išsiuntė į jūros kelionę.

- Kas išsiuntė? Ar gydytojas?

- Taip, daktaras, kuris dirba Harlėjo gatvėje. Man atrodo, tas pats gydytojas, kurį nunuodijo Jorkšyre.

- Seras Bartolomju Strendžas?

Taip, tas pats. Madam buvo pas jį priėmime, ir merginos plepėjo - taip sau, iš tuščio buvimo, - kad madam turbūt su tuo vaikinu susidorojusi iš keršto. Žinoma, tai turbūt tik tauškalynė.

- Žinoma, žinoma, - tarė Egė. - Atvirai šnekant, man atrodo, kad misis Deikr nė nemirktelėjusi gali padaryti nusikaltimą - ji tokia pikta

ir negailestinga.

- Ji rūsti ir žiauraus būdo. Kai užeina, tai mes ir akyse bijome pasirodyti. Šneka, vyras jos bijąs... Ir ko čia stebėtis!

- Gal ji ką nors pasakojo apie Babingtoną arba Džilingo miestelį?

- Kad nepamenu...

Doris žvilgtelėjo į laikrodį ir sušuko:

- O, Dieve, turiu lėkti! Jau vėluoju!

- Sudie ir ačiū, kad pabuvote su manim.

- Man buvo labai malonu. Iki pasimatymo, mis Liton Gor, tikiuosi, jūsų straipsnis turės didelį pasisekimą. Pasistengsiu perskaityti.

"Bergždžios bus tavo pastangos, merguželė", - pagalvojo Egė ir paprašė sąskaitos.

Paskui, perbraukusi savo keverzonę, užsirašė:

Sintija Deikr. Atrodo, turi finansinių sunkumų. Esanti "žiauraus būdo" moteris. Turtingą jaunuolį, su kuriuo, šnekama, turėjusi romaną, sero Bartolomju Strendžo nurodymu išsiuntė į jūros kelionę. Manikenė visiškai nereagavo į užuominą apie Džilingą ir apie tai, kad Deikr buvusi pažįstama su Babingtonu.

"Nieko gero neišpešiau, - pagalvojo Egė. - Gal misis Deikr ir turėjo motyvą nužudyti serą Babingtoną, bet labai menką. Nebent mesjė Puaro sugebės padaryti išvadas. Mano galvelei tai per sunku..."

19 skyrius

Bet Egė dar nebuvo įvykdžiusi savo programos. Ji patraukė į rūmus, kuriuose gyveno Deikrai. Butai tenai buvo pasakiškai brangūs. Durininkai, apsirengę prašmatniomis uniformomis, priminė užsienio generolus.

Egė nėjo į vidų, o vaikštinėjo šaligatviu. Per gerą valandą turbūt sukorė kelias mylias. Laikrodis jau rodė pusę šešių, kai pagaliau prie rumų prisuko taksi. Iš jo išlipo kapitonas Deikras. Egė palaukė tris

minutes, perėjo gatvę ir, įžengus vidun, paspaudė trečiojo buto skambutį. Duris atidarė pats Deikras. Jis dar nebuvo spėjęs nusivilkti palto.

- Kaip gyvuojate? - paklausė Egė. - Tikiuosi, mane prisimenate? Mes susitikome Kornuole, paskui Jorkšyre.

- Žinoma, žinoma. Ir abu kartus buvome mirties liudininkai. Užeikite, mis Linot Gor.

- Aš norėjau pasikalbėti su jūsų žmona. Ar ji namie?

- Ji Bartono gatvėje, savo ateljė.

- Šiandien buvau užsukusi. Maniau, misis Deikr jau grįžo ir vyliausi, kad ji neužpyks už sutrukdymą. Nors labai bijau pasirodyti pernelyg įkyri.

Egė nutilo ir laukė, ką atsakys Deikras.

Fredis Deikras pamanė: "Patraukli mergina. Tiesiog velniškai puiki". O garsiai tarė:

- Sintija pareis tik po šešių. Aš pardūmiau tiesiai iš Niuberio. Diena buvo sumauta, todėl anksti ir išmoviau. Važiuokime į klubą, išgersime kokteilio.

Egė sutiko, nors aiškiai matė - Deikras jau išlenkęs tokią alkoholio dozę, kad vos laikosi.

Sėdėdama klubo rūsio prieblandoje ir siurbčiodama martinį, Egė tarė:

- Kaip malonu. Aš čia pirmą kartą.

Fredis Deikras globėjiškai nusijuokė. Jam patiko jaunos gražios merginos.

- Koks nemalonus buvo tas vakarėlis! Aš turiu galvoje Jorkšyrą, - tarė jis. - Nors ir gana įdomu - nunuodijo gydytoją! Supraskite mane teisingai - juk dažnai būna atvirkščiai: daktarai nunuodija kitus.

Patenkintas kalambūru, jis garsiai nusikvatojo ir užsisakė dar vieną džino taurelę.

- Jūs gana taikliai pasakėte, - sutiko Egė.

- Aš, žinoma, tik pajuokavau, - atsakė Fredis Deikras.

- O ar ne keista: ten, kur mes susitinkame, žūsta žmonės? paklausė Egė.

- Velniškai nemalonu, - sulinkčiojo Deikras. - Bjaurus jausmas,

kai tavo akyse kas nors miršta.

- Gerai pažinojote misterį Babingtoną, ar ne? Dar Džilinge...

- Nežinau jokio Džilingo. Ne, aš anksčiau to perkaršėlio nė akyse nebuvau matęs. Tiesiog juokinga, kad jis iškeliavo į aną pasaulį lygiai taip, kaip Strendžas. Labai keista. Gal ir jį pribaigė?

- O kaip jums atrodo?

Deikras papurtė galvą.

- Negali būti, - ryžtingai tarė. - Dvasininkų nežudo. O gydytojus...

- Taip, - atsakė Egė, - turbūt su gydytojais kitos sąskaitos...

- Žinoma, dėl Strendžo mirties viskas aišku. Gydytojai velnioniškai kišasi ne į savo reikalus, - jis palinko prie pat jos. - Na, tiesiog neduoda ramybės. Suprantate?

- Ne, - atsakė Egė.

- Jie tvarko kitų gyvenimą. Jiems duota pernelyg didelė valdžia. Šito negalima leisti!

- Aš nelabai suprantu, ką norite pasakyti.

- Uždaro, sudaro pragariškas sąlygas, neduoda vaistų, nors ir kaip prašytų, maldautų... Jiems nusispjauti į kito žmogaus kančias. Aš žinau, ką kalbu!

Jo veidas liguistai išsikreipė.

Tikras pragaras, sakau jums - pragaras! O jie tai vadina gydymu! Ir dar įrodinėja - taip turi būti! Kiaulės!

- Argi seras Bartolomju Strendžas... - Egė atsargiai rinko žodžius.

Bet Deikras ją pertraukė:

- Seras Bartolomju Strendžas! Seras Bartolomju Apgavikas. Norėčiau žinoti, kas ten darosi, toje jo išgarbintojoje sanatorijoje? Nervų ligos... Jie taip sako. Tik pakliūk ir jau nebeištrūksi. O jie dievagojasi - juk atėjote savo noru! Gera valia! Pačiumpa, kai pasivaidena kokie baisumai, ir...

Jis visas sudrebėjo. Paskui suglebo ir pravira burna gaudė orą.

- Aš visiškai išgverau, - atsiprašė. - Visai sukniužau. - Pakvietęs padavėją, ėmė spirti Egę, kad dar išgertų, o kai ji atsisakė, paprašė sau dar vienos porcijos.

- Dabar geriau, - pasakė, išlenkęs taurę. - Vėl atsigavau. Blogai, kai išgleta nervai. Nederėtų pykinti Sintijos... Ji uždraudė man ir burną praverti. - Jis palingavo galva. - Negalima apie tai pasakoti policijai! Dar pamanys, kad aš pribaigiau Strendžą. A? Jūs juk suprantate, kad kažkas tai padarė? Kas iš mūsų jį nužudė? Tiesiog juokinga... Kas iš mūsų - štai koks klausimas.

- Gal žinote - kas? - paklausė Egė.

- Kodėl taip kalbate? Kodėl aš turiu žinoti?

Jis pažvelgė į ją - piktai ir įtariai.

- Sakau - aš nieko nežinau. Aš nė nesiruošiau eiti pas jį gydytis. Sintija gali taukšti, ką nori - nesiruošiau. Jis kažką sugalvojo, jie abu kažką sugalvojo. Bet jie manęs neapmovė! - Deikras išsitiesė. - Aš stiprus vyras, mis Liton Gor.

- Aš neabejoju, - tarė Egė. - Sakykite, ar žinote ką nors apie misis Rašbridžer, kuri dabar gydosi sanatorijoje?

- Rašbridžer? Strendžas lyg ir pasakojo... Ką? Neprisimenu. Nieko neprisimenu.

Jis atsiduso, palingavo galva.

- Atmintis šlubuoja, štai kas. Ir aš turiu priešų - daug priešų. Galimas daiktas, jie dabar mane seka.

Jis baukščiai apsižvalgė. Paskui užsikvempė ant stalo ir paklausė:

- Ką ta moteris veikė mano kambaryje?

- Kokia moteris?

- Ta, panaši į triušį, kuri rašo pjeses. Rytą po to... po to, kai jis mirė. Aš kaip tik grįžau papusryčiavęs. Ji išėjo iš mano kambario, nudrožė per visą koridorių ir pasuko į tarnų gyvenamas patalpas. Keista, a? Ko lindo į mano kambarį? Ir apskritai, kodėl ji visur šniukštinėjo? Ko jai reikėjo? - Jis vėl pasilenkė prie pat Egės. - Kaip jums atrodo, ar tai tiesa, ką šneka Sintija?

- O ką sako misis Deikr?

- Sako, kad man tik pasirodę. - Jis sukrizeno. - Man dažnai kas nors šmėklojasi. Rožinės pelės, gyvatės ir kitokie padarėliai. Bet išvysti moterį - tai jau kas kita. Aš iš tikrųjų ją mačiau. Juk ne juokai - matyti moterį! Jos akys buvo baisios. Smeigė kiaurai.

Deikras atsilošė į minkštą kėdės atkaltę, rodėsi, tuoj tuoj užmigs.

Egė atsistojo.

- Man metas. Dėkoju, kapitone Deikrai.

- Nedėkokite. Aš džiaugiuosi. Labai džiaugiuosi, - jo balsas ėmė slopti.

"Geriau dingti, kol jis dar su sąmone", - pamanė Egė.

Ji išėjo iš prirūkyto klubo ir įkvėpė gaivaus vakaro oro.

Beatrisa, tarnaitė, sakė, kad mis Vils zujo po visus pašalius ir kaišiojo nosį. Dabar tą patį pakartojo Fredis Deikras. Ko ieškojo mis Vils? Ką suuodė? Nejaugi ji ką nors žino?

O koks visoje toje sujauktoje istorijoje sero Bartolomju Strendžo vaidmuo? Ar iš tikrųjų Fredis Deikras slaptai jo bijojo ir nekentė?

"Dabar jau nustebsiu, jeigu paaiškės, kad jis nebuvo nužudytas", - pamanė Egė. Bet tuo metu akys užkliuvo už laikraščių stovo. "Ekshumacijos Kornuole rezultatai", - perskaitė stambią antraštę ir jai užėmė kvapą. Numetusi pinigą, čiupo laikraštį ir tą pačią akimirką susidūrė su kita moterimi, irgi perkančia laikraštį, - Egė atpažino sero Čarlzo sekretorę, veikliąją mis Milrei.

Sustojusios greta, jos skaitė žinutę. "Ekshumacijos rezultatai... Organų analizė... Nikotinas..." - žodžiai šokinėjo Egės akyse.

- Vadinasi, jis buvo nužudytas, - padarė išvadą Egė.

Dieve mano, - sušuko mis Milrei, - tai baisu, baisu!

Ji jaudinosi, ir bejausmis veidas akimoju pasikeitė. Egė nustebusi žiūrėjo į sero Čarlzo sekretorę. Merginai visuomet atrodė, kad mis Milrei neturi nieko žmogiško.

- Aš tiesiog sutrikau, - aiškinosi mis Milrei. - Matote, pažinau jį nuo vaikystės...

- Ar misterį Babingtoną?

- Taip. Mano motina gyvena Džilinge, o jis ten tarnavo vikaru. Aš taip susijaudinau...

- Kur gi ne, suprantama...

- Aš tiesiog nebežinau, ką ir daryti, - suaimanavo Čarlzo sekretorė.

Pajutusi nustebusį Egės žvilgsnį, ji truputį išraudo.

- Norėčiau parašyti misis Babington, - skubėdama bėrė žodžius. - Bet turbūt... Iš tikrųjų, aš nebežinau, ką daryti.

20 skyrius

- Ar atėjote kaip draugas, ar kaip seklys? Aš turiu šitą žinoti.

Mis Satklif žiūrėjo į jį su pajuoka. Aktorė, dailiai sušukuotais žilais plaukais, sėdėjo ant kėdės su stačia atkalte. Jos kojos buvo grakščiai sukryžiuotos, ir misteris Satersueitas susižavėjęs žiūrėjo į tas idealios formos kojas.

Manote, pagrįstai mane užsipuolėte? užsigavo misteris Satersueitas.

- Žinoma, pagrįstai, mano brangusis. Noriu žinoti, ar atėjote čia dėl mano gražių akių, kaip žavingai sako prancūzai, ar jūs, bjaurus žmogau, atslinkote tik tam, kad išpeštumėte ką nors apie žmogžudystę?

- Nejaugi abejojate, kad pirmoji priežastis yra teisinga? - nežymiai linktelėdamas, paklausė misteris Satersueitas.

- Norite, ir aš šitaip linktelsiu, - pašoko aktorė. - Jūs atrodote švelnus, mandagus, o iš tikrųjų turite geležinę valią.

- Ne, ne.

- Taip, taip. Aš tiktai niekaip negaliu suprasti, kas tai - įžeidimas ar komplimentas? - kai esi įtariama žmogžudyste. Ko gero, tai komplimentas.

Jos veide suspindo kerinti šypsena.

“Nuostabus sutvėrimas”, - pamanė misteris Satersueitas.

O garsiai tarė:

- Prisipažinsiu, mieloji ledi, kad sero Bartolomju Strendžo mirtis mane labai domina. Jūs turbūt žinote, kad aš ir anksčiau mėgėjiškai tyriau panašius atsitikimus.

Jis nutilo, galbūt vildamasis, kad mis Satklif susidomės jo veikla. Tačiau ji paklausė:

- Sakykite, ar yra bent kiek tiesos žodžiuose, kuriuos pasakė toji mergina?

- Kokia mergina ir ką ji pasakė?

- Ta, kuri taip žavisi Čarlzu... Merguželė Liton Gor... O, koks niekšas tas Čarlzas, jis savo pasieks! Liton Gor mano, kad tas mielasis senukas irgi buvo nužudytas.

- O ką manote jūs?

- Viskas pasikartojo... Ji, rodos, protinga mergina... Sakykite, ar Čarlzas rimtai su ja?..

- Manau, šiuo klausimu jūsų nuomonė vertingesnė už manąją, - atsakė misteris Satersueitas.

Kodėl esate toks užsidaręs! - sušuko mis Satklif. - O aš velnioniškai nenuovoki... - ji atsiduso. - Čarlzą gana gerai pažįstu. Apskritai, aš gerai pažįstu vyrus. Iš visko matyti - jis nori sutvarkyti savo gyvenimą. Tapo be galo dorovingas. Kokie nuobodūs vyrai, kai surimtėja! Praranda visą žavumą!

- Aš visuomet stebėjausi, kodėl seras Čarlzas neveda, - tarstelėjo misteris Satersueitas.

- Mano brangusis, jis ne iš tų, kurie veda. Čarlzas buvo labai patrauklus vyras, - ji atsidususi žvilgtelėjo į misterį Satersueitą, ir jos akyse sužibo blausios ugnelės. - Mes kažkada su juo buvome... kam neigti, ką visi žino? Ir mes po senovei geri bičiuliai. Turbūt todėl vaikelis Liton Gor taip manęs nekenčia. Ji įtaria, kad aš vis dar jam neabejinga. Ar iš tikrųjų? Gal ir taip. Bet kad ir kaip būtų, dar nepradėjau rašyti memuarų ir smulkiai neapsakiau savo meilės nuotykių, kaip daro dauguma mano draugių. Liton Gor nepatiktų. Ją šokiruotų. Dabartines merginas taip lengva šokiruoti. O štai jos motina nė kiek nesistebėtų. Neįmanoma šokiruoti tų mielų tarpviktorinių laikų moterų. Jos mažai kalba, bet mąsto...

Misteris Satersueitas pritarė:

- Jūs teisingai manote - Egė Liton Gor jumis nepasitiki.

Mis Satklif paniuro.

- Ko gero, aš truputį jai pavydžiu... Mes,moterys, tikros katės! - ji nusijuokė. - Kodėl Čarlzas pats nepanoro manęs aplankyti? Turbūt iš mandagumo. Matyt, jis mano, kad aš kalta... O ar aš kalta? Kaip jūs manote?

Ji atsistojo ir ištiesė ranką.

- "Net gardžiausi Arabijos aromatai nenuplaus šitos mažytės rankos..." Ne, aš ne ledi Makbet. Mano amplua - komedija.

- Atrodo, nė priežasties jūs neturėjote, - tarė misteris Satersueitas.

- Teisingai. Man patiko Bartolomju Strendžas. Mudu draugavome. Kam man geisti jo mirties? Dėl to, kad buvome draugai?.. Sakykite, ar galiu kuo padėti?

- Turbūt, mis Satklif, jūs nei matėte, nei girdėjote ką nors, kas sietųsi su nusikaltimu?

- Nieko, išskyrus tai, ką jau sakiau policijoj. Vos spėjo susirinkti svečiai, jis tuoj ir mirė.

- O kaip elgėsi vyresnysis tarnas?

- Aš jo nė nepastebėjau.

- Gal kuris svečias pasirodė įtartinas?

- Ne, nepastebėjau... Tiesa, tas jaunuolis - kaip jis? - Mendersas, atsirado gana netikėtai.

- Ar seras Bartolomju irgi nustebo?

- Ko gero. Prieš pietus jis man taip ir pasakė: keistas nuotykis! Ir dar pridūrė: "Naujas vartų daužymo metodas. Tik išgriovė sieną, ne vartus".

- O kaip seras Bartolomju jautėsi?

- Jo nuotaika buvo labai gera.

- Koks ten tas slaptasis išėjimas, kurį minėjote policininkams?

- Man atrodo, į jį galima pakliūti iš bibliotekos. Seras Bartolomju buvo pažadėjęs prie progos parodyti, ber vargšelio jau nebėra.

- Kaip apie tai įsišnekote?

- Kalbėjome apie naują pirkinį - senovišką rašomąjį stalą iš raudonmedžio. Paklausiau, gal jame yra slaptas stalčius ir pasakiau, kad dievinu slaptavietes - tai mano aistra. O jis atsakė, kad slapto stalčiaus dar neužtikęs, bet už tai iš namų einąs slaptas kelias...

- Gal seras Bartolomju užsiminė apie savo pacientę - misis de Rašbridžer?

- Ne.

- Ar apie Džilingą esate ką nors girdėjusi?

- Apie Džilingą? Ne. O kas?

- Seniai pažįstate Babingtoną, ar ne?

- Kas jis toks, tas misteris Babingtonas?

- Žmogus, kuris mirė ar buvo nužudytas "Varnų lizde".

- A... kunigas. Buvau pamiršusi jo pavardę. Ne, niekad anksčiau su juo nebuvau susitikusi. Kas sakė, kad jį pažinojau?

- Tas, kas žino, - drąsiai atrėžė misteris Satersueitas.

Mis Satklif nusijuokė.

- Mielas seneliuk, nejaugi kažkas mano, kad esu su juo turėjusi meilės ryšių? Aš privalau apsaugoti šviesų jo atminimą ir paneigti tokius prasimanymus! Anksčiau nė akyse nebuvau jo regėjusi.

Misteris Satersueitas turėjo pasitenkinti ir tokiu atsakymu.

21 skyrius

Penktasis namas Tutinge, Aper Kaskarto plente, atrodė visai nekaip - ne tokiame turėtų gyventi satyrinių pjesių autorė! Serą Čarlzą nuvedė į kambarį, kurio sienos buvo muštos dulsvų avižų spalvos apmušalais, o ant langų kabėjo rožinės aksomo užuolaidos; visur pilna forogtafijų; telefoną slėpė lėlė gofruota suknele; kur akį mesi, vis įvairiausi staleliai, porcelianiniai šuniukai ir bronzinės statulėlės.

Mis Vils įslinko taip tyliai, kad seras Čarlzas, apžiūrėjęs milžinišką, ant sofos numestą lėlę, net neišgirdo. "Kaip gyvuojate, sere Čarlzai? Labai džiaugiuosi jus matydama", - išgirdęs spigų balsą, jis net krūptelėjo.

Seras Čarlzas tuoj pastebėjo: minkšta kiltinė suknelė klaikiai kabo ant išsišovusių kaulų; kojinės susisukusios; lakuotų kambarinių kurpių pernelyg aukšti kulniukai...

Seras Čarlzas spustelėjo jos ranką. Mis Vils pasiūlė cigaretę, ir jis, atsisėdęs ant sofos prie lėlės, užsirūkė. Mis Vils įsitaisė priešais. Per langą krentanti šviesa atsispindėjo jos pensnė, ir stiklai truputį blizguliavo.

- Tik pamanykite - jūs mane suradote, - tarė mis Vils. - Mano motina bus be galo laiminga. Ji tiesiog dievina teatrą, ypač romantiškus spektaklius. Ji dažnai prisimena pjesę, kurioje jūs vaidinote

princą.

O, mis! tarė seras Čarlzas. - Jūs neįsivaizduojate, kaip malonu, kai tave prisimena. Žiūrovų atmintis trumpa. - Jis atsiduso.

- Mama bus tiesiog sukrėsta, jus čia išvydusi, - tarė mis Vils. - Vakar buvo atėjusi mis Satklif. Taigi jūs - dar vienas siurprizas.

- Buvo atėjusi Endžela?

- Taip. Matote, ji vaidins mano naujojoje pjesėje "Šunelis juokiasi".

- A, aš kažkur skaičiau. Labai intriguojantis pavadinimas.

- Džiaugiuosi, kad taip manote. Pavadinimas patinka ir mis Satklif. Pjesė tarsi sukonstruota iš vaikiškų dainelių, visokių paistalų ir svaičiojimų, joje daug suktybių ir beprasmių skandalų. O svarbiausias, žinoma, mis Satklif vaidmuo - visi šoka pagal jos dūdelę, toks jau pjesės sumanymas.

Neblogai, - tarė seras Čarlzas. Dabartinis pasaulis irgi panašus į bereikšmius vaikiškus tauškalus. O šunelis iš visko juokiasi, ar ne? - Nejučia jis pamanė: "Ši moteris kaip tik ir yra tas šunelis. Ji viską pastebi ir juokiasi".

Seras Čarlzas žvilgtelėjo į mis Vils ir susidūrė su protingomis, šviesiai mėlynomis akimis.

"Ta moteris - pikta humoristė", - nutarė seras Čarlzas.

O garsiai tarė:

- Įdomu, ar įspėsite, ko atėjau?

- Savaime suprantama, - šelmiškai atsakė mis Vils. - Nemanau, kad labai manęs, vargšelės, pasiilgote.

Seras Čarlzas tuoj pajuto didelį skirtumą tarp žodžių, kuriuos ji rašo ir kuriuos sako. Pjesėse mis Vils sąmojinga ir ciniška, o pokalbyje - šelmiška.

- Tiesą sakant, man patarė pas jus užsukti misteris Satersueitas, - prisipažino seras Čarlzas. - Jis įsivaizduoja esąs žmogaus prigimties permanytojas.

- Jis puikiai pažįsta žmones, - atsakė mis Vils. - Sakyčiau, tai jo hobis.

- Ir jis įsitikinęs: jeigu tą naktį Melforto abatijoje buvo kas nors tokio, į ką vertėjo atkreipti dėmesį, jūs būtinai pastebėjote.

- Turiu prisipažinti, man viskas buvo be galo įdomu, - kiek nutęsdamas žodžius, atsakė Vils. - Matote, niekada anksčiau iš taip arti nemačiau žmogžudystės. O rašytojas viską turi įsidėmėti, ar ne?

- Tai žinoma aksioma.

- Štai kodėl stengiausi viską pamatyti ir atsiminti.

Taip mis Vils paaiškino Beatrisos pasakymą - "ji visur žvalgėsi ir kaišiojo nosį".

- Ir ką gi jūs pastebėjote?

- Nieko ypatinga. Jeigu būčiau ką pastebėjusi, būčiau pasakiusi policijai, - pridūrė dorovingu tonu.

Bet turbūt viena kita smulkmena vis dėlto patraukė jūsų dėmesį?

- Aš tik ir pastebiu smulkmenas. Čia jau mano silpnybė, - ji nusijuokė.

- Įdomu, ką jau taip pastebėjote?

- O, tai tokie menkniekiai, kad neverta ir kalbėti. Tiesiog nereikšmingi žmonių charakterio pasireiškimai. Žmonės man tokie įdomūs. Tokie tipiški...

- Tipiški?

- Taip. Ak, nemoku paaiškinti. Aš visuomet kvailai nušneku.

Ji vėl nusijuokė.

- Vadinasi, jūs nieko konkretaus nepastebėjote, mis Vils?

- Na, ne visai taip. Kai ką, žinoma, turėjau pasakyti policijai, bet tiesiog pamiršau.

- Ką pamiršote?

- Apie vyresnįjį tarną. Ant jo kairiosios rankos buvo žemuoginis apgamas. Aš tai pastebėjau, kai padavė daržoves. Manau, kad tokia detalė gali būti naudinga.

- Sakyčiau, labai naudinga. Policija iš paskutiniųjų stengiasi surasti tą Elį. Iš tikrųjų, mis Vils, esate pastabi moteris. Nei tarnai, nei svečiai apie apgamą net neužsiminė.

- Daugumas žmonių ne tokie jau atidūs, - tarė mis Vils.

- Gal tiksliau pasakysite, kurioje vietoje buvo apgamas ir kokio dydžio?

- Jeigu man parodysite savo plaštaką... - Seras Čarlzas ištiesė

ranką. - Ačiū. Štai šitoje vietoje, - mis Vils bakstelėjo pirštu. Apgamas buvo maždaug šešių pensų monetos dydžio, o forma priminė Australiją.

- Ačiū, viskas aišku, - tarė Čarlzas ir nuleido ranką.

- Jūs manote, kad apie tai turėčiau pranešti policijai?

- Žinoma. Galbūt jie greičiau užtiktų Elio pėdsakus. Velniai rautų, - apmaudžiai tarė seras Čarlzas, - detektyvuose aprašyti niekšai visuomet turi kažkokius atpažinimo ženklus. Kaip blogai, kad gyvenime dažnai būna kitaip.

- Detektyvuose dažniau minimi randai, - kažką sau galvodama, tarė mis Vils.

- Apgamai taip pat, - užginčijo seras Čarlzas. Jis buvo laimingas kaip vaikas. - Blogiausia, kad apie daugelį žmonių nieko negalima pasakyti. Tiesiog nėra ko prisiminti.

Mis Vils klausiamai pažvelgė į jį.

- Sakysim, senis Babingtonas, - toliau kalbėjo seras Čarlzas. - Kaip reta neaiški asmenybė. Jį labai sunku charakterizuoti.

- Jo buvo išskirtinės rankos, - tarė mis Vils. - Tokias rankas aš vadinu mokslininko rankomis. Truputį artrito iškreivintos, bet plonais pirštais ir gražiais nagais.

- Jūs turbūt jį gerai pažinote ir turėjote puikaus laiko ištyrinėti. Prisimenu, jis pasakojo...

Mis Vils ryžtingai papurtė galvą.

- Turbūt ne apie mane. Arba jūs apsirinkate, arba jis apsiriko. Niekad anksčiau nebuvau jo mačiusi.

- Galimas daiktas, kad apsirikau. Aš pamaniau... Džilinge...

Jis atidžiai žiūrėjo į ją, bet mis Vils veidas liko ramus.

- Ne, - tarė ji.

- Ar jums niekad neatėjo į galvą, kad jį irgi nužudė?

- Aš žinau, kad jūs ir Liton Gor taip manote, arba, teisingiau sakant, jūs taip manote.

- O ką manote jūs?

- Kažkaip sunku patikėti, kad jį būtų nužudę.

Mis Vils ši tema visai nedomino, ir seras Čarlzas, kiek nusivylęs, pasuko kitu keliu.

- Ar seras Bartolomju neužsiminė apie tokią misis de Rašbridžer?

- Ne, nepamenu.

- Gydosi sanatorijoje. Nervai pakrikę ir atminties neteko.

- Bartolomju pasakodavo apie tokius atsitikimus, kai žmogus netenka atminties, - tarė mis Vils. - Daktaro žodžiais, žmogų galima užhipnotizuoti ir atgaivinti atmintį.

- Jis taip sakė? Ar tai gali turėti kokį ryšį su tuo, kas įvyko?

Mis Vils tylėjo, ir seras Čarlzas paniuro.

- Ar daugiau nieko negalite man pasakyti? Gal ką apie svečius?

Kiek patylėjusi, mis Vils atsakė:

- Ne.

- O apie misis Deikr? Kapitoną Deikrą? Arba mis Satklif? Gal apie misterį Mendersą?

Tardamas pavardes, seras Čarlzas atidžiai ją stebėjo. Kažkurią akimirką jam pasirodė, kad pensnė virptelėjo, bet negalėjo garantuoti, kad tikrai taip buvo.

- Ko gero, daugiau nieko įdomaus nepasakysiu, sere Čarlzai.

- Ką gi, - jis atsistojo. - Satersueitas nusivils.

- Man labai gaila, - atsakė mis Vils.

- Man taip pat gaila, kad jus sutrukdžiau. Turbūt atitraukiau nuo darbo?

- Taip, ar rašiau.

- Naują pjesę?

- Taip. Teisingiau sakant, sugalvojau atkurti kai kurių Melforto abatijoje buvusių svečių charakterius.

- Ar nebijote apšmeižti?

- Dėl šito nepergyvenkite, sere Čarlzai. Esu įsitikinusi, kad žmonės niekad savęs neatpažįsta. - Ji nusijuokė.

- Vadinasi, jūs esate įsitikinusi, kad mes perdėtai gerai manome apie savo personą ir neatpažįstame savęs, jeigu tik mūsų portretai kiek grubiau pavaizduoti? - paklausė seras Čarlzas. - Mis Vils, jūs žiauri moteris.

Mis Vils nusišypsojo.

- Jums nėra ko baugintis, sere Čarlzai. Moterys paprastai nebū-

na žiaurios vyrams, žinoma, išskyrus tik ypatingus vyrus. Moterys būna žiaurios kitoms moterims.

- Vadinasi, savo analitinį peilį jūs įbedėte į kokią nors nelaimingą moterį. Į kurią? Nors turbūt galiu atspėti: Sintijos niekas nemėgsta.

Mis Vils tylėjo ir po senovei ironiškai šypsojosi.

- Ar rašote savo kūrinius, ar diktuojate?

- Rašau ir duodu perrašyti.

- Vertėtų turėti sekretorę.

- Galbūt. Ar pas jus tebedirba ta mikli... mis Milrei, rodos?

- Taip, ji vis dar dirba. Buvo trumpam išvažiavusi į kaimą pas motiną, bet jau grįžo. Labai veikli moteris.

- Be abejo. Tik gal šiek tiek impulsyvi.

- Impulsyvi? Mis Milrei?

Seras Čarlzas nustebo. Net labai sužadinęs fantaziją, negalėjo įsivaizduoti mis Milrei impulsyvią.

- Galbūt tik tam tikrais atvejais, - tarė mis Vils.

Seras Čarlzas papurtė galvą.

- Mis Milrei - tikras robotas. Iki pasimatymo, mis Vils. Atleiskite už sutrukdymą ir nepamirškite pranešti policijai apie tą... kaip ten...

- Apgamą ant dešiniosios vyresniojo tarno plaštakos? Ne, nepamiršiu.

- Ką gi, iki pasimatymo... Palaukite! Kodėl ant "dešiniosios plaštakos"? Anksčiau sakėte - ant kairiosios.

- Argi? Ko gero, apsirikau.

- Tai ant kurios?

Mis Vils susiraukė ir prisimerkė.

- Leiskite pagalvoti. Aš sėdėjau taip... O jis... Ar jums nebūtų sunku, sere Čarlzai, paduoti man antai tą varinį padėklą? Įsivaizduokite, ant jo daržovės. Prieikite iš kairės pusės.

Seras Čarlzas paėmė seną varinį padėklą ir padarė, kas liepta.

- Gal kopūstų, madam?

- Ačiū, - atsakė mis Vils. - Dabar įsitikinau - tai buvo kairioji plaštaka. Pirma taip ir sakiau. Kaip čia apsirikau?

- Nieko tokio, - atsakė seras Čarlzas. - Nepaprastai lengva sumaišyti kairiąją su dešiniąja.

Ir jis trečią kartą atsisveikino.

Uždarydamas duris, grįžtelėjo. Mis Vils tebesėdėjo toje pačioje vietoje. Ji žiūrėjo į ugnį, o jos lūpos šelmiškai šypsojosi.

Seras Čarlzas suglumo. "Ta moteris kažką žino, - pagalvojo. - Galiu prisiekti, kažką žino. Bet nesako... Tai ką, velniai griebtų, ji žino?"

22 skyrius

"Speijer ir Ross" kontoroje misteris Satersueitas pasisakė ieškąs misterio Oliverio Menderso ir įteikė savo vizitinę kortelę. Jį nuvedė į nedidelį kambarį, kuriame už rašomojo stalo sėdėjo Oliveris.

Jaunuolis atsistojo ir ištiesė ranką.

- Labai malonu, sere, kad sumanėte mane aplankyti.

Iš jo balso galėjai spręsti: "Aš esu priverstas taip sakyti, bet iš tikrųjų neturiu jokio noro su jumis kalbėti".

Tačiau misteriu Satersueitu lengvai neatsikratysi. Jis atsisėdo, neskubėdamas išsišnirpštė nosį ir, žiūrėdamas per nosinės viršų, paklausė:

- Ar skaitėte šio ryto laikraščius?

- Apie naują finansinę situaciją? Ką gi, doleris...

- Ne apie dolerius. Apie mirtį, apie ekshumacijos rezultatus. Babingtonas buvo nunuodytas. Nikotinu.

- Ak, apie tai! Taip, skaičiau. Mūsų nenuramdomoji Egė bus patenkinta. Ji visą laiką tik ir suokė: jį nužudė, jį nužudė...

- O jūsų tai nedomina?

- Neturiu polinkio žavėtis tokiais grubiais žaidimais. Sakykite, ką norite, bet žmogžudystė - tai be galo žiauru ir... neartistiška, - jis gūžtelėjo pečiais.

- Kartais būna ir artistiška, - atsakė misteris Satersueitas.

- Galbūt.

- Viskas priklauso nuo to, kas įvykdo žmogžudystę, ar ne? Jūs,

pavyzdžiui, žudytumėte gana artistiškai.

- Malonu, kad taip manote, - nenoriai burbtelėjo Oliveris.

- Atvirai kalbant, brangusis berniuk, aš nepatikėjau jūsų iškrėsta avarija. Manau, policija taip pat.

Stojo tyla. Paskui ant grindų nuriedėjo kotelis.

Oliveris tarė:

- Atleiskite, aš nesuprantu, ką jūs norėjote pasakyti?

- Kalbu apie gana neprofesionaliai suvaidintą spektaklį Melforto abatijoje. Norėčiau žinoti, kam to prireikė?

Oliveris vėl ilgokai patylėjo. Paskui paklausė:

- Jūs sakote - policija įtaria?

Misteris Satersueitas linktelėjo.

- Taigi, jūsų atsiradimas abatijoje gana įtartinas. Ar jums taip neatrodo? - paklausė jis. - Bet gal galite įtikinamai paaiškinti tą savo triuką?

- Galiu, - atsakė Oliveris. - Tik nežinau, ar patikėsite.

- Apie tai jau aš spręsiu.

Oliveris kiek patylėjo, tarsi norėdamas susivokti mintyse.

- Tenai aš atsiradau taip, kaip patarė seras Bartolomju.

- Kas? - nustebęs sušuko misteris Satersueitas.

- Keista, ar ne? Bet tai tiesa. Aš gavau iš jo laišką. Seras Bartolomju pasiūlė padaryti avariją, o po to pasiprašyti į svečius. Dar jis rašė, kad viską paaiškinsiąs, kai susitiksime.

- Ir jis paaiškino?

- Ne. Aš atvažiavau prieš pat pobūvį. Seras Bartolomju buvo su svečiais. O vikendui baigiantis jis... mirė.

Juodos Oliverio akys įsmigo į misterį Satersueitą. Jis atidžiai stebėjo, kaip svečias reaguos į jo žodžius.

- Ar turite laišką?

- Ne, aš jį sudraskiau.

- Gaila, - tarstelėjo misteris Satersueitas. - Ir, žinoma, nė žodžio neužsiminėte policijai?

- Ne. Nes viskas atrodė... na, sakyčiau, fantastiškai.

- Iš tikrųjų, fantastiškai.

Misteris Satersueitas palingavo galva. Nejaugi seras Bartolom-

ju iš tikrųjų parašė tokį laišką? Sunku patikėti. Šioje istorijoje buvo kažkas melodramiška, ir tai visai nesiderino su racionaliu gydytojo protu.

Satersueitas žiūrėjo į Oliverį. Tas nenuleido akių nuo jo. Misteris Satersueitas pamanė: "Jis žiūri, norėdamas įsitikinti, ar už gryną pinigą palaikiau tą istoriją".

- Ar seras Bartolomju taip nieko jums ir nepaaiškino?

- Ne.

- Labai keista istorija.

Oliveris tylėjo.

- Ir jūs vis dėlto įvykdėte jo prašymą?

Oliverio veidas apniuko.

- Taip, juk tai, kas nepaprasta, visuomet vilioja nuo gyvenimo nuobodulybės pavargusią sielą. Neslėpsiu, man pasidarė įdomu, kuo visa tai baigsis.

- O kas dar? - paklausė misteris Satersueitas.

- Kaip suprasti - "kas dar", sere?

Misteris Satersueitas nemokėjo sklandžiai paaiškinti, ką būtent jis turi galvoj. Bet jam pasirodė, kad jau artėja prie mįslės įminimo.

- Ar neatsitiko kas nors tokio, kas bylotų ne jūsų naudai?

Stojo tyla. O paskui jaunuolis, gūžtelėjęs pečiais, prabilo:

- Ko gero, turiu pasakyti... nes ta moteris nelaikys liežuvio už dantų.

Misteris Satersueitas nemirksėdamas žiū: ėjo į jį.

Rytą po žmogžudystės, kalbėdamas su Entone Astor, aš išsitraukiau piniginę. Iš jos kažkas iškrito. Entonė pakėlė lapelį ir padavė man.

- Kas tai buvo?

- Visa bėda ta, kad ji, prieš atiduodama, žvilgtelėjo. Tai buvo iškarpa iš laikraščio apie nikotiną - apie tai, kokie tai mirtini nuodai ir taip toliau.

- Kodėl susidomėjote nikotinu?

- Manęs niekad nikotinas nedomino. Gal kada ir įsikišau piniginėn tą laikraščio iškarpėlę, bet nors galvą kirskit - negaliu prisimin-

ti, ir gana. Kvailai atrodo, ar ne?

Misteris Satersueitas pamanė: "Neįtikėtina".

- Turbūt ji jau pranešė policijai, - tarė Oliveris Mendersas.

Misteris Satersueitas papurtė galvą:

- Vargu. Astor labiau linkusi... viską užgniaužti savyje. Ji kolekcionuoja įkalčius.

Oliveris Mendersas nejučia palinko į priekį.

- Aš nekaltas, sere, nė per nago juodymą nekaltas.

- Argi sakau, kad jūs kaltas? - švelniai atsakė misteris Satersueitas.

- Bet kažkas sako. Ir policija seka mano pėdomis.

Misteris Satersueitas papurtė galvą.

- Ne, ne.

- Tai ko jūs atėjote?

- Iš dalies dėl savo... tyrimo rezultatų avarijos vietoje, - truputį didžiuodamasis, atsakė misteris Satersueitas, - o iš dalies - draugui pasiūlius.

- Kokiam draugui?

- Erkiuliui Puaro.

- Šitam?! - sušuko Oliveris. - Nejaugi jis grįžo į Angliją?

- Taip.

- Ko jis vėl čia atsibastė?

Misteris Satersueitas atsistojo.

- O kodėl skalikas lekia į medžioklę?

Ir, patenkintas savo atkirčiu, išėjo.

23 skyrius

Nugrimzdęs patogiame krėsle šiek tiek akį rėžiančiuose "Ritcos" viešbučio apartamentuose, Erkiulis Puaro atidžiai klausėsi.

Egė prisėdo ant krėslo atkaltės, seras Čarlzas stovėjo prie židinio, misteris Satersueitas įsitaisė kiek atokiau ir stebėjo visą grupę.

- Patyrėme visišką nesėkmę, - tarė Egė.

Puaro papurtė galvą.

- Ne, ne, esate neteisi. Jūs surinkote informaciją, duodančią peno apmąstymams.

- Mis Vils kažką žino, - tarė seras Čarlzas, - galiu prisiekti - žino.

- Ir kapitono Deikro sąžinė nešvari. Misis Deikr beprotiškai reikia pinigų, o seras Bartolomju, iš visko sprendžiant, sutrukdė jai gauti kažkokią paskolą.

- O ką jūs manote apie tą laišką jaunajam Mendersui? - paklausė misteris Satersueitas.

Tai visai paika. Sunku įsivaizduoti, kad šitaip galėjo pasielgti seras Bartolomju Strendžas, - pareiškė belgas.

- Jūs manote, Mendersas pats sugalvojo ir pamelavo? - griežtai paklausė seras Čarlzas.

- Melas būna įvairus, - atsakė Erkiulis Puaro.

Porą minučių patylėjęs, paklausė:

- Vadinasi, mis Vils parašė pjesę dėl mis Satklif?

- Taip. Premjera - kitą trečiadienį.

- Štai kaip! - Jis vėl nutilo.

Egė paklausė:

- Sakykite, ką mes turime dabar daryti?

Jis nusišypsojo.

- Belieka tik viena - mąstyti.

- Mąstyti?! - sušuko Egė. Ji labai nustebo.

- Kaip tik taip - mąstyti! - šypsodamasis atsakė Puaro. - Mąstant galima išspręsti visas problemas.

- Argi mes neturime ką veikti?

- Jūs norite tik veikti, madmuazele, ar ne? Nesiginčiju, dar kai ką galime padaryti. Sakysim, parinkti informacijos tame Džilinge, kur ilgai dirbo misteris Babingtonas. Jūs sakėte, kad ten gyvenanti mis Milrei motina ir kad ji luošė. O! Luošiai viską mato, viską girdi ir nieko nepamiršta. Pasikalbėkite su ja. Gal ką nauja sužinosite.

Vadinasi, jūs nieko neketinate daryti? - trumpai spyrė Egė.

Puaro prisimerkė.

- Jūs reikalaujate, kad aš irgi būčiau aktyvus? Ką gi, gerai, būsiu, jeigu taip norite. Tik šiandien niekur kojos nekelsiu - man čia labai gera. Patvarkysiu kitaip - priversiu ateiti pas mane. Pasikviesiu svečių

išgerti šerio. Juk toks aukštuomenės paprotys, ar ne?

- Pakviesite išgerti šerio?

Taip! Ir ne bet ką, o mis Deikr, kapitoną Deikrą, mis Satklif, mis Vils, misterį Mendersą ir jūsų žavingąją mamytę, madmuazele.

- O mane?

- Žinoma, ir jus. Kviečiu visus, čia esančius.

- Valio! - sušuko Egė. - Jūs manęs neišbraukiate, mesjė Puaro! Kažkas įvyks per šitą pobūvį, ar ne?

- Pažiūrėsime, - atsakė Puaro. - Bet daug nesitikėkite. Dabar palikite mudu su seru Čarlzu. Mes turime pasitarti.

Laukiant lifto, Egė jaudindamasi tarė misteriui Satersueitui:

- Tai nuostabu, kaip tikrame detektyve! Visi susirinks pas jį, o paskui jis pasakys, kas tai padarė.

- Yra dėl ko pamąstyti, - atsakė misteris Satersueitas.

* * *

...Puaro priėmimą surengė pirmadienio vakarą. Atėjo visi kviestieji.

Žavingoji, atvirai savo nuomonę reiškianti mis Satklif apsižvalgė ir šelmiškai nusijuokė:

- Tikras vorų salonas, mesjė Puaro. Ir mes, vargšės muselės, pakliuvome į tinklą. Esu įsitikinusi - tuoj išgirsime pačią įtikinamiausią reziumė, o paskui jūs nejučia parodysite į mane ir sušuksite: "Tu, moterie, šitą padarei!" Ir visi pakartos: "Ji šitą padarė", o aš apsipilsiu ašaromis ir prisipažinsiu, nes visuomet pasiduodu įtaigai. O, mesjė Puaro, kaip aš jūsų bijau!

- Kokie niekai, - sušuko Puaro, pilstydamas šerį. Nusilenkęs vieną taurę padavė mis Satklif. - Čia susirinko nedidelė draugų grupelė. nekalbėkime apie žmogžudystę, kraujo praliejimą ir nuodus. Tai gadina apetitą.

Puaro padavė taurę ir niūriajai mis Milrei, atlydėjusiai serą Čarlzą, - jos veidas bylojo: "Aš - neįveikiama tvirtovė".

- Tai va, - tarė belgas, visiems padalijęs vyną. - Pamirškime niūrias pirmojo mūsų susitikimo aplinkybes. Tegu viešpatauja links-

ma nuotaika. Valgykite, gerkite, linksminkitės, nes rytoj visi mirsime. Ak, velniai rautų, aš ir vėl užsiminiau apie mirtį. Madam, - jis nusilenkė mis Deikr, - leiskite palinkėti jums laimės ir pasakyti - jūsų suknelė nuostabi!

- Už jus, Ege,- tarė seras Čarlzas.

- Į visų sveikatą, - pridūrė Fredis Deikras.

Visi kažką burbėjo, visi norėjo pasirodyti esą linksmi, žvalūs, be menkiausio rūpestėlio. Bet sekėsi tik vieninteliam Puaro. Jis be perstojo tauškė, ir jo veidas buvo laimingas.

- Šerį aš mėgstu labiau už kokteilį, o ką jau bekalbėti apie viskį. Tikra bjaurastis tas viskis! Gerdamas nejauti jokio skonio. Norėdamas įvertinti rafinuotą Prancūzijos vyno skonį, niekada... niekada... Ak, kas atsitiko? - sušuko prancūziškai.

Keistas slopus riksmas pertraukė jo postringavimus. Visi atsigrįžo į serą Čarlzą. Jo veidas ūmai persikreipė. Aktorius susvyravo. Taurė iškrito ant kilimo, Čarlzas lyg aklas žengė keletą žingsnių ir nugriuvo.

Priblokšti svečiai negalėjo ištarti nė žodžio. Pirmoji atsigavo Endžela - ji spigiai sušuko. Egė puolė prie Kartraito.

- Čarlzai! - šaukė ji. - Čarlzai!

Misteris Satersueitas švelniai, bet ryžtingai pavedė ją į pašalį.

- O, maloningas Dieve! - sušuko ledi Merė. - Dar vienas!

Endžela Satklif šaukė:

- Jį irgi nunuodijo! O, Dieve, tai jau per daug baisu!

Nebetekusi jėgų, ji krito ant sofos. Matyt, ištiko isterija, nes ji ir raudojo, ir juokėsi.

Nepasimetė tik vienas Puaro. Jis atsiklaupė priešais išsiskėtojusį žmogų. Kiti pasitraukė tolėliau, leisdami Puaro apžiūrėti serą Čarlzą. Pagaliau Puaro pakilo ir kažkaip mechaniškai ėmė valyti nuo kelių dulkes. Nužvelgė svečius. Viešpatavo mirtina tyla. Tebuvo girdėti tik Endželos Satklif raudojimas.

- Mano draugas... - pradėjo Erkiulis Puaro, bet įniršusi Egė spjovė į jį.

- Jūs bukagalvis! Kvailelis su pretenzijomis! Vaidinate didį genijų! Ir leidžiate, kad taip atsitiktų! Dar viena žmogžudystė! Jūsų

panosėje! Jeigu nebūtumėte įsikišęs, šitos nelaimės nebūtų buvę! Tai jūs nužudėte serą Čarlzą...

Spazmai užspaudė jai gerklę.

Puaro, paniuręs ir liūdnas, palingavo galva.

- Tai tiesa, madmuazele. Prisipažįstu, aš nužudžiau serą Čarlzą. Bet aš - ypatingas žudiko tipas. Galiu nužudyti ir galiu grąžinti gyvybę. - Jis pasisuko į nelaimingąjį ir jau visai kitu balsu, bet kaip visuomet mandagiai, tarė: - Puikiai suvaidinote, sere Čarlzai. Sveikinu! Ar nenorėtumėte, kad būtų pakelta uždanga?

Aktorius pašoko ant kojų ir juokingai linkčiojo.

Egė tyliai tarė:

- Mesjė Puaro, jūs... pabaisa!

- Čarlzai, o jūs - tikras velnias! - sušuko Endžela Satklif.

Dabar jau visi atgavo žadą. Vienas per kitą ėmė burbėti:

- Bet kodėl...

- Kaip...

- Kokia čia velniava...

Kilstelėjęs ranką, Puaro visus nutildė.

- Prašau atleisti. Šis mažytis farsas buvo būtinas, nes norėjau jums visiems, o tuo pačiu ir sau įrodyti faktą, kurį man jau šnibždėjo protas.

Jis truputį patylėjo.

- Paklausykite. Į vieną taurę aš įpyliau šaukštelį gryno vandens. Vanduo šiuo atveju atstojo nikotiną. Šitos taurės lygiai tokios, kokios buvo pas serą Čarlzą ir pas serą Bartolomju. Kadangi taurės giliai išraižytos, nedidelio bespalvio skysčio kiekio negalima nė pastebėti. Dabar įsivaizduokite taurę su sero Bartolomju Strendžo portveinu. Kai jos stovėjo ant stalo, kažkas į vieną įpylė gryno nikotino. Tai galėjo padaryti bet kas - vyresnysis tarnas, kambarinė ar kuris svečias, užsukęs į valgomąjį kambarį. Atnešė desertą, patiekė portveiną, pripildė taures. Seras Bartolomju išgėrė ir mirė.

- Šiandien mes vaidinome trečiąją tragediją - netikrą. Aš paprašiau serą Čarlzą atlikti aukos vaidmenį. Jis tai puikiai padarė. Bet trumpam įsivaizduokite, kad tai ne farsas, o realybė. Seras Čarlzas numirė. Kokių žygių imsis policija?

- Žinoma, pirmiausia čiups stiklą, - sušuko mis Satklif, galvos mostu parodydama taurę, iškritusią iš Čarlzo rankų. - Jeigu aptiks nikotino...

- Sakysim ,tenai tikrai buvo nikotino, - Puaro bato galu palietė taurę.

- Manote, analizė tai patvirtins?

- Žinoma.

Puaro papurtė galvą.

- Klystate. Nikotino neras.

Visi nustebę įsmeigė į jį akis.

- Matote, - jis nusišypsojo, - tai ne ta taurė, iš kurios gėrė seras Čarlzas. - Ir šypsodamasis ištraukė kitą taurę iš užpakalinės frako kišenės. - Štai tikroji.

Puaro kalbėjo toliau:

- Tai paprastas pamainymo triukas. Du įvykiai vienu metu negali prikaustyti žmogaus dėmesio. Kai seras Čarlzas griuvo negyvas, visų akys buvo įsmeigtos į jį. Jūs grūdotės, norėdami kuo arčiau prieiti, ir nė vienas nežiūrėjote į Erkiulį Puaro. Tuo metu aš pakeičiau taurę. Tokiu būdu patvirtinau savo išvadą - panašus triukas buvo padarytas ir "Varnų lizde", ir Melforto abatijoje. Štai kodėl neaptikta nikotino pėdsakų nei kokteilio, nei portveino taurėse.

Egė suriko:

- Bet kas jas pakeitė?

- Tai mes dar turime išaiškinti.

- O jūs nežinote?

Puaro gūžtelėjo pečiais.

Svečiai sutrikę jau ketino skirstytis. Apkvailino, ir tiek!

Rankos mostu Puaro juos sulaikė.

- Luktelkite! Aš dar ne viską pasakiau. Šiandien, prisipažinsiu, mes vaidinome komediją. Bet taip gali atsitikti ir iš tikrųjų, ir tada tai jau bus tragedija. Susiklosčius aplinkybėms, žudikas viską gali pakartoti ir trečią kartą. Kreipiuosi į visus čia esančius - atvirai papasakokite viską, kas, jūsų manymu, susiję su nusikaltimu. Maldauju - viską papasakokite dabar. Esant šitokiai situacijai, pavojinga ką nors slėpti. Rytoj gali būti vėlu...

Serui Čarlzui pasirodė, kad Puaro pirmiausia kreipėsi į mis Vils. Bet ji tylėjo. Tylėjo ir kiti.

Puaro atsiduso. Jo rankos nusviro.

- Ką gi. Aš jus perspėjau. Ir daugiau nieko negaliu padaryti. Atsiminkite, tylėti pavojinga.

Svečiai sutrikę išsiskirstė. Liko Egė, seras Čarlzas ir misteris Satersueitas.

Egė vis dar širdo ant Puaro. Ji sėdėjo sustingusi, degančiais skruostais, piktomis akimis, į serą Čarlzą negalėjo nė pažiūrėti.

- Gerai sumanėte, mesjė Puaro, - tarė seras Čarlzas.

- Nuostabu, - nusijuokė misteris Satersueitas. - Maniau esąs labai pastabus, o nemačiau, kaip pakeitėte taures.

- Štai kodėl negalėjau niekuo pasikliauti, - tarė Puaro. - Kitaip eksperimentas nebūtų pavykęs.

- Jūs visa tai sumanėte tik tam, kad įsitikintumėte - ar galima nepastebimai pakeisti taures?

- Ne, ne tik tam. Aš turėjau ir kitą tikslą.

- Kokį?

- Norėjau pažiūrėti, kaip atrodys vienas žmogus tuo metu, kai seras Čarlzas kris negyvas.

- Apie ką jūs kalbate? - griežtai paklausė Egė.

- Čia tai jau mano paslaptis.

- Ir jūs stebėjote tą žmogų? - pasidomėjo misteris Satersueitas.

- Taip.

- Na ir kaip?

Puaro neatsakė. Jis tik palingavo galva.

- Ir neišduosite paslapties, ką pastebėjote?

Nutęsdamas žodžius, Puaro atsakė:

- Tas žmogus buvo be galo nustebęs.

Egei užėmė kvapą.

- Vadinasi, jūs žinote, kas žudikas?

- Galite ir taip manyti, madmuazele.

- Bet juk tada... tada jūs viską žinote!

Puaro papurtė galvą.

- Ne, atvirkščiai, aš nieko nežinau. Nes aš nežinau, kodėl

nužudė Stefeną Babingtoną. Kol šito nesužinosiu, negalėsiu nieko įrodyti. Negalėsiu nieko suprasti. Viską lemia štai kas: kokie Stefeno Babingtono nužudymo motyvai?

Kažkas pabeldė į duris. Pasiuntinukas atnešė telegramą.

Puaro atplėšė. Jo veidas persimainė. Padavė telegramą serui Čarlzui. Palinkusi prie jo peties, Egė garsiai perskaitė:

Prašau - tučtuojau atvykite. Galiu suteikti vertingos informacijos apie sero Bartolomju mirtį. Margareta de Rašbridžer.

- Misis de Rašbridžer! - sušuko seras Čarlzas. Vadinasi, mes buvome teisūs! Ji kažkaip susijusi su byla. - Kiek patylėjęs, pridūrė: - Margaret - "M.". Štai ką reiškė tas inicialas dienoraštyje. Pagaliau mes esame arti tikslo.

24 skyrius

Kaip mat užvirė karšta diskusija. Žvilgtelėjo į žinyną. Nutarė - geriausia važiuoti ankstyvuoju traukiniu, o ne mašina.

- Pagaliau paaiškės bent viena paslapties dalis, - tarė seras Čarlzas.

- O kur, jūsų manymu, ta paslaptis slypi? - paklausė Egė.

- Neįsivaizduoju. Tačiau tikiuosi, kad vis dėlto šis bei tas Babingtono byloje paaiškės. Jeigu Tolis sąmoningai pakvietė visus tuos žmones, o aš esu įsitikinęs, kad taip jis ir padarė, vadinasi, "siurprizas", kurį jiems ruošė, kažkaip susijęs su šita moterimi - de Rašbridžer. Galime šitaip teigti, Puaro, ar ne?

Puaro papurtė galvą. Jis atrodė sutrikęs.

- Ši telegrama dar labiau viską supainioja, - suburbėjo. - Mes turime paskubėti...

Misteris Satersueitas nematė reikalo pulti lyg be galvos, bet mandagiai sutiko važiuoti į sanatoriją.

- Žinoma, reikia bildėti pirmu rytiniu traukiniu. Tiktai... ar būtina visiems?

- Mes su seru Čarlzu tarėmės vykti į Džilingą, - tarė Egė.

- Tą kelionę galima atidėti, - pastebėjo seras Čarlzas.

- Nemanau, kad turime gaišti, - priešgyniavo Egė. - Nėra jokio reikalo vykti į Jorkšyrą visiems keturiems. Tai absurdas. Tik pamanykit - masinė išvyka! Mesjė Puaro ir misteris Satersueitas tegu važiuoja į Jorkšyrą, o mudu su seru Čarlzu - į Džilingą.

- Aš labiau būčiau linkęs susitikti su Rašbridžer, - kažką mąstydamas, tarė seras Čarlzas. - Matote... jau kalbėjausi su seserim šeimininke. Trumpai sakant, jau prikišau nagus prie tos bylos.

- Kaip tik todėl jums reikia būti tolėliau, - pareiškė Egė. - Jūs ten pritauškėte visokių niekų, tai dabar, šitai de Rašbridžer atėjus į protą, būsite demaskuotas kaip paskutinis apgavikas. Geriau jau vykite į Džilingą. Mis Milrei motina jums papasakos kur kas daugiau negu kitam. Juk duktė pas jus tarnauja, ir motina pasitikėdama atvers širdį.

Seras Čarlzas pažiūrėjo į išraudusį Egės veiduką ir pasidavė.

- Gerai, važiuosiu į Džilingą. Turbūt teisingai kalbate.

- Aš žinau, kad teisingai.

- Man atrodo, gerai nusprendėte, - gyvai įsikišo Puaro. - Madmuazelė teisi - kaip tik serui Čarlzui geriausia pasikalbėti su misis Milrei. Kas žino, gal iš jos išpešite kur kas svarbesnių faktų negu mes Jorkšyre.

Taip ir liko. Kitą rytą seras Čarlzas sėdo į automobilį ir be ketvirčio dešimtą jau buvo pas Egę. Puaro ir Satersueitas kiek anksteliau išvažiavo į Jorkšyrą.

Oras buvo nuostabus, tokia pat nuostabi buvo ir Egės nuotaika. Seras Čarlzas, patyręs vairuotojas, norėdamas sutrumpinti kelią, išsuko iš pagrindinio plento ir dūmė žvyruotais kaimo keliukais. Maždaug be ketvirčio dvylikta jie buvo vietoje.

Džilingas pasirodė esąs mažytis, Dievo užmirštas miestelis. Sena bažnyčia, vikaro sodyba, kelios parduotuvės, kotedžų eilutė, dar trys ar keturi nauji namai - tai ir viskas. Visur - nuostabi augmenija.

Mis Milrei motina gyveno mažyčiame, žalumoje paskendusiame namelyje netoli bažnyčios.

Kai mašina pririedėjo prie namuko, Egė paklausė:

- Ar mis Milrei žino, kad mes išvykome pas jos motiną?

- O, taip. Ji parašė laišką ir įspėjo senąją ledi.

- Kaip manote, ar reikėjo?

- O kodėl ne, mielas vaikeli?

- Nežinau. Bet juk atvažiavote be dukros?

- Atvirai sakant, aš pamaniau, kad mis Milrei mane varžytų. Ji žymiai sumanesnė ir veiklesnė už mane. Milrei turbūt stengtųsi man pasakinėti, ką turiu veikti.

Egė nusišypsojo.

Misis Milrei buvo visai nepanaši į dukrą. Tais atvejais, kai mis Milrei būtų elgusis griežtai, motina elgėsi švelniai; mis Milrei buvo prakauli, o motina - apskritutė. Iš tikrųjų, misis Milrei buvo baisi storulė, prikaustyta prie krėslo, patogiai pastatyto palangėj taip, kad senoji moteris galėtų stebėti viską, kas dedasi aplinkui.

Misis Milrei, sulaukusi svečių, be galo apsidžiaugė.

- Kaip malonu, sere Čarlzai. Vaioleta man taip daug apie jus pasakojo. - Tas vardas - Vaioleta - mis Milrei visai netiko. - Jūs neįsivaizduojate, kaip Vaioleta jumis žavisi. Jai taip įdomu pas jus dirbti... Gal prisėstumėte, mis Liton Gor? Atleiskite, negaliu atsistoti. Jau daug metų nebeklauso kojos. Tokia Dievo valia, aš nesiskundžiu ir visuomet sakau, kad prie visko galima priprasti. Ar nenorite atsigaivinti po ilgos kelionės?

Seras Čarlzas ir Egė griežtai atsisakė, bet misis Milrei vis dėlto Rytų papročiu suplojo delnais, ir tuoj pat buvo patiekta arbata su sausainiais. Pasivaišinęs seras Čarlzas ėmė aiškinti, ko atvykę.

- Jūs turbūt girdėjote, misis Milrei, apie tragišką misterio Babingtono, kažkada čia dirbusio vikaru, mirtį.

Storulė energingai palingavo galva.

- Taip, žinoma. Aš skaičiau apie ekshumaciją. Tiesiog negaliu įsivaizduoti, kas galėjo jį nužudyti. Buvo toks malonus žmogus; čia visi mylėjo ir jį, ir ją, ir jų vaikus.

- Iš tikrųjų, didelė paslaptis, - tarė seras Čarlzas. - Mes tiesiog puolėme neviltin. Ir pamanėme - gal jūs ką žinote?

- Aš? Bet juk mes su Babingtonais nesimatėme - palaukite, kiek jau? Taip, daugiau kaip penkiolika metų.

- Aš žinau, bet gal kas iš praeities... Kartais ir menkniekis padeda...

- Rodos, nieko tokio neprisimenu. Jie gyveno labai ramiai. Vargo, jų ištekliai buvo labai menki, o dar keturi vaikai...

Misis Milrei paskendo atsiminimuose, kurie svečių visai nedomino.

Seras Čarlzas parodė krūvelę fotografijų, tarp kurių buvo abiejų Deikrų nuotraukos, senas Endželos Satklif portretas ir iš laikraščio iškirpta gana blanki mis Vils nuotrauka.

Misis Milrei labai atidžiai žiūrėjo, bet nė vieno nepažino.

- Neprisimenu... Juk praėjo tiek metų. Mūsų miestelis nedidelis. Mažai kas atsikelia ar išvažiuoja. Mažai kas keičiasi. Tą patį jums būtų papasakojusi Vaioleta. Tada ji buvo jauna ir dažnai užsukdavo pas vikarą.

Seras Čarlzas pabandė įsivaizduoti mis Vaioletą Milrei jauną, bet nieko iš to neišėjo.

Jis paklausė misis Milrei, ar nepažinojusi de Rašbridžer. Ne, senutė tokios neprisimenanti.

Pagaliau svečiai atsisveikino ir išėjo.

Iš misis Milrei jiedu patraukė į pyraginę. Juos aptarnavo gana šneki moteris. Ji irgi buvo skaičiusi apie ekshumaciją. "Dieve mano, juk tai mūsų senasis vikaras!"

- Kai misteris Babingtonas čia dirbo, aš buvau dar vaikas, bet puikiai jį prisimenu, - paaiškino moteris.

Tačiau nieko svarbesnio nepapasakojo.

Po lenčo Čarlzas ir Egė pasuko į bažnyčią ir peržiūrėjo gimimų, santuokų ir mirimų registracijos knygą. Bet ir ten nerado už ko užsikabinti.

Išėję į šventorių, skaitinėjo antkapių užrašus.

- Kokios keistos čionykščių pavardės, - tarė Egė. - Štai visa Stevpenių šeima, o čia Merė Enė Stiklpas.

- O mano pavardė dar keistesnė, - burbtelėjo seras Čarlzas.

- Kartraitas? Argi ji keista?

- Ne šita. Juk Kartraitas - mano slapyvardis ir jį pasirinkau, kai ėmiau garsėti.

- Tai kokia jūsų tikroji pavardė?

- Negaliu sakyti. Tai mano paslaptis.

- Nejaugi tokia bjauri?
- Ji ne bjauri, bet juokinga.
- Tai pasakykite, labai prašau!
- Nė už ką, - tvirtai atsakė Čarlzas
- Bet kodėl?
- Jūs neištversite nesijuokusi.
- O, prašau, pasakykite. Prašau, prašau!
- Na, ir atkakli jūs būtybė, Ege. Kam jums žinoti?
Todėl, kad nenorite pasakyti.
- Jūs nuostabus vaikas, - meiliai tarė seras Čarlzas.
- Aš ne vaikas.
- Nejaugi? Gal ir ne...
- Pasakykite, - meiliai prašė Egė.

Sero Čarlzo veidą iškreipė graudi šypsena.

- Gerai, pasakysiu. Mano tėvas buvo Magas*.
- Iš tikrųjų?
- Šventa tiesa.
- Taip... - sušnibždėjo Egė. - Tikra nelaimė turėti tokią pavardę!
- Taigi. Argi Puodukas gali padaryti karjerą? Atsimenu, - ėmė pasakoti seras Čarlzas, - aš svajojau - tada buvau jaunas - pasivadinti Liudviku Kastiljoniu, bet paskui radau kompromisinį variantą Čarlzas Kartraitas.
- O ar jūs iš tikrųjų Čarlzas?
- Taip, tuo jau pasirūpino mano krikštatėviai. - Kiek padvejojęs pridūrė: - Galėtumėte mane paprasčiausiai vadinti Čarlzu, be to "sero".
- Galiu, jei norit.
- Juk vakar jau taip vadinote... kai pamanėte mane mirusį...
- Gal... net neprisimenu...

Egė stengėsi apsimesti abejinga ir, norėdama paerzinti, staiga pakeitė pokalbio temą:

- Įdomu, ką dabar veikia Oliveris? - tarsi pati sau sušnibždėjo.
- Mendersas? Kodėl jį prisiminėte?
- Labai šaunus vaikinas, - tarė ir slaptai pažvelgė į serą Čarlzą:

*Mug - angliškai "puodukas, skardinaitė".

ar pavyduliauja? Čarlzas iš karto paniuro. Ir Egei suskaudo širdį - kam ji taip!

- Darosi šalta. Važiuojam, - tyliai pasiūlė.

Ji net pašiurpo. Saulė pasislėpė, ir pavėsyje pasidarė nejauku. Egė pagalvojo: "Kas čia man pasidarė? Nuojauta sako, kad..."

- Įdomu, - tarė ji, - ar kitiems pavyko ką nors sužinoti?

- Kitiems? Kur? - seras Čarlzas buvo sutrikęs.

- Jorkšyre.

- Aa... Šiandien manęs tai nedomina, - tarė seras Čarlzas.

- Čarlzai, jūs visą laiką buvote toks atkaklus, kupinas entuziazmo, o dabar...

Bet seras Čarlzas jau nebevaidino sumanaus detektyvo.

- Matote, anksčiau šiame spektaklyje aš vaidinau svarbiausią vaidmenį. Dabar šią bylą perdaviau į Ūsočiaus rankas. Jis tars lemiamą žodį.

- Ar iš tikrųjų manote, kad Puaro žino, kas nusikaltėlis?

- Gal jis neturi nė mažiausio supratimo, tik giriasi, bijodamas pakenkti savo reputacijai.

Egė tylėjo. Čarlzas paklausė:

- Apie ką galvojate?

- Apie mis Milrei. Aną vakarą ji taip keistai elgėsi. Prisimenate, juk pasakojau... Nusipirko laikraštį, kuriame buvo rašoma apie ekshumaciją, ir pasakė nebežinanti, kaip pasielgti.

- Niekai, - linksmai atsakė Čarlzas. - Šita moteris visuomet žino, kaip turi elgtis.

- Mis Milrei atrodė be galo sutrikusi.

- Ege, mano brangioji, man visai nerūpi, ar mis Milrei buvo sutrikusi. Man niekas nerūpi, tik ši diena. Velniop žmogžudystes!

Į sero Čarlzo butą jie grįžo kaip tik tuo laiku, kai paprastai geriama arbata. Juos pasitiko mis Milrei.

- Jums telegrama, sere Čarlzai.

- Ačiū, mis Milrei.

Jis atplėšė telegramą ir susijaudinęs sušuko:

- Žiūrėkite, Ege! Tai nuo Satersueito.

Jis padavė jai lapelį. Egė perskaitė, ir jos akys išsiplėtė.

25 skyrius

Prieš keliaudami į stotį, Erkiulis Puaro ir misteris Satersueitas trumpai pasikalbėjo su mis Lindon, velionio sero Bartolomju Strendžo sekretore. Mis Lindon nieko svarbesnio negalėjo pasakyti. Misis de Rašbridžer pavardė sero Bartolomju užrašų knygelėj įrašyta profesiniais sumetimais. Seras Bartolomju ją minėjęs tik kaip pacientę.

Į sanatoriją jiedu atvyko apie dvyliktą. Duris atidariusi sanitarė išrodė be galo sunerimusi, jos skruostai liepsnote liepsnojo. Misteris Satersueitas paprašė pakviesti seserį šeimininkę.

- Nežinau, ar ji galės dabar su jumis pasimatyti, - suabejojo mergina.

Misteris Satersueitas ištraukė vizitinę kortelę ir brūkštelėjo ant jos keletą žodžių.

- Prašyčiau perduoti.

Juos nuvedė į nedidelę svetainę. Po penkių minučių durys atsivėrė ir įėjo sesuo šeimininkė. Seserys šeimininkės paprastai būna apsukrios, sumanios. Šita buvo visai kitokia.

- Tikiuosi, mane atsimenate. Mes buvome atėję su seru Čarlzu Kartraitu tuoj po sero Bartolomju Strendžo mirties, - pasakė misteris Satersueitas.

- Taip, žinoma, misteri Satersueitai, aš jus prisimenu. Seras Čarlzas klausė apie vargšę misis de Rašbridžer. Keistas sutapimas.

- Leiskite jums pristatyti mesjė Erkiulį Puaro.

Puaro linktelėjo, ir sesuo sutrikusi taip pat nusilenkė.

- Galva neišneša, kaip jūs galėjote gauti telegramą, - stebėjosi sesuo šeimininkė. - Viskas be galo paslaptinga. Be abejo, tai nesusiję su vargšo daktaro mirtimi. Tiesiog klajoja kažkoks beprotis ir žudo, kas po ranka papuola. Tik taip galima paaiškinti tai, kas čia dedasi. Policija jau tiria... Tiesiog baisu.

- Policija? - nustebęs paklausė misteris Satersueitas.

- Taip, nuo dešimtos.

- Policija? - nenorėjo patikėti Erkiulis Puaro.

- Ar galime tuoj pat pasimatyti su misis de Rašbridžer? Juk ji prašė, kad mes atvažiuotume, - tarė misteris Satersueitas.

Sesuo tik aiktelėjo:

- O, misteri Satersueitai, vadinasi, jūs nieko nežinote?

- Ką mes turėtume žinoti? - griežtai paklausė Puaro.

- Vargšė misis de Rašbridžer... Ji mirė.

- Mirė? - sušuko Puaro. - Po šimts perkūnų! Dabar viskas aišku, taip, taip. Aš turėjau numatyti... - Jis valandėlę patylėjo. - Kaip ji mirė?

- Pačiu paprasčiausiu būdu. Kažkas paštu atsiuntė šokolado dėžutę - saldainius su likeriu. Ji vieną suvalgė. Skonis buvo bjaurus, bet, netikėtai užklupta, misis Rašbridžer prisivertusi nurijo. Juk negražu išspjauti.

- Taip, taip, be to ir sunku, jai skystis jau pateko į gerklę.

- Tai va, ji ėmė šauktis pagalbos. Tuoj atbėgome, bet nebegalėjome pagelbėti. Ji mirė po kokių dviejų minučių. Tada daktaras iškvietė policiją. Tuoj patikrino saldainius. Paaiškėjo, tik viduriukai geri, o viršutinis sluoksnis užnuodytas...

- Kokiais nuodais?

- Policija mano - nikotinu.

- Taip, - tarė Puaro, - vėl nikotinas. Kokia nelaimė! Kokia baisi nelaimė!

Mes pavėlavome ir jau niekada nesužinosime, ką norėjo pranešti misis Rašbridžer, - tarė misteris Satersueitas. - Nebent ji... būtų čionykščiais pasitikėjusi? - ir viltingai pažvelgė į seserį šeimininkę.

Puaro papurtė galvą.

- Niekuo ji nepasitikėjo, pamatysite.

- Reikia visus apklausti.

- Būtinai apklausime, - tarė Puaro, bet jo balsas išdavė: tai bergždžias darbas.

Sesuo šeimininkė paliepė tuoj pakviesti dvi slauges, dieninę ir naktinę budinčiąją, kurios sargino misis Rašbridžer. Bet nei viena, nei kita nieko negalėjo pasakyti. Misis de Rašbridžer niekada neužsiminusi apie sero Bartolomju mirtį, jos nieko nežinančios apie tai, kad ligonė išsiuntusi telegramą.

Puaro paprašė nuvesti į mirusiosios kambarį. Ten buvo vyres-

nysis inspektorius Krosfildas. Misteris Satersueitas pristatė Puaro.

Jie priėjo prie mirusiosios lovos. Moteriai buvo apie keturiasdešimt metų. Plaukai tamsūs, veidas blyškus, neramus - skausminga mirtis buvo palikusi savo pėdsakus.

Vargšelė, - sušnibždėjo misteris Satersueitas ir pažvelgė į Puaro. Misterį Satersueitą nukrėtė šiurpas - mažas belgo veidelis atrodė baisiai.

Satersueitas tarė:

- Kažkas žinojo, kad ji gali demaskuoti žudiką, ir ją...

- Taip, tai tiesa, - linktelėjo Puaro.

- Ją nužudė, kad nepapasakotų mums tai, ką žinojo.

- Arba tai, ko nežinojo. Bet negaiškime. Daugiau niekas neturi mirti. Mūsų pareiga - šituo pasirūpinti.

- Ar dabar jau įsitikinote, kad žudikas toks, kokį įsivaizdavote? - pasmalsavo Satersueitas.

- Dabar aš aiškiai supratau, kad žudikas pavojingesnis negu maniau. Turime būti atsargūs.

Kai jie išėjo iš kambario, Puaro vyresniajam inspektoriui Krosfildui papasakojo apie telegramą, išsiųstą iš Melforto pašto skyriaus. Inspektorius greitai išsiaiškino, kad telegramą išsiuntęs kažkoks berniukas. Pašte dirbanti mergina puikiai prisiminė - ji labai susijaudinusi, nes telegramoje buvusi užuomina apie sero Bartolomju Strendžo mirtį.

Po lenčo jie išsiuntė telegramą serui Čarlzui ir toliau narpliojo bylą.

Šeštą valandą vakaro rado berniuką. Telegramą jau davęs kažkoks driskius ir pasakęs, kad prašiusi išsiųsti "beprotė ledi", gyvenanti "parko name". Ledi įvyniojusi į lapelį dvi puskrones monetas ir išmetusi pro langą.

Policija ėmė ieškoti to žmogaus, o Puaro su misteriu Satersueitu išvažiavo į Londoną.

Kai atbildėjo į miestą, jau buvo beveik vidurnaktis. Seras Čarlzas juos pasitiko prie viešbučio - Egė jau buvo išvažiavusi pas motiną. Jie trise pradėjo aptarinėti situaciją.

- Klausykite manęs, mieli draugai, - tarė Puaro. - Tik vienu būdu

- dirbdami galva - galime išsiaiškinti tą visą velniavą. Važinėti po visą Angliją viliantis, kad kas nors papasakos tai, ką mes norime sužinoti, mėgėjiški ir absurdiški metodai. Tiesą galima sužinoti tik įvykį tiriant iš vidaus.

Seras Čarlzas gana skeptiškai vertino tokį pareiškimą.

- Įdomu, ką jau jūs ketinate daryti?

Aš mąstysiu... duokite men dvidešimt keturias valandas.

Seras Čarlzas palingavo galvą ir nusišypsojo.

- Negi išmąstysite, ką mums norėjo pasakyti toji moteris?

- Aš taip manau.

- Vargu ar tai įmanoma. Bet darykite, Puaro, kaip jums atrodo reikalinga. Paslaptį jūs galite įspėti gariau už mane. Pasiduodu ir prisipažįstu nugalėtas. Juk iki kaklo turiu ir savo rūpesčių.

Tikriausiai, jis vylėsi, kad draugai ims įkalbinėti. Bergždžiai.

- Ką gi, aš atsisveikinu, - tarė aktorius. - Tiesa, mane šiek tiek neramina mis Vils.

- Ar jai kas atsitiko?

- Ji išvažiavo.

- Išvažiavo? Kur? - Puaro įsmeigė į jį akis.

- Kad žinočiau! Gavęs jūsų telegramą, aš irgi mąsčiau. Kaip jau sakiau, man pasirodė, kad šita moteris kažką žino. Nutariau dar kartą pabandyti ką nors iš jos išpešti. Nuvažiavęs apie pusę dešimtos sužinojau, kad ji rytą kažkur trumpam išvykusi. O vakare atsiuntusi telegramą - užtruksianti porą dienų. Prašiusi dėl jos nesirūpinti.

- Ar namiškiai nerimavo?

- Man pasirodė - taip. Matote, ji nepasiėmė jokių daiktų.

- Keista, - suburbėjo Puaro.

- Man atrodo... pats neišmanau, kas man darosi. Esu lyg nesavas.

- Aš ją perspėjau, - tarė Puaro. - Aš visus perspėjau. - Atsimenate, sakiau: “Kalbėkite dabar”.

- Taip, taip. Ir jūs manote, kad ji taip pat...

- Aš turiu vieną idėją, - atsakė Puaro, - bet nenorėčiau apie tai dabar kalbėti.

- Anksčiau dingo vyresnysis tarnas Elis, dabar mis Vils. Tiesiog

keista, kad policija taip ir nesugebėjo rasti to Elio...

- Policija neieškojo jo lavono ten, kur turėjo ieškoti, - tarė Puaro.

Vadinasi, jūs sutinkate su Ege? Manote, kad jis miręs? paklausė seras Čarlzas.

- Elio niekas niekada gyvo jau nebepamatys.

- Kažkoks košmaras! - sušuko seras Čarlzas. - Tiesiog sunku suprasti, kas čia dedasi.

- Ne, ne. Atvirkščiai, viskas suprantama ir logiška.

Seras Čarlzas žiūrėjo išplėstom akim.

- Jūs taip manote?

- Žinoma. Juk mano protas analitinis.

- Nieko nesuprantu.

Misteris Satersueitas irgi sukluses žiūrėjo į seklį.

- O kokia mano proto sandara? - kiek užsigavęs, paklausė seras Čarlzas.

- Jūsų, sere Čarlzai, protas aktoriaus, kūrybinis, originalus. Misterio Satersueito - teatralo, jis stebi charakterius, puikiai jaučia aplinką. O mano protas proziškas. Aš regiu faktus, neapšviestus rampos šviesos.

- Vadinasi, vienintelė išeitis - pasikliauti jumis?

- Taip. Dvidešimt keturiom valandom.

- Tai linkime sėkmės. Labanaktis.

Seras Čarlzas ir misteris Satersueitas išėjo. Čarlzas tarė:

- Tas vyrelis be galo geros nuomonės apie save.

Jo balsas skambėjo gana abejingai.

26 skyrius

Bet Puaro nepavyko pabūti vienam dvidešimt keturias valandas, kurias sau išsilygo.

Kitą rytą po dešimtos jam atnešė Oliverio Menderso vizitinę kortelę - vaikinas prašėsi nors trumpai priimamas.

Kai Mendersas įėjo į kambarį. Puaro vyniojo paketėlį. Atidėjęs tą darbą, pažvelgė į lankytoją.

- Labas rytas, misteri Mendersai. Norite su manimi pasikalbėti?

- Taip. - Oliveris atrodė sutrikęs.

Puaro pastūmė jam kėdę.

- Prašom sėstis... Mes čia tik dviese.

Oliveris atsisėdo, bet vis dar nedrįso pradėti.

- Na, tai pasakokite apie savo ketinimus, - padrąsino Puaro. - Norite man padėti? Ar prireikė mano pagalbos?

- Nežinau, - išspaudė pro dantis Oliveris. Palinkęs prie pat Puaro, nervingai paklausė: - Mesjė Puaro, ar aš jums nepatinku?

Puaro nustebo.

- Kas čia jums šovė į galvą?

- Taip, taip, jūs manęs nemylite. Labai mažai yra žmonių, kurie su manimi padoriai elgiasi. Nežinau kodėl.

Savimylos, puikybės kupino jaunuolio aureolę tarsi vėjas nupūtė. Oliveris dabar buvo paprastas bernaitis, niekuo nesiskiriąs nuo kitų tokio amžiaus jaunuolių. Tik jo veide atsispindėjo baisi kančia - net gaila buvo žiūrėti.

- Kodėl manote, kad jūsų nemyliu? - švelniai paklausė Puaro.

- Todėl, kad užvakar tyčia surengėte tą tariamąją žmogžudystę, norėdami, kad aš pakliūčiau į spąstus.

Puaro antakiai pašoko į viršų.

- Ką jūs čia susigalvojote?

Oliveris niūriai atsakė:

- Širdies gilumoje jūs manote, kad senąjį Babingtoną nužudžiau aš.

- Kokia paikystė!

Nesiginkite, kaip tik taip jūs manote! Suprantu daug kas liudija prieš mane, bet aš ne žudikas, mesjė Puaro, ne žudikas! Kartą labai šiurkščiai kalbėjausi su senuoju dvasininku, labai šiurkščiai, bet patikėkite, po to aš jaučiausi be galo nelaimingas. Manyje gyvena tarsi du žmonės. Vienas - atgrasus, kupinas paniekos, visada pozuojantis. O antras visai kitokios natūros, bet jis nemoka to parodyti. O, jūs turbūt nieko nesuprasite!

- Aš puikiausiai suprantu. Nors esu jau senas, bet neužmiršau, kokie būna jauni. - Ir toliau jis kalbėjo švelniu balsu: - Štai kuo jūs

skundžiatės, mano drauge, - jaunyste. Tai taip būdinga jauniems - norite pasirodyti esą blogesni negu esate iš tikrųjų. - Ir šyptelėjęs pridūrė: - O mano amžiaus žmonių didžiausias rūpestis - pasirodyti tokiais, kokie yra.

- Vadinasi, jūs mane suprantate? - Oliverio nuotaika pasitaisė. Nuostabiai žavi šypsena sustingo jo veide. - Jūs negalite įsivaizduoti, kad žymiai lengviau gyventi tam, kas stengiasi parodyti, kas jame gera, o ne bloga.

- Jūsų gyvenimas nebuvo labai laimingas, ar ne?

Oliverio veidas sugriežtėjo.

- Taigi, nebuvo.

- Klausykite, štai ką patarsiu. Jūsų likimas - jūsų rankose. Pats turite jį kurti. Karštakošiškumas, pagieža nieko gero neduoda. Tai ne išeitis. Kol nevėlu, atsisakykite šitų įpročių.

- Tiesą sakote, mesjė Puaro. Aš pasistengsiu viską pradėti iš naujo.

- Puiku, - Puaro pritardamas linktelėjo. - O kas dar? - paklausė.

Oliveris nustebo.

- Ką jūs turite galvoje, mesjė?

- Na, jūs, rodos, dar kažką norėjote man pasakyti, o gal apsirinku?

- Ne, ne, jūs atspėjote. Štai dar kas. Noriu jums padėti šioje byloje. Ar manimi pasitikite?

- Padėti? Kokiu būdu?

- Nežinau. Bet juk galiu būti kažkuo naudingas. Man atrodo - o gal aš klystu? - kad jau užtikote pėdsakus.

Užgniaužęs kvapą jis laukė, ką atsakys Puaro, o seklys neskubėjo.

- Galimas daiktas, greitu laiku jūs galėsite man padėti, - pagaliau tarė.

- O, tai kolosalu!

Oliveris laukė, ką Puaro dar pasakys, bet seklys tylėjo.

- Jeigu galėtumėte man pasakyti, ką įtariate...

Erkiulis Puaro papurtė galvą.

- Kol kas dar negaliu. Esu didelis slapukas.

Oliveris daugiau nebepristojo. Padėkojęs mesjė Puaro, išėjo. Kai Mendersas uždarė duris, belgo veide sušvito keista šypsena. Jis pats sau suburbėjo:

- Aš neįvertinau šito jaunuolio.

Paskui vėl ėmsi paketėlio.

Dvidešimt minučių dvyliktos, nieko iš anksto nesakiusi, atėjo Egė. Ji be galo nustebo, išvydusi garsųjį detektyvą statantį kortų namelį.

Egės veidas ištyso, ir Puaro nenorom turėjo pasiteisinti:

- Nemanykite, madmuazele, kad suvaikėjau. Ne. Bet kortų namelių statymas visuomet stimulioja mano protą. Tai senas įprotis. Šįryt, vos atsikėlęs, ėjau nusipirkti kortų kaladės. Gaila, neapsižiūrėjau - pakliuvo kažkokios keistos kortos.

Egė nusijuokė.

- O, Dieve, juk tai "Laimingoji šeimyna".

- Ką tai reiškia?

- Yra toks žaidimas. Vaikai darželiuose žaidžia.

- Ką bedarysi, tiks. Kai nėra geresnių.

Egė paėmė porą kortų ir smalsiai apžiūrinėjo.

- Misteris Banas* - Pyragiaus sūnus. Aš nuo mažens jį myliu. O štai ir misteris Magas - pienininkas. O, jei čia būtų seras Čarlzas! Parodyčiau jo portretą.

- Argi ši juokinga korta vaizduoja serą Čarlzą, madmuazele?

- Žinoma, juk tokia jo pavardė.

Išvydusi sutrikusį Puaro veidą, Egė nusijuokė ir ėmė aiškinti.

- Ak, štai kaip! - kai ji baigė, tarė Puaro. - Kartraitas - aktoriaus slapyvardis. Magas! Rodos, vagių žargonu "magas" - tai beprotis? Tokios pavardės iš tikrųjų norisi atsikratyti. Juk niekam nepatiktų, jei sakytų - seras Čarlzas Puodukas arba Skardinė, tai yra Magas, a?

Egė nusijuokė:

- Ledi Mag skambėtų dar baisiau.

Puaro atidžiai pažiūrėjo į ją, ir Egė išraudo.

- Ar viskas jau taip klostosi? - paklausė prancūziškai.

- Ką jūs! - atšovė Egė. - Net nežinau, ką turite galvoje. - Ir

*Bun - angliškai "saldi bandelė".

skubiai pakeitė pokalbio temą:

Aš atėjau štai kodėl. Labai nerimauju dėl tos laikraščio iškarpos, kurią Oliveris rado piniginėje. Na, kurią mis Vils pakėlė nuo grindų ir jam padavė. Man atrodo, arba Oliveris į akis meluoja, tvirtindamas neatsimenąs,kaip ji ten pakliuvusi, arba piniginėje nebuvo jokios iškarpos. Jis pametė kažkokį popiergalį, o ta moteris pakišo žinutę apie nikotiną.

- Kam ji šitaip būtų pasielgusi, madmuzele?

- Turbūt norėjo atsikratyti tuo straipsneliu.

- Manote, ji - nusikaltėlė?

- Taip.

- O kokį galėjo turėti motyvą?

- Ko manęs klausiate? Gal jai galvoj pasimaišė. Jokio kito motyvo aš nematau.

- Čia ir visa bėda, kad mes atsidūrėme akligatvyje. Kodėl aš klausiu apie motyvą? Nes pats visą laiką sau užduodu šį klausimą: dėl ko buvo nužudytas misteris Babingtonas? Kai tik rasiu atsakymą, byla bus baigta.

- O ar nemanote, kad tai tiesiog bepročio darbas? - spėliojo Egė.

- Ir vis dėlto motyvas turi būti, gal ir beprotiškas, bet motyvas. Jo ir ieškau.

- Tai iki pasimatymo, - tarė Egė. - Gailiuosi sutrukdžiusi, bet norėjau pasidalyti savo mintimis. Aš skubu. Su Čarlzu einame į spektaklio "Šunelis juokiasi" generalinę repeticiją. Tai toji pjesė, kurią Vils parašė Endželai Satklif. Rytoj premjera.

- O Dieve! - sušuko Puaro.

- Kas atsitiko?

- Iš tikrųjų, kažkas atsitiko. Idėja! Man šovė galvon puikiausia idėja! Ak, koks aklas iki šiol buvau... aklas.

Egė, nieko nesuprasdama, žiūrėjo į jį. Pagaliau Puarto susitvardė. Jis paglostė Egės petį.

- Jums atrodo, kad aš kuoktelėjau? Ne. Puikiai girdėjau, ką jūs pasakėte: einate žiūrėti spektaklio "Šunelis juokiasi", jame vaidins mis Satklif. Tai negaiškite ir nekreipkite dėmesio į tai, ką pasakiau.

Egė išėjo kiek sumišusi. Likęs vienas, Puaro vaikštinėjo po

kambarį, vis kažką panosėje burbėdamas. Žalios jo akys žėrėjo.

"Taip, dabar viskas aišku. Įdomus motyvas, labai įdomus, su tokiu dar niekad nebuvau sisudūręs, ir tuo pačiu protingas, o tam tikrose aplinkybėse - ir natūralus. Byla iš tikrųjų labai įdomi".

Jis priėjo prie stalo, mostelėjo ranka, ir kortų namelis subiro.

- "Laimingoji šeimyna" man jau nebereikalinga, - tarė. - Problema išspręsta. Telieka tik veikti.

Jis čiupo skrybėlę, užsivilko paltą ir nusileido į apačią. Durininkas pakvietė taksi. Puaro pasakė sero Čarlzo buto adresą. Vestibiulyje niekas jo nesulaikė ir Puaro ėmė lėtai lipti laiptais. Antrajame aukšte atsidarė sero Čarlzo buto durys ir išėjo mis Milrei.

- Jūs! - nustebo.

- Taip! - nusišypsojo Puaro. - Čia aš!

- Labai gaila, sero Čarlzo nėra namie, - tarė mis Milrei. - Su mis Liton Gor išvažiavo į teatrą.

- Aš neieškau sero Čarlzo. Aš ieškau savo lazdos. Rodos, čia palikau.

- Ak, štai kas. Nasisielokite, Templ suras. Gaila, aš negaliu jums padėti. Skubu į traukinį. Važiuoju aplankyti motinos.

- Žinoma, žinoma. Aš netrukdysiu, madmuazele.

Pasitraukęs praleido Milrei, ir ji skubiai nubėgo žemyn. Jos rankose buvo odinis lagaminėlis.

Kiek palaukęs, Puaro pasuko atgal ir kone bėgte nukūrė laiptais. Prie paradinių durų jis atlėkė kaip tik tuo metu, kai mis Milrei lipo į taksi. Puaro išbėgo į gatvę ir, išvydęs atvažiuojant laisvą taksi, pakėlė ranką. Jis patenkintas nusišypsojo - gaudynės prasidėjo!

Mašina, kuria važiavo mis Milrei, dūmė į šiaurę ir sustojo prie Pedingtono geležinkelio stoties, nors į Džilingą iš ten traukiniai nėjo. Puaro pirmosios klasės kasoje nusipirko bilietą į Lumauzą ir atgal. Traukinys pajudėjo po penkių minučių. Pasistatęs apykaklę - diena buvo šalta, - Puaro įsikniaubė vagono kamputyje.

Lumauze jie buvo apie penktą. Jau ėmė temti. Puaro, saugodamasis neišsiduoti, sekė paskui mis Milrei. Staiga išgirdo stoties budėtojo balsą:

- O, sveiki, mis, mes jūsų nelaukėme. Ar ir seras Čarlzas

atvažiuos?

- Ne, aš tik pasiimsiu kai kuriuos daiktus ir rytoj rytą - atgal. Ačiū, man nereikia mašinos. Eisiu kalnų takeliu.

Sutemos tirštėjo. Mis Milrei greitai kopė stačiu vingiuotu taku. Neatsilikdamas iš paskos tyliai sekė Erkiulis Puaro. Štai ir "Varnų lizdas". Milrei išsitraukė iš rankinuko raktą, atrakino šonines duris ir įėjo vidun. Puaro pasislėpė už krūmo. Po kelių minučių mis vėl pasirodė. Rankose ji laikė didelį surūdijusį raktą ir elektrinį žibintą.

Mis Milrei, apėjusi namą, ėmė ropštis stačiu užžėlusiu takeliu. Erkiulis Puaro neatsiliko. Ji lipo vis aukščiau ir aukščiau, prie seno akmeninio bokšto - tokių buvo pilnas pajūris. Tai buvo neaukštas, pusiau nugriuvęs statinys, tačiau ant dulkėmis apnešto langelio vis dėlto kabėjo užuolaidėlė. Mis Milrei ėmė krapštytis prie didžiųjų medinių durų. Raktas cyptelėjo, sugirgždėjo vyriai. Žibinto šviesa apšvietė keistą laboratoriją - retordas, degiklius, įvairius aparatus.

Mis Milrei čiupo pagaikštį ir užsimojo, norėdama sudaužyti stiklinę aparatūrą, bet Puaro spėjo nutverti jos ranką. Mis Milrei sušuko ir atsigrįžo.

Milrei akys susidūrė su žaliomis lyg katės Erkiulio Puaro akimis.

- Šitaip negalima, madmuazele, - tarė jis. - Nes tai, ką jūs norite sunaikinti, yra įkaltis.

27 skyrius

Erkiulis Puaro sėdėjo dideliame krėsle. Sieninės lempos buvo užgesintos, o krėsle sėdinčią figūrą apšvietė tik lempa su rožiniu gaubtu. Simboliška atrodė tai, kad jis buvo apšviestas, o trys kiti - seras Čarlzas, misteris Satersueitas ir Egė Liton Gor - tūnojo tamsoje.

Erkiulio Puaro balsas buvo pavargęs. Jis tarsi kalbėjo beorei erdvei, o ne savo klausytojams.

- Atkurti nusikaltimo vaizdą - detektyvo uždavinys. Reikia verti vieną faktą ant kito, panašiai kaip vieną ant kitos dedame kortas, statydami kortų namelį. Jeigu faktai neatitinka - jeigu korta neišlaiko

lygsvaros, - namelį turime statyti iš naujo.

Taigi aš pradedu pasakoti apie Stefeno Babingtono nužudymą šių metų rugpjūtyje. Tą vakarą seras Čarlzas Kartraitas iškėlė versiją, kad Stefenas Babingtonas buvęs nužudytas. Aš negalėjau tuo patikėti. Dabar pripažįstu, kad seras Čarlzas buvo teisus, o aš klydau, nes dėl to atsitikimo buvau visai kitokios nuomonės. Tiktai prieš dvidešimt keturias valandas staiga nušvito mano protas ir aš supratau viską turįs vertinti kitu kampu, nes tik tada galėsiu teisingai išaiškinti Stefeno Babingtono nužudymo aplinkybes.

Bet dabar truputėlį grįšiu atgal ir vesiu jus žingsnis po žingsnio tuo keliu, kuriuo aš pats ėjau. Stefeno Babingtono mirtį aš vadinsiu pirmuoju dramos veiksmu. Uždanga nusileis, mums išvykus iš "Varnų lizdo".

Tai, ką galime pavadinti antruoju dramos veiksmu, prasidėjo Monte Karle, kai misteris Satersueitas parodė man laikraštį su pranešimu apie sero Bartolomju mirtį. Iš karto supratau, kad aš buvau neteisus, o seras Čarlzas kalbėjo tiesą. Abu - Stefenas Babingtonas ir seras Bartolomju Strendžas - buvo nužudyti, ir abi žmogžudystės - dvi vieno nusikaltimo dalys. O trečioji žmogžudystė - mis de Rašbridžer - baigė žmogžudysčių seriją.

Todėl buvo reikalinga tokia versija, kuri susietų visus tris mirties veiksmus. Visus tris nusikaltimus įvykdė vienas ir tas pats žmogus, tikėjęsis iš to kažkokios naudos.

Dabar galiu pasakyti, kad mane labiausiai neramino tai, kad seras Bartolomju buvo nužudytas po Stefeno Babingtono. Nagrinėjant visas tris žmogžudystes, nepaisant to, kur ir kada jos buvo įvykdytos, pasiremiant tikimybių teorija, galima padaryti išvadą, kad sero Babingtono nužudymas buvo, kaip čia pasakius, svarbiausias nusikaltimas, o du kiti - antraeiliai pagal savo pobūdį, tai yra padaryti tik dėl to, kad tie žmonės turėjo ryšių su Bartolomju Strendžu. Tačiau, kaip aš jau sakiau, nusikaltimą ne visuomet pavyksta įvykdyti taip, kaip norima. Stefeną Babingtoną nužudė pirmąjį, serą Bartolomju Strendžą - kiek vėliau. Tokiu būdu susidarė įspūdis, kad antroji žmogžudystė - tiesioginis pirmosios padarinys, vadinasi, pirmoji yra tarsi raktas, padedantis tirti po to sekusius įvykius.

Aš esu didelis tikimybių teorijos gerbėjas, todėl buvau įsitikinęs, kad žudikas dėl kažkokių aplinkybių negalėjo įvykdyti savo plano arba apsiriko: seras Bartolomju turėjo būti pirmoji auka, o misterį Babingtoną nunuodijo per klaidą. Bet tos minties teko atsisakyti. Visi, bent kiek pažinę serą Bartolomju, žinojo, kad jis negerdavo kokteilio.

Kita prielaida - gal Stefenas Babingtonas per klaidą nunuodytas vietoj kito, pirmajame vikende dalyvavusio svečio? Bet šitai versijai paremti neradau jokių įrodymų. Tada man teko grįžti prie pirmosios išvados, kad Stefeną Babingtoną nužudė sąmoningai, ir aš kaip mat pakliuvau į aklavietę - vėl jokių įrodymų, patvirtinančių tokią versiją.

Bet kurį tyrimą reikia pradėti nuo paprasčiausios ir akivaizdžiausios premisos. Jeigu Stefenas Babigtonas išgėrė užnuodytą kokteilį, tai kas turėjo galimybę jį nužudyti? Pirma man atrodė, kad tik du žmonės - tie, kurie siūlė gėrimą, tai yra seras Čarlzas Kartraitas ir kambarinė Templ. Bet kuris iš judviejų galėjo įpilti į taurę nuodų, tačiau nė vienas negalėjo priversti Babingtoną paimti kaip tik lemtingąją taurę. Templ būtų galėjusi tai padaryti, jeigu ji, vikriai manipuliuodama padėklu, Babingtonui būtų pasiūliusi paskutinę taurę. Tai nelengvas uždavinys, bet įvykdomas. Seras Čarlzas galėjo pats paimti užnuodytą taurę ir paduoti Babingtonui. Bet ir viena, ir kita atpuola! Viskas atrodė taip, tarsi tik per paprastą atsitiktinumą užnuodytoji taurė kliuvo Stefenui Babingtonui.

Melforto abatijoje sero Čalzo Kartraito ir Templ nebuvo. Kas turėjo geriausią galimybę užnuodyti portveino taurę, kuri kliuvo serui Bartolomju? Be žinios dingęs vyresnysis tarnas Elis, jo padėjėjos tarnaitės. Bet negalima atmesti ir trečiojo varianto - tai galėjo padaryti kuris nors svečias: tereikėjo tik paslapčia įeiti į valgomąjį ir įpilti nikotino į portveino taurę.

Kai aš prisidėjau prie jūsų tyrimo grupės “Varnų lizde”, jau buvote sudarę sąrašą žmonių, dalyvavusių abiejuose vikenduose. Dabar galiu pasakyti, kad keturis, įrašytus sąrašo pradžioje, aš tuoj pat atmečiau - kapitoną ir misis Deikr, mis Satklif ir mis Vils. Nė vienas jų iš anksto nežinojo, kad vikende susitiks su Stefenu Babing-

tonu, o nikotino alkaloidą galima panaudoti tik kruopščiai pasirengus. Trys likusieji - ledi Merė Liton Gor, mis Liton Gor ir Oliveris Mendersas - galėjo būti įtariami. Jie, vietiniai gyventojai, galbūt turėjo priežasčių atsikratyti Stefenu Babingtonu ir savo plano įgyvendinimui pasirinko kviestinius pietus. Tačiau tuo buvo sunku patikėti. Be to, aš negalėjau rasti jokių įrodymų, kad kas nors iš jų tai padarė. Man atrodo, panašiai manė ir misteris Satersueitas. Tiesa, jis daugiau nei kiti įtarė Oliverį Mendersą. Turiu pasakyti, kad Mendersą iš tikrųjų buvo galima įtarti. Tą vakarą "Varnų lizde" jis buvo be galo dirglus ir nervingas; jam nesisekė gyvenime ir jis griežė dantį ant viso pasaulio; jį kankina stiprus nepilnavertiškumo kompleksas, o nepilnavertiškumo kompleksas dažnai būna nusikaltimo priežastis; jis stokoja pusiausvyros - tai būdinga tokio amžiaus žmonėms; jis buvo susikivirčijęs su misteriu Babingtonu arba, teisingiau sakant, buvo jam gana priešiškas. Į Melforto abatiją atklydo gana savotiškomis aplinkybėmis. Vėliau jis papasakojo keistą istoriją apie sero Bartolomju Strendžo laišką ir, be to, jaunuolio piniginėje buvo laikraščio iškarpa apie nikotino nuodus. Sero Bartolomju dienoraštyje minimas kažkoks "M".

Taigi septynių įtariamųjų sąraše pirmuoju derėjo įrašyti Oliverį Mendersą.

Bet paskui, mieli draugai, mane apėmė didelės abejonės. Rodės, gana aiški ir logiška išvada, kad žmogus, padaręs nusikaltimą, buvo asmuo, dalyvavęs abiejuose pobūviuose. Tai yra vienas tų, kurie įtraukti į sąrašą. Bet nuojauta man šnibždėjo, kad tai tik paprasčiausiai iš anksto sugalvotas triukas, kuriuo patikėtų kiekvienas sveiko proto, sugebąs logiškai mąstyti žmogus. Staiga aš supratau susidūręs ne su realybe, o su puikiai sugalvota apgaule. Jeigu nusikaltėlis protingas, jis turėjo numatyti, kad įtariami bus kaip tik tie, kurie dalyvavo abiejuose vikenduose, vadinasi, viską reikėjo padaryti taip, kad pats nepakliūtų į sąrašą.

Kitaip sakant, Stefeno Babingtono ir sero Bartolomju Strendžo žudikas dalyvavo ir viename, ir kitame pobūvyje, bet elgėsi taip, kad nekristų į akis.

Kas dalyvavo "Varnų lizde", o nebuvo Melforto abatijoje?

Seras Čarlzas Kartraitas, misteris Satersueitas, mis Milrei ir misis Babington.

Kas iš to ketverto galėjo dalyvauti antrame pobūvyje, pakeitęs savo išvaizdą? Seras Čarlzas ir misteris Satersueitas buvo Pietų Prancūzijoje, mis Milrei - Londone, o misis Babington - Lumauze. Vadinasi, greičiausiai buvo galima įtarti mis Milrei ir misis Babington. Bet ar mis Milrei Melforto abatijoje būtų likusi nepastebėta? Mis Milrei labai charakteringi bruožai, kuriuos sunku paslėpti ir nelengva pamiršti. Aš nutariau, kad mis Milrei negalėjo būti abatijoje. Taip pat ir misis Babington.

Ar misteris Satersueitas arba seras Čarlzas Kartraitas galėjo būti Melforto abatijoje ir likti neatpažinti? Galbūt, abejodami pasakysime apie misterį Satersueitą; o apie serą Čarlzą jau kita kalba. Jis - aktorius, pratęs vaidinti įvairiausius vaidmenis. Kokį vaidmenį tą vakarą jis galėjo vaidinti?

Štai tada aš ir ėmiau mąstyti apie vyresnįjį tarną Elį. Gana tamsi asmenybė. Žmogus, atsiradęs nežinia iš kur prieš dvi savaites iki nusikaltimo ir gana sėkmingai dingęs po jo. Kaip jam taip sklandžiai pavyko paspukti? Taigi todėl, kad iš tikrųjų Elio nė nebuvo! Elį sukūrė grimo ir scenos meno pagalba. Elis - ne reali asmenybė.

Tačiau ar taip galėtų būti? Visi abatijos tarnai pažino serą Čarlzą, artimą sero Bartolomju bičiulį. Bet tuoj aš supratau, kad vyresnįjį tarną buvo galima vaidinti niekuo nerizikuojant: jeigu kas nors būtų atpažinęs serą Čarlzą, viską būtų nuleidę juokais. Kita vertus, drauge išgyventi dvi savaites ir nesukelti jokio įtarimo, vadinasi, garantuotai esi visiškai saugus. Ir aš prisiminiau, ką tarnai sakė apie vyresnįjį tarną: jis atrodęs "Kaip tikras džentelmenas", tarnavęs "geruose namuose" ir žinojęs kai kurias skandalingas aukštuomenės istorijas. Lyg ir nieko ypatinga, bet tuo pačiu - svarbu. O geriausiai jį apibūdino kambarinė Doris. Ji sakė: "Savo darbą jis atlikdavo ne taip, kaip visi kiti vyresnieji tarnai, kuriuos pažinojau". Tie žodžiai patvirtino mano versiją. Taigi tarnai sero Čarlzo neatpažino.

Tačiau sero Bartolomju byla dar nė kiek nepaaiškėjo. Vargu ar buvo galima pamanyti, kad jis pakliuvęs į savo bičiulio nemalonę. Seras Bartolomju, matyt, žinojo apie jo persikūnijimą. Ar turiu

įrodymų? Taip. Akylusis misteris Satersueitas jau pirmajame tyrimo etape pastebėjo - seras Bartolomju niekada tokiu juokaujamu tonu nesikalbėjo su tarnais. "Jūs šaunus vyriokas, Eli, pirmaklasis tarnas..." Jeigu daktaras žinojo,kad priešais jį - seras Čarlzas Kartraitas, tai yra, jeigu seras Bartolomju dalyvavo tame žaidime, tai iš karto pasidaro aišku, kodėl jis taip išgyrė vyresnįjį tarną.

O seras Bartolomju, be abejonės, viską kuo puikiausiai žinojo. Sero Čarlzo persikūnijimas į Elį buvo tik žaidimas, gal net lažybos, noras pralinksminti svečius, štai kodėl seras Bartolomju užsiminė apie siurprizą ir buvo geros nuotaikos. Turėkite galvoje ir tai, kad dar buvo laiko ir atsitraukti; jeigu tik kuris svečias būtų atpažinęs serą Čarlzą prie vaišių stalo, nieko baisaus nebūtų atsitikę; viską būtų pavertę juokais, ir tiek. Bet į šlubčiojantį vidutinio amžiaus vyresnįjį tarną nuo beladonos patamsėjusiomis akimis, vešliomis žandenomis ir su apgamu, nupieštu ant plaštakos, niekas nekreipė dėmesio. Gana gerai sugalvota atpažinimo detalė - apgamas - pasirodė niekam tikęs vien dėl to, kad žmonės labai nepastabūs. Seras Čarlzas tikėjosi, kad apgamą būtinai kas nors prisimins, atkuriant Elio portretą ir aprašant žymes, bet per dvi savaites, kol Elis triūsė abatijoje, apgamo niekas net nepastebėjo. Įsidėmėjo tik vienintelė aštriaakė Vils, apie kurią mes dar pakalbėsime.

Kas dėjosi paskui? Seras Bartolomju numirė. Šį kartą niekas nemanė, kad jis miręs natūralia mirtimi. Atvyko policija. Ėmė apklausti Elį ir kitus. Vėliau, naktį, Elis išėjo slaptuoju išėjimu, atvirto savimi, o po dviejų savaičių vaikštinėjo po Monte Karlą ir vaizdavo esąs be galo sukrėstas draugo mirties...

Atsiminkite, visa tai - tik versija. Tikrų įrodymų aš dar neturėjau, bet visa tai, ką vėliau sužinojau, ją patvirtino. Mano kortų namelis buvo gerai ir su protu pastatytas. O šantažuojantys laiškai, rasti Elio kambaryje? Bet juk juos rado pats Čarlzas!

O laiškas, kurį seras Bartolomju tarsi parašęs Mendersui, prašydamas "padaryti" avariją? Argi serui Čarlzui buvo sunku parašyti? Jeigu Mendersas pats nebūtų laiško sunaikinęs, tai serui Čarlzui, vaidinusiam Elio vaidmenį, būtų buvę lengva pačiam tai padaryti, nes jis patarnavo jaunajam džentelmenui. Lygiai taip lengva, kaip lengvai

jis įkišo laikraščio iškarpą į Oliverio piniginę.

Dabar apie trečiąją auką - misis de Rašbridžer. Kada mes pirmą kartą apie ją išgirdome? Tuoj po to, kai sužinojome apie sunkiai įsivaizduojamą sero Bartolomju pašnekesį su Eliu. Bet kokia kaina reikėjo apsidrausti, kad nepasirodytų keisti sero Bartolomju ir vyresniojo tarno santykiai. Ir seras Čarlzas paskubom užduoda klausimą - apie ką daktarui pranešęs vyresnysis tarnas? Apie moterį, jo pacientę. Ir seras Čarlzas mikliai panaudoja visą savo įtakos jėgą, atitraukdamas dėmesį nuo vyresniojo tarno į sanatoriją ir apklausia seserį šeimininkę. Jis visomis jėgomis koncentruoja dėmesį į misis de Rašbridžer.

Dabar pažiūrėkime, koks šioje dramoje mis Vils vaidmuo. Tai įdomi asmenybė, nesugebanti padaryti kitiems absoliučiai jokio įspūdžio. Išoriškai nepatraukli, neaštrialiežuvė, nejudri, net nesimpatinga. Tiesiog negraži. Ji keršija visam pasauliui savo plunksna ir sugeba popieriuje kuo puikiausiai atkurti charakterius. Nežinau, ar vyresnysis tarnas jai pasirodė įtartinas, ar ne, bet prie stalo tik ji viena pastebėjo ir šitą žmogų. Rytą po žmogžudystės, nevalingai pasiduodama savo smalsumui, ji zujo ir visur kaišiojo nosį, kaip sakė kambarinė. Buvo Deikrų kambaryje, naršė po tarnų patalpas - paklusdama kažkokiam mangustės instinktui, stengėsi ką nors aptikti, pamatyti.

Ji vienintelė kėlė nerimą serui Čarlzui. Štai kodėl jis taip norėjo pats ją apklausti. Pokalbis serą Čarlzą nuramino, ir jis aiškiai liko patenkintas, kad mis Vils buvo pastebėjusi apgamą. Bet paskui suprato - juk tai katastrofa! Nemanau, kad iki tol mis Vils būtų pagalvojusi, kad Elis, vyresnysis tarnas, tai seras Čarlzas Kartraitas. Turbūt ją paprasčiausiai nustebino tik tai, kad Elis panašus į kažkokį jos pažįstamą. Kai atnešė valgį, ji mechaniškai įsidėmėjo ne veidą, bet rankas, laikiusias lėkštę.

Kaip sakiau, tada, pobūvyje, jai nė į galvą neatėjo, kad Elis - tai seras Čarlzas. Bet kai ji kalbėjosi su seru Čarlzu, ta mintis krebždėjo jos galvoje! Ir tada ji paprašė paduoti indą su obuoliais. Tačiau jai nerūpėjo apgamas ant dešinės ar kairės rankos. Ji norėjo pamatyti pačias rankas, ir lygiai tokioje padėtyje, kaip regėjo per pobūvį vyresniojo tarno rankas.

Štai tada ji ir suvokė visą teisybę. Bet Vils - ypatinga moteris. Jai tiesiog buvo malonu, kad padarė tokį atradimą. Be to, ji nebuvo įsitikinusi, kad seras Čarlzas nužudė savo draugą. Taip, jis persirengė kaip vyresnysis tarnas, bet tai dar nebylojo, kad tapo žmogžudžiu. Daug nekaltų žmonių tylėjo vien dėl to, kad bijojo atsidurti įtariamųjų padėtyje.

Taigi mis Vils niekam nesakė apie savo atradimą, tiesiog viena juo džiaugėsi. Bet seras Čarlzas sunerimo. Jam nepatiko šelmiškas ir gudrus šypsnys, kurį išeidamas iš kambario pastebėjo jos veide. Jis suprato - mis Vils kažką žino. Ką? Gal ką nors apie jį? Apie pasivertimą Eliu, vyresniuoju tarnu? Pirma misteris Satersueitas, paskui ir mis Vils atkreipė į jį dėmesį. Vadinasi, jų žvilgsnį reikia kaip nors nukreipti į kažką kitą. Ir jis sugalvojo paprastą, drąsų, viską supainiojantį planą.

Tą dieną, kai aš visus pakviečiau išgerti šerio, seras Čarlzas, reikia manyti, pakilo labai anksti, nuvažiavo į Jorkšyrą ir, persirengęs skurdeiva, įdavė berniukui telegramą, prašydamas tuoj pat išsiųsti. Paskui spėjo laiku grįžti ir vakare suvaidinti tą vaidmenį, kurį aš sugalvojau savo mažam spektakliui. Jis padarė dar vieną nusikaltimą - paštu išsiuntė dėžutę šokoladinių saldainių moteriai, kurios niekad ir akyse nebuvo matęs ir apie kurią nieko nežinojo.

Jūs prisimenate, kas atsitiko tą vakarą. Matydamas labai sunerimusį serą Čarlzą, buvau beveik įsitikinęs, kad mis Vils kažką įtaria. Kai seras Čarlzas vaidino mirties sceną, aš stebėjau mis Vils veidą. Moteris buvo be galo nustebusi. Ir tada supratau, kad mis Vils aiškiai įtaria serą Čarlzą kaip žudiką. Išvydusi jį mirštantį, Vils be galo sutriko.

Bet jeigu mis Vils įtaria serą Čarlzą, vadinasi, jai gresia didelis pavojus. Žmogus, nužudęs tris, gali nužudyti ir ketvirtą. Aš nutariau perspėti mis Vils. Vėlai vakare jai paskambinau, ir mis Vils, niekam nežinant, išėjo iš namų ir apsigyveno šitame viešbutyje. Tai, kad aš pasielgiau protingai, byloja sero Čarlzo vizitas pas mis Vils, vos grįžus iš Džilingo.

Jis pavėlavo. Paukštelė jau buvo išskridusi.

Tuo pačiu metu seras Čarlzas manė, kad jo veiklos planas

pasisekė. Misis de Rašbridžer norėjo mums pranešti kažką svarbaus. Misis de Rašbridžer nužudė, nespėjus nieko pasakyti. Kaip dramatiška! Kaip panašu į detektyvinius romanus, pjeses ir filmus!

Bet manęs, Erkiulio Puaro, neapgavo. Misteris Satersueitas pasakė: ją nužudė, kad nepapasakotų to, ką žinojo. Aš atsakiau: "Arba to, ko nežinojo". Turbūt misteris Satersueitas apstulbo. Bet galėjo suprasti, ką aš turėjau galvoje. Misis de Rašbridžer nužudė todėl, kad ji apskritai nieko negalėjo mums pasakyti. Apie nusikaltimą ji nieko nežinojo. Bet seras Čarlzas savo planą sėkmingai galėjo įgyvendinti tik tada, jei mirusioji patrauks mano dėmesį. Dėl to ir buvo nužudyta niekuo dėta užsienietė.

Nepaisant tokio triumfo, seras Čarlzas padarė didžiausią klaidą ir pasielgė kaip mažvaikis. Tariamą misis Rašbridžer telegramą jis adresavo man, Erkiuliui Puaro, į "Ritcos" viešbutį. Bet juk ji nebuvo nė girdėjusi, kad aš tiriu šią bylą! Taip, tai buvo tikrai vaikiška klaida.

Taigi tuo metu aš jau daug žinojau. Atpažinau žudiką. Bet nežinojau pirmosios žmogžudystės motyvo. Vėl sukau galvą. Ir vėl aiškiausiai supratau, kad pirmutinis ir svarbiausias tikslas buvo nužudyti serą Bartolomju Strendžą. Kodėl seras Čarlzas troško nužudyti savo draugą? Ar galima įsivaizduoti motyvą? Aš sugebėjau.

Pasigirdo sunkus atodūsis. Seras Čarlzas lėtai pakilo, priėjęs atsirėmė į židinį ir, įsprendęs į šoną ranką, iš aukšto žiūrėjo į Puaro. Misteris Satersueitas būtų pasakęs: jis stovėjo lordo Englmaunto poza, paniekinamai žvelgdamas į niekšą teismo valdininką, kuriam pavyko apkaltinti jį sukčiavimu. Jis buvo taurumo įsikūnijimas. Aristokratas, iš aukšto žvelgiantis į bekilmį vargšą.

- Turite nuostabią vaizduotę, mesjė Puaro, - tarė jis. - Vargu ar verta sakyti, kad papasakotoje istorijoje nėra nė vieno žodžio teisybės. Nežinau iš kur sėmėtės tiek įžūlumo išversti ant manęs šitokią absurdiško melo laviną. Bet kalbėkite toliau - man įdomu. Kokį aš turėjau motyvą nužudyti žmogų, kurį pažinau nuo vaikystės?

Erkiulis Puaro, tas menkas buržua, pakėlęs galvą, pažvelgė į aristokratą. Kalbėjo ramiai, tikėdamas savo tiesa:

- Sere Čarlzai, ne tiek jau daug yra žmogaus nužudymo motyvų. Baimė, nauda arba moteris. Šiuo atveju, sere Čarlzai, mums nereikia

ieškoti kitų - pakanka pirmojo. Baimė buvo sero Bartolomju Strendžo nužudymo priežastis.

Seras Čarlzas paniekinamai gūžtelėjo pečiais.

- O kažin jau dėl ko aš taip ėmiau bijoti savo senojo draugo?

- Dėl to, kad seras Bartolomju buvo psichinių susirgimų specialistas, - atsakė Erkiulis Puaro.

Jis truputį patylėjo ir vėl kalbėjo žemu dusliu balsu.

Kai man dingtelėjo tokia versija, ėmiau rinkti informaciją. Perverčiau laikraščių komplektus. Gal pamenate, sere Čarlzai, jūs sakėte misteriui Satersueitui, kad išėjote iš teatro po nervinio priepuolio, kilusio dėl įtempto darbo. Ne visai taip. Aš pastebėjau, kad per pastaruosius dvejus metus jūs vaidinote trijose pjesėse - pirmoji buvo Napoleono gyvenimo sceninė versija, antroji - religinė pastoralė, kurioje atlikote kaukėto dievaičio vaidmenį, o trečiojoje vaidinote superdiktatorių, kuris valdė visą pasaulį. Viešuose jūsų to meto pasisakymuose aiškiai dominavo didybės manija. O nervinio šoko priežastys gana miglotos. Spauda paskelbė, kad išvykote pakeliauti jūra. Tačiau jūsų pavardės neužtikau nė viename keleivinių laivų kampanijos sąraše. Pati nenujausdama, šioje tyrimo stadijoje man padėjo mis Liton Gor. Ji probrėkšmais užsiminė apie jūsų tikrąją pavardę - Magas. Tuoj prisiminiau sero Bartolomju dienoraščio pradžią: "Mane neramina "M.". Man nepatinka kai kurie simptomai". "M." tai ne Mendersas, ne Margareta de Rašbridžer ar dar koks nors nežinomas asmuo. "M." - tai Magas, seras Bartolomju jus taip vadino nuo vaikystės. Ir mano teorija labai greitai pasitvirtino. Tą dieną, kai seras Čarlzas tariamai išvyko į jūros kelionę, Linkolnšyre į privačią psichinę gydyklą buvo priimtas pacientas Čarlzas Magas. Aš puikiai suprantu, kodėl taip buvo padaryta, - serą Čarlzą Kartraitą gerai pažinojo sero Bartolomju sanatorijos personalas. Vengta viešumo. Čarlzas Magas iš privačios gydyklos išsirašė po keturių mėnesių, bet aš spėju, kad daktarą Bartolomju neramino draugo psichinė būklė. Ir neabejoju, kad jo budrumas pagreitino tragediją.

Seras Čarlzas neišsigydė, jis paprasčiausiai labai gudriai nuslėpė nuo kitų savo ligą. Bet nesugebėjo nuslėpti nuo sunerimusių ir

viską reginčių draugo akių. Ir štai tuo metu, kai seras Bartolomju nerimavo dėl sero Čarlzo psichinės būsenos, vaikystės draugas, žinoma, kiek leido jo proto galios, gudriai rezgė žmogžudystės planą. Mat jis įsivaizdavo, kad seras Bartolomju yra didžiausias jo laisvės priešas ir buvo įsitikinęs, kad daktaras ketina jį izoliuoti nuo visuomenės.

Mane visą laiką neramino vienas dalykas - sero Čarlzo ir mis Liton Gor santykiai. Misteriui Satersueitui Čarlzas atrodė iki ausų įsimylėjęs vyriškis, abejojantis savo mylimosios jausmais, nes manė, kad mis Liton Gor myli Oliverį Mendersą. Bet man atrodė, kad seras Čarlzas, puikiai pažįstantis gyvenimą ir patyręs vyras, turėjo žinoti, kad jam atviri visi keliai. Tai kaip paaiškinti jo elgesį?

Labai paprastai. Serui Čarlzui reikėjo kažkaip pasiteisinti, kodėl palieka Lumauzą ir išvažiuoja į užsienį, reikėjo sugalvoti įtikinamą paaiškinimą, kodėl laikinai vengia draugų. O kadangi puikiai žinojo, kaip efektingai vaidinti dramą, tai nutarė, kad labiausiai įtikinama - romantinė priežastis. Jo iš karto ims gailėtis. Be to, lengvai galės pasiteisinti, kad į Angliją po sero Bartolomju mirties grįžo trokšdamas pats tirti bylą. Jis būtinai norėjo žinoti, kaip toliau viskas klostysis.

Erkiulis Puaro nutilo, seras Čarlzas nusijuokė. Iš visos širdies, natūraliai ir linksmai.

- Mano brangusis! - tarė jis. - Na jau, mano brangusis!

Ir jeigu tai būtų matę žiūrovai, visi kaip vienas būtų nusprendę, kad to užsieniečio išvados pernelyg absurdiškos ir kvailos. Seras Čarlzas atrodė tiesiog sveiko proto įsikūnijimas.

- Tai, vadinasi, aš beprotis? - linksmai ir pašaipiai paklausė seras Čarlzas. - Mano brangusis mesjė Puaro, ar jūs nemanote, kad ne to vagies kepurė dega? Nekalbėsime jau apie seniokišką marazmą, bet... - jis palietė smilkinį, - jūs truputį... man rodosi. Prisipažįstu, mano nervai visai pakrikę. Taip, Tolio patartas trumpam buvau nuvykęs į privačią gydyklą. Bet vadinti mane žmogžudžiu, tai jau per daug!

Puaro nieko neatsakė. Patylėjęs seras Čarlzas ir vėl kalbėjo tuo pačiu pašaipiu tonu:

- O Babingtonas, tas mielas senas dvasininkas? Ar ir jis buvo

psichiatrijos specialistas?

- Ne, - atsakė Erkiulis Puaro. - Misterio Babingtono nugalabijimo priežastis buvo visai kita. Tiesą sakant, priežasties nebuvo.

- Vadinasi, žudikas tik pažaidė?

- Ne. Visą laiką man nedavė ramybės toks faktas: nors tą vakarą ir turėjote puikiausią galimybę įpilti nikotino į kokteilį, bet juk negalėjote būti tikras, kad taurė klius, kam skirta. Vakar aš viską supratau. Nuodai nebuvo skirti specialiai Stefenui Babingtonui. Jie galėjo kliūti bet kam, išskyrus du - jus ir serą Bartolomju, kuris, kaip žinote, negerdavo kokteilio.

Misteris Satersueitas sušuko:

- Bet tai absurdas! Koks gi tikslas? Tikslo juk nėra!

Puaro atsigrįžo į jį. Jo balsas skambėjo pergalingai.

- O ne, tikslas buvo! Keistas tikslas - labai keistas. Aš pirmą kartą susidūriau su tokiu žmogžudystės motyvu. Stefeno Babingtono nužudymas buvo ne kas kita, kaip generalinė repeticija.

- Kas?

- Taip, seras Čarlzas - aktorius. Jis pasidavė aktoriaus instinktui. Jis repetavo. Prieš įvykdydamas kitą, iš anksto suplanuotą žmogžudystę, jis jokiu būdu negalėjo būti įtariamas. Nė vieno svečio mirtis jam nedavė jokios naudos, vadinasi, nebuvo motyvo, dar daugiau - taip ir atsitiko, - niekas nebūtų galėjęs įrodyti, kad seras Čarlzas norėjo nunuodyti konkretų žmogų. Ir, bičiuliai mano, generalinė repeticija pavyko sklandžiai. Misteris Babingtonas mirė, ir niekas net neįtarė nešvaraus žaidimo. Beliko pačiam serui Čarlzui suabejoti, ar kunigas miręs savo mirtimi, o tai, kad mes nenorėjome patikėti kažkieno pikta valia, jam buvo labai naudinga. Taures irgi jam puikiai pavyko pakeisti. Vadinasi, jis galėjo būti ramus, kad, įvykus tikrajam vaidinimui, viskas eis kaip sviestu patepta.

Kaip žinote, įvykiai pakrypo kiek kitaip. Antrajame vikende dalyvavo gydytojas, kuris tuoj pat įtarė nunuodijimą. Kaip tik tada serui Čarlzui buvo naudinga atkreipti dėmesį į Babingtono mirtį. Tegu mano, kad sero Bartolomju mirtis yra pirmosios pasekmė. Vadinasi, reikia sutelkti dėmesį į Babingtono nužudymą, o nepradėti nuo to, kodėl buvo nužudytas seras Bartolomju.

Bet seras Čarlzas nenumatė vienos aplinkybės - mis Milrei budrumo. Ji žinojo, kad šeimininkas atlieka cheminius eksperimentus senajame bokšte. Mis Milrei apmokėdavo sąskaitas už rožių purškimo tirpalą ir matė, kad gana daug skiedinio nežinia kur dingsta. Perskaičiusi, kad misteris Babingtonas buvęs nunuodytas nikotinu, tuoj suprato, iš ko seras Čarlzas išgaudavo gryną alkaloidą.

Mis Milrei iš karto negalėjo nuspręsti, ką daryti, nes misterį Babingtoną ji pažino nuo vaikystės, o tuo pačiu giliai ir atsidavusiai, kaip moka tik atgrasios moterys, buvo įsimylėjusi savo žavingąjį šeimininką.

Pagaliau ji nutarė sunaikinti sero Čarlzo aparatūrą, nes jis, įtikėjęs savo pergale, apie tai net nepagalvojo. Ji patraukė į Kornuolą, o aš sekiau iš paskos.

Seras Čarlzas ir vėl nusijuokė. Dabar jis panešėjo į džentelmeną, be galo pasibjaurėjusį žiurke.

- Ir visas jūsų įkaltis - kažkoks chemijos aparatas? - paniekinamai paklausė.

- Ne, - atsakė Puaro. - Jūsų pase pažymėta, kada išvykote iš Anglijos ir kada grįžote. Tai sutampa su tuo laikotarpiu, kai vyresnysis tarnas Elis tarnavo pas serą Bartolomju.

Iki to momento Egė sėdėjo tylėdama, tarsi sustingusi į ledą. Bet dabar suspurdėjusi suriko, tiksliau sakant, suvaitojo.

Seras Čarlzas išdidžiai atsigrįžo į ją.

- Ege, jūs netikite nė vienu tos absurdiškos istorijos žodžiu, ar ne?

Jis šypsodamas ištiesė jai rankas.

Egė, tarsi užhipnotizuota, lėtai ėjo prie jo. Jos akys žiūrėjo tiesiai į jo akis. Ir kai bebuvo likę tik keli žingsniai, ji sustingo vietoje ir nuleido galvą, tarsi dvejodama, žengti toliau ar ne. O paskui klykdama puolė ant kelių prieš Puaro:

- Nejaugi tai tiesa? Nejaugi tiesa?

Puaro švelniai, bet tvirtai uždėjo abi rankas ant jos pečių.

- Tai tiesa, madmuazele.

Egė tarė:

- Tą dieną, kai su seru Čarlzu buvau Džilinge, mane kažkas

išgąsdino. Nežinau kas. Paprasčiausiai apėmė keista baimė. Ar todėl, kad...

- Tai moters intuicija, mano brangioji Ege, - tarė seras Čarlzas ir paniekinamai prunkštelėjo.

Jis vis dar buvo ramus.

- Nieko nebus, Puaro, - tarė aktorius. - Aš galiu paaiškinti, kodėl pase įrašytos tokios datos. Žinoma, susidaro keistas įspūdis, bet... buvo priežasčių.

Puaro prakalbo greitai ir be užuolankų:

- Kitame kambaryje, sere Čarlzai, yra Skotlend Jardo inspektorius ir du gydytojai, garsūs smegenų ligų specialistai.

- Jūs čia viską sugalvojote! - seras Čarlzas žengė žingsnį pirmyn. Jo veidas persikreipė iš bejėgiško pykčio ir tapo neatpažįstamas. Balsas cypė ir gergždėjo. - Įviliojote mane į spąstus! Taip, į spąstus! Tai suokalbis! Apspietėte mane iš visų pusių! Bet bijote prie manęs prisiliesti - visi bijote prie manęs prisiliesti! - jis išsitiesė visu ūgiu. - Aš esu aukščiau už jus visus, aukščiau už visus kvailus, žmonių sugalvotus įstatymus! Tuos tris reikėjo nužudyti, taip, reikėjo! Aš apgailestauju dėl jų mirties, bet privalėjau tai padaryti. Kitaip negalėjau jaustis saugus.

Jis nutilo ir įsmeigė akis į Puaro.

- Jūs meluojate! Jūs visi susimokę! Melas! Ten nieko nėra!

- Pats pažiūrėkite, - tarė Erkiulis Puaro.

Seras Čarlzas pasuko prie durų, plačiai atidarė ir žengė per slenkstį. Paskui jie išgirdo ausį rėžiantį spigų sero Čarlzo šauksmą, slopius vyrų balsus. Puaro priėjęs gerai uždarė duris.

- Štai ir viskas, madmuazele, - tarė jis. - Juo pasirūpins. Čia yra draugas, kuris palydės jus namo.

Jis atidarė kitas duris, ir į kambarį vėju įlėkė Oliveris Mendersas. Egė svyruodama žengė prie jo:

- Oliveri, aš buvau tokia kiaulė. Parvesk mene pas mamą! O, kuo greičiau parvesk mane pas mamą!

Jis apkabino ją per pečius ir nuvedė durų link.

- Taip, brangioji, aš parvesiu tave. Eime.

- Tai buvo taip baisu... taip baisu.

- Aš žinau. Bet jau viskas baigėsi. Ir daugiau nebegalvok.

- Aš negalėsiu pamiršti. Niekada negalėsiu pamiršti.

- Pamirši. Labai greitai pamirši. Eime...

Ji paklusniai žengė su juo. Prie durų stabtelėjo, išsitiesė, nusikratė jo rankų.

- Viskas gerai. Aš puikiai jaučiuosi.

Puaro gestu pašaukė Oliverį Mendersą, ir tas grįžo į kambarį.

- Būkite jai labai geras, - tarė Puaro.

- Gerai, sere. Iš meilės Egei aš buvau sužvėrėjęs ir ciniškas. O dabar būsiu kitoks. Esu pasirengęs bet kam. Galbūt ateis diena...

- Žinoma, ateis, - tarė Puaro. - Manau, ji jau buvo jus pamėgusi, bet tuo tarpu atsirado Čarlzas ir ji apako. Dažnai jaunystėje susižavi didvyriu, tai natūralu, bet ir labai pavojinga. Ateis diena, kai Egė pamils tikrą draugą ir pastatys savo meilės rūmus ant uolos viršūnės.

Jis meiliai akimis palydėjo išeinantį jaunuolį.

Misteris Satersueitas sujudėjo krėsle ir, palinkęs į priekį, tarė:

- Mesjė Puaro, tai buvo puiku, velniškai puiku!

Nutaisęs kuklią miną, Puaro atsakė:

- Niekai. Tai buvo trijų veiksmų tragedija, o dabar uždanga jau leidžiasi.

- Atleiskite, - tarė misteris Satersueitas, - bet aš norėčiau...

- Kad šį bei tą paaiškinčiau? Ką gi, klauskite.

- Kodėl kartais jūs nuostabiai gerai kalbate angliškai, kartais - ne?

Puaro nusijuokė.

- Ak, štai kas! Gerai, paaiškinsiu. Taip, aš moku taisyklingai kalbėti angliškai. Bet, mano drauge, kalbėjimas laužyta anglų kalba turi didelį pranašumą. Žmonės ima jus niekinti. Sako: "Užsienietis, kaip jis šneka!" Aš neturiu tikslo stebinti žmones, atvirkščiai, leidžiuosi, kad mane išjuoktų. Šituo net gėriuosi! Anglai dažnai sako: "Žmogus, kuris apie save yra labai geros nuomonės, mažai ko vertas". Toks anglų požiūris nėra neteisingas. Bet tokiu būdu, kaip matote, aš nevaržau žmonių. Be to, tai jau tapo įpročiu.

- Dieve mano, - tarė misteris Satersueitas, - jūs gudrus kaip gyvatė, mesjė Puaro.

Jis kiek patylėjo, galvodamas apie bylą.

- Turbūt aš nieko gero nepadariau, - apmaudžiai tarė.

- Atvirkščiai, jūs atkreipėte dėmesį į labai svarbią aplinkybę - sero Bartolomju elgesį su vyresniuoju tarnu. Jūs taip pat pastebėjote didelį mis Vils akylumą. Iš tikrųjų, jūs galėjote viską įspėti, bet kaip teatralas mėgėjas, pernelyg karštai reagavote į teatrinius efektus.

Misteris Satersueitas pralinksmėjo. Bet tuoj pat jam galvon šovė baisi mintis, ir jo veidas ištįso.

- Dieve mano, - sušuko jis. - Aš tik dabar viską supratau! Tas niekšas buvo užnuodijęs kokteilį... Galėjo mirti bet kuris! Auka galėjau būti aš!

- Jūs nesuprantate, kad grėsė dar didesnis pavojus, - tarstelėjo seklys.

- Koks?

- Auka galėjau būti aš, - tarė Erkiulis Puaro.

Kristi A.
Kr 267 Mirtis "Varnų lizde" (Trijų veiksmų drama): Romanas / Vertė K. Pečiulis. - K.: Europa, 1992. - 176 p.

Erkiulis Puaro yra savotiškas audrošauklis. Kur jis, ten ir nusikaltimas. Nespėjo pribūti į "Varnų lizdą", ir pasalūnė mirtis jau atsekė iš paskos. Kodėl nužudė tylų ir ramų žmogų? Kodėl mirtis persekioja romano veikėjus?

"Varnų lizde" (šis romanas dar vadinamas "Trijų veiksmų drama") veikia detektyvai mėgėjai Čarlzas Kartraitas ir misteris Satersueitas, bet išsiversti be garsiojo seklio Erkiulio Puaro jie negali...

Agata KRISTI
MIRTIS "VARNŲ LIZDE"
(Trijų veiksmų drama)

Romanas

Redaktorė Vėjūnė Inytė
Viršelis Algės Varnaitės
Iliustracijos Viktoro Budajevo
Korektorė Audra Kaunaitė
Kompiuterinis maketas Algio Balčiaus

Duota rinkti 1992 10 19. Pasirašyta spaudai 1992 11 19. SL 774. Formatas 84x108/32. Ofsetinė spauda. Garnitūra Times Roman 10 punktų. 5,5 sp. l. Tiražas 25 000 egz. Užsak. Nr. 1641

Kaina sutartinė

Išleido "Vasario" koncerno "Europos" leidykla,
3000 Kaunas, Laisvės al. 101a
Rinko ir maketavo "Vasario techninis centras
Spausdino valstybinė įmonė "Spauda", 2019 Vilnius, Laisvės pr. 60